

Ramazan-ı Şerif Ayınızı,

Kadir Gecenizi ve Fıtır Bayramınızı Tebrik Eder,

Bu Mübarek Vakitlerin Tüm Ehli Sünnet Müslümanlar,

Özellikle Suriye, İrak, Mısır, Filistin ve Doğu Türkistan

Halkları İçin Saadet ve Selamet Getirmesini

Yüce Mevlâ'mızdan Niyaz Ederiz

Lâlegül

Aylık, İlim, Kültür ve Fikir Dergisi

Yıl: 2 Temmuz 2014
Sayı 17 Fiyatı: 10 TL

YURT İÇİNDEKİ TEKÂMÜL MEDRESEMİZDEN VE AFRIKA, PAKİSTAN VE SİRBİSTAN GİBİ ÜLKELERDEN İCAZET ALAN YÜZLERCE TALEBEMİZİ TEBRİK EDER, YETİŞTİRENLERİNE MUVAFFAKİYETLERİNİN DEVAMI İÇİN CENAB-I MEVLA'DAN YARDIM NİYAZ EDERİZ.

Cübbeli Ahmet Hocaefendi İDDEF'in Yurtdışında Yetiştirdiği 11 Ülkeden Gelen Talebelerin İcazet Merasimine İştirak Etti. Onlar da Hanesinde Kendisini Ziyaret Etiler.

CÜBBELİ AHMET HOCAEFENDİ SEYYİD İBRAHİM EHSÂİ HAZRETLERİ'NİN FATİH CAMİ-İ ŞERİFİNDE TERTİPLEDİĞİ MÜSLİM-İ ŞERİF HATMİ İCAZETİNE VE MAHMUT EFENDİ HAZRETLERİ TEKÂMÜL MEDRESESİ'NDEN İCAZET ALAN 107 HOCAEFENDİ'NİN İCAZET MERASİMİNE İŞTİRAK ETTİ VE HER İKİ İCAZETTE DE BİRER KONUŞMA YAPTI -04-11-

Hadis-i Şeriflerin Tespiti ve Evliyullah'ın Beyanı Vechile;
Her Sene Ramazan'ın Farklı Gecelerinde Dolaşan Kadir Gecesi
Bu Sene Hangi Geceye Denk Gelecektir -69-

Ramazan Ayı'nın Onun'cu, Onbeşin'ci, Yirmin'ci ve
Sonuncu Geceleri'nin ve Günlerinin Namazları -66-67

Kadir Gecesi'nin Namazları ve Duaları -67-68-

İftar'da Çoluk Çocukla Birlikte Okunması Emredilen ve
Okuyanların Bütün Günahlarının Bağışlanacağı Ayrıca İki Cihanda
İşlerinin Yoluna Koyulacağı Müjdelenen Mühim Bir Dua -66-

Ramazan Ayı'nın Kabulüne Vesile Olacak, Kendisini Eda Eden Kişinin
Büyük Günahlarını Dahı Bağışlatacak Bayram Gecesi Namazı -70-

Bayram Günü Riayet Edilecek Vazifeler -71-

EHLİ TEVHİD OLAN HİÇBİR KİMSE
İŞLEDİĞİ GÜNAH SEBEBİYLE
TEKFİR EDİLEMEZ -14-

RESUL BÖLÜKBAŞ

GAFLET NE FENA ŞEY -46-

ADEM ŞENER

NİSAP MİKTARI MALA SAHİP ERGİN
OLAMAYAN KİŞİ, ZEKÂT VERMEKLE
YÜKÜMLÜ MÜDÜR? -38-

HÜSAMETTİN VANLIOĞLU

ORUCUN SAĞLIĞIMIZLA ALAKALI
BİLİNMEYEN FAYDALARI -60-

PROF. DR. VOLKAN TUZCU

İSLÂMA GÖRE ÖRTÜNME /
TESETTÜR-İ ŞER'İ (2) -16-

ALİ EREN

BİR ÖMRE BEDEL GECE -42-

MUSTAFA ÖZŞİMŞEKLER

EDİTÖRDEN

Orucuyla, teravihiyle, mukabelesiyle manevi bir atmosfer içerisinde Ramazan Ayını idrak ediyoruz elhamdülillah. Rabbim bu mübarek ayın gecesini ve gündüzünü en güzel şekilde ihya etmeye cümlemizi muvaffak eylesin. Şimdiden oruçlarımızı, teravihlerimizi, mukabelelerimizi kabul eylesin.

Ramazan Ayı'nın gelmesiyle birlikte camiler de şenlendi. İnsanlar aşkla-şevkle camilere sel gibi akıyor ve Allahın evlerini dolduruyorlar. Huşuyla, huzurla teravih namazları kılınıyor. Namaz sonrası yapılan musâfahalarla müminler birbirleriyle kaynaşıyor, kardeşlik ve dostluklar perçinleniyor.

Her biri Beytullah'ın şubesi olan camiler bir nevi kurtuluş limanıdır. Orada huzur var, sükûnet var, manevi bir atmosfer var... Hayatın keşmekeşi içinde bunalan ve daralan gönüller camilerde huzur buluyor. Müminler bir takım dünyevi sıkıntı ve dertlerini unutup, kalp huzuru içinde adeta mana denizinin derinliklerine dalıyor. Ne stres kalıyor, ne de bunalım...

Kıymetli Lalegül Dergisi Okurları!

Ramazan Ayı denilince akla ilk gelen ibadet **oruç**dur. Çünkü Mevla Teala:

“... Sizden her kim bu aya ulaşırsa oruç tutsun...”

(Bakara: 185) âyetiyle, oruç ibadetini bu aya tahsis ettiği için, Ramazan Ayına “oruç ayı” da denilmiştir.

Oruçla ilgili bir hadisi şerifte Efendimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

“İnsanoğlunun her ameli katlanarak verilir. Bir iyilik on katından yedi yüz katına kadar çıkartılır ama oruç müstesna, o Benim içindir karşılığını Ben veririm. O şehvetini ve yemeğini benim için terk ediyor.”

Gerçekten de şöyle bir düşünürsek; imsak vaktinden akşama kadar, yemeden-içmeden durmak acaba kimin hatırına yapılabilir? Yani insanlar sevdiği kimselerin hatırı için bazı sıkıntılara göğüs gerebilirler ama hiç kimsenin hatırı için hiç kimse aç durmaz. Mesela kanûnen yasak getirilse ve: “kimse yemek yemesin” dense, acaba bu yasağa uyan olur mu? Kanaatimce insanlar gider evinde gizlice yer, yine aç durmazlar.

Ama Rabbimiz emredince hiç itiraz etmeden orucumuzu tutuyoruz elhamdülillah.

Oruçta sabır vardır, metanet vardır. Manevi bir terbiye, bir tezkiye söz konusudur. Öyle ya, evindeki dolaplar yemek dolu, bakkal-market-manavda her şey satılıyor. Senin de karnın aç, miden kazınıyor ama yinede yiyecek bir şeyler alıp yemiyorsun. Hatta iftar vaktine az bir zaman kala, herkes iftar sofrasının başına oturmuş iftar vaktini bekliyor. Ortaya konan sofrada envâi çeşit yemekler var ama kimse el uzatmıyor. Herkes susamış, hararet basmış, karşılarında da billur gibi su duruyor ama kimse içmiyor. Bu kadar aç olmalarına ve önlerinde de çorbanın dumanı tütüyor olmasına rağmen kimse kaşık sallamıyor.

Peki niçin?.. Başında dikilip de “yeme” diyen mi var, silah doğrultup da tehdit eden mi var? Hayır!..

Allaha söz verdiler de onun için yemeğe el uzatmıyorlar. Gece sahurda niyet edip; “akşam güneş batınca ya kadar bir şey yemeyeceğim” diye Rabbine söz verdikleri için yemiyor ve içmiyorlar.

Bir müminin iftar sofrasındaki şu hali var ya, aslında çok büyük bir ibret ve derstir. Şöyle bir düşünelim; evindeki sofrasında kendi helal yiyecek ve içeceğine, aç ve susuz olduğu halde el uzatmayan bir adam, başkasının malına, fakir-fukaranın, garip-gurebânın hakkına el uzatır mı? Milletin malına göz dikip, tüyü bitmedik yetimin hakkını gasp eder mi?..

Oruç ne büyük bir eğitim ve ne büyük manevi terbiyedir. Zira iftar sofralarında ana-babasından bu iman dersini alan ve bu muhteşem tabloyu görerek yetişen bir çocuk, büyüyünce elbette haramzâde olmayacak ve başkalarının hak ve hukukuna riayet edecektir biiznilah.

Kıymetli Lalegül Dergisi Okurları!

23 Temmuz Çarşamba'yı, 24 Temmuz Perşembe'ye bağlayan gece, bin aydan hayırlı olan **Kadir Gecesi**dir. Her saati senelerle ifade edilen ve bir ömre bedel olan bu mübarek geceyi ulaşıp, en güzel şekilde idrak etmeye Rabbim cümlemizi muvaffak eylesin.

Şimdiden hepinizin Kadir Geceniz ve Ramazan Bayramınız mübarek olsun.

Fi Emanillah!

Lâlegül Dergisi Adına
İmtiyaz Sahibi
Tuana Basın Yayın

Genel Yayın Yönetmeni
Mustafa ÖZŞİMŞEKLER

Genel Müdür
Gürsel YILDIZ

Reklam Müdürü
Suat YILDIZ
0212 435 10 58

Yayın Türü
Yerel, Sürekli, Aylık

Basım Yeri
Promat

Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.
Sanayi Mah. 1673 Sok. No: 34 34510
Esenyurt/İstanbul
Tel: 0212 622 63 63 - Fax: 0212 605 07 98
www.promat.com.tr

Yurtiçi Abonelik Bedeli (Yıllık)
Hediyeli 120 TL
Yurtdışı Abonelik Bedeli (Yıllık)
90 Euro

Abonelik için Banka Hesap Bilgileri
Gürsel Yıldız Adına
Albaraka: TL HESABI

İBAN: TR14-0020-3000- 0064-8648-0000-09

Albaraka Türk Euro Hesabı

İBAN: TR57-0020-3000-0064-8648-0000-11

Gürsel Yıldız- Posta Çeki Hesap Numarası
105 907 20

Temsilci İrtibat
444 34 68

Abone Dağıtım
Tuana Basın Yayın
Tel: 444 34 68

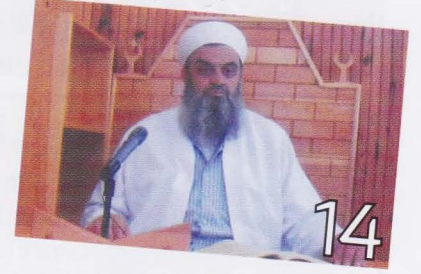
Adres

Tuana Basın Yayın
Çınar Mah. Osman Gazi Cad. No: 50/A
Bağcılar / İSTANBUL
Tel: 444 34 68

Dergimizde yayınlanan yazıların, reklamların
sorumluluğu yazarına ve reklam
sahibine aittir.

CÜBBELİ AHMET HOCA EFENDİ'NİN
FATİH CAMİİ VE ATAŞEHİR MİMAR
SİNAN CAMİİ'NDE TERTİPLENEN İCAZET
MERASİMLERİNE İŞTİRAKİ VE YAPTIĞI
KONUŞMALAR
AHMET MAHMUT ÜNLÜ

EHLİ TEVHİD OLAN HİÇBİR KİMSE İŞLEDİĞİ
GÜNAH SEBEBİYLE TEKFİR EDİLEMEZ
RESÜL BÖLÜKBAŞ

23

EDEBİYYÂT
ŞİİRLERDEN SEÇMELER

24

BİR SAHÂBİYİ TANIYALIM
HAZRET-İ ALİYYÜL MÜRTEZA (4) (Radiyallahu Anh)

26

MENÂKİB
KISSADAN HİSSELER

35

HİKMETLİ SÖZLER
HİKEMİYYÂT

41

HADİS-İ ŞERİFLER
SÜNNET

52

SIHHAT-Ü AFİYET
SAĞLIKLI HAYAT

60

ORUCUN SAĞLIĞIMIZLA ALAKALI BİLİNMEYEN FAYDALARI
PROF. DR. VOLKAN TUZCU

İÇİNDEKİLER

16

İSLÂMÂ GÖRE ÖRTÜNME /
TESETTÜR-İ ŞER'Î (2)
ALİ EREN

28

BİR ALİMİ ANALIM
**ERZURUM'UN SON DEVİRDE
YETİŞTİRDİĞİ BÜYÜK VELİ
HACI SÂLİH EFENDİ (11)**
(Kuddise Sirruhû) 1898-2.2.1991

36

EHL-İ SÜNNET İ'TİKADI
TÜRPÜŞTİ RİSALESİ (10)

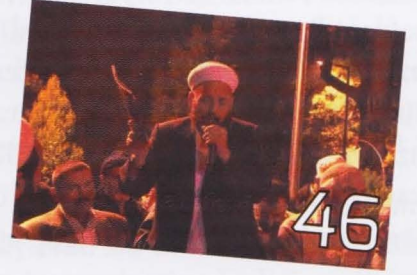
38

NİSAP MİKTARI MALA SAHİP ERGİN
OLAMAYAN KİŞİ, ZEKÂT VERMEKLE
YÜKÜMLÜ MÜDÜR?
HÜSAMETTİN VANLIOĞLU

42

BİR ÖMRE BEDEL GECE
MUSTAFA ÖZŞİMŞEKLER

46

GAFLET NE FENA ŞEY
ADEM ŞENER

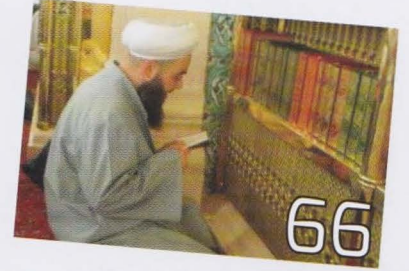
54

SELEFİLİK NEYİN DEVAMI
AHMET AÇIKGÖZ

62

EVLİLİĞİN DİNDEKİ YERİ
ŞEVKET GÖKŞAN

66

DUALAR VE ZİKİRLER
AHMET MAHMUT ÜNLÜ

CÜBBELİ AHMET HOCAEFENDİ SEYYİD İBRAHİM EHSÂİ HAZRETLERİ'NİN FATİH CAMİ-İ ŞERÎFİNDE TERTİPLEDİĞİ MÜSLİM-İ ŞERÎF HATMİ İCAZETİNE İŞTİRAK ETTİ VE O MECLİSTE BİR KONUŞMA YAPTI

Cübbeli Ahmet Hocaefendi'nin Konuşması

Okunan ayet-i kerimede “**Herkesin hayırdan yaptığını önünde hazır bulacağı bir gün var o günü unutmayın**” (Al-i İmran Suresi 30) buyuruluyor.

Siz de bu günü inşaallah ahirette önünüzde hazır bulacaksınız. İnşaallah bu kadar ulema ile fukaha ile Seyyidlerimizin, Efendimiz Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in torunlarının hazır olduğu, bu kadar hafızların, Salih insanların bulunduğu bir mecliste afedilmeden çıkmayacağız. Bu meclisi önümüzde, defterimizde, sağ tarafımızda bize şahadet edecek, şefaet edecek hayırlı bir amel, yüzümüzü ak edecek bir meclis olarak bulacağız inşaallah.

Allah'ım bu günden sonra bu meclislerdeki toplantılarımızın hayrını iptal ettirecek yanlış inançlara ve amellere düşmekten muhafaza eylesin. Âmin! Buhârî Şeriften sonra sünneti seniyye üzerine hadisi şerifler beyan edilen ikinci en sahih kaynağımızın icazet meclisini üstadımız Seyyid İbrahim Ahsâî Hazretleri tertip ettiler.

Buhârî şeriften sonra bu mübarek kitabı da hatmetti. Şu anda mübarek İstanbul'umuz da Hazreti Fatih'in huzurundayız. Ruhaniyetleri mutlaka burada hazırdır. Hatta zuhurata göre Hazreti Fatih Efendimiz şu mihrabın altındadır. Burada ruhanî yetinin safları teftiş ettiği, cemaatler arasında onun hazır olduğu da görülmüştür.

Dolayısıyla İstanbul'u bize hediye eden o mübarek zatın ruhaniyetine bir ihya, bir ithaf olmak üzere sahihi Müslim icazetinin hatmi şerifini Seyyid İbrahim Hazretleri burada tertiplemeyi münasip gördüler. Allah-u Teala da sebepleri hazırladı, Rabbim tamamını ihsan eylesin, geri kalan kaynak kitaplarının da okunmasını nasip eylesin, İstanbulumuz'da daha nice sünneti seniyyeyi be yan eden hadisi şeriflerin okunmasını, anlatılmasını ve insanlar tarafından tatbik alınmasını, rağbet edilmesini, yeniden bu Fatih Camii'nin direklerinin diplerinde müderrislerin, dersiâmların ders okuttuğu günlerin canlanmasını nasip eylesin. Âmin!

Seyyid İbrahim Hazretleri 30 seneden de fazla bir zaman evvel İstanbul'a geldi, İsmailî Camii'ne geldi, bir hatmi şerif vakti idi.

Orada kendisi ile görüştük, Efendi Hazretlerimiz o gün yoktu, Seyyid Hazretlerini davet ettim, "Eve götüreyim sizi" dedim, kabul etti, evde de kitaplarım vardı. Geldi kitaplarıma baktı, beğendi. Rahmetli annem -kabri nur olsun- yemek ikram etti. Ondan sonra kendisi Tarabya'da bir yer tutmuş idi, orada bir ay kadar kaldı, sonra Efendi Hazretlerimiz geldiğinde onun ziyaretine gitti. O da Efendi Hazretlerimizi ziyaret etti ve kendisine intisab etti, Nakşî tarikatinde kendisinden icazet aldı, sonra hatmi hâcegan icazeti aldı ve böylece Ahsa'da hatmi şerifler okutuyordu.

Ondan sonra bir dahaki sene bir daha geldi, bir ay kadar yine ikamet etti. Kendisini ziyaret ediyorduk, gidip geliyorduk ama sonra 25 sene gelmedi, biz o arada çok üzüldük, çok çağırdık, çok davet ettik, telefon ettik. Bu arada Efendi Hazretlerimiz umreye gittiğinde, Mediney-i Münevver'e geldiği zaman bin kilometrelik yoldan bir uçak dolusu talebesiyle geliyordu. Mediney-i Münevver'in eski sokaklarında bulunan ensarinin otelinde Hattat Mustafa Efendi'nin dükkanının yanında kalıyorduk, bu mübarek zat kazanlar kaynatır, yemekler yapar, kumaşlar dağıtırdı, hediyeler getirirdi yani cömertliğine denecek yok, öyle bir cömertlik ki yakın tarihte görülmedik, yedirir içirir, hediyelerle insanları donatır kuşatır Allah-u Teala kendisinden razı olsun. Âmin!

Sonra birkaç sene evvel kendisi teşrif etti, 25 sene aradan sonra ilk kez geldi, iki gün kaldı gitti, ona çok üzüldük. Ondan sonraki sene geldi elhamdülillah bayağı kaldı ve bu sürede bizim hapis sürecimiz

oldu. Allah-u Teala sanki onu bizim cemaatimizi muhafaza etsin diye göndermiş, vazifeli gibi, gibisi fazla her hafta size ders yaptı, ondan sonra bu zamana kadar hasta haliyle, şeker hastalığı var, sağlık sorunları var, her ay Bursalara kadar gitti, bize çok emek etti, cematımıza çok hayır yaptı, çok iyilik yaptı, bundan dolayı kendisine minnettârız. Yine de hizmette kusur ediyoruz, kendisinden affımızı da istirham ediyoruz. Lütuf sahibi, kerem sahibi bir insan. Allah-u Teala hizmetlerini daim eylesin, sıhhati âfiyelerini daim eylesin, hayırlı uzun ömürlerle çok daha hizmetler yapmasını nasip eylesin.

Bu itibarla Efendi Hazretlerimizin hakikaten değer verdiği, tazim ettiği, kıymet verdiği hem Seyyidlerimizden, Resulullah (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) in torularından, hem alimlerimizden, muhadislerimizden, mutasavvıflarımızdan, tasavvuf ehlinde, çok kıymetli icazetler sahibi, Yusuf-u Nebhani gibi bir zattan bir vasıtayla icâzetli. Ahmed Rızâhân (*Kuddise Sirruhuma*) gibi bir zattan tek vâsıtayla icâzetli Onun için icazetleri çok yüksek derecelerde, âlî seviyede, isnâd-ı âlî sahibi, her yerde her zaman bulunacak bir zat değil.

Müslim-i şerifi de kendisi geldi, Mehmet Ağa Camii'nde talebelere okuttu. Sonra biraz rahatsız olunca talebeler arabalarla gittiler. Sahih-i Müslim'i bitirdiler. O Müslim'i Şerifte bulunan ne kadar hadisi şerifler varsa; hadisi şeriflerin ne kadar ravileri varsa, o ravilerin ravileri varsa Allah-u Teala hepsinin ruhaniyetlerini burada hazır eylesin. Âmin!

Himmelerini üzerimizde daim eylesin, şefaathine nail eylesin. Bu mübarek sahihi Müslim kitabında bulunan bütün hadisi şeriflerin muktezasıyla amel etmeyi bize kolay eylesin, müvesser eylesin. Seyyid Hazretlerini tekrar bu meclisi tertiplemesi vesilesiyle tebrik ediyoruz. Kendisine teşekkür ediyoruz. Hürmetlerimizi arz ediyoruz.

Üstadımız Hacı Mahmut Efendi Hazretlerimizin selamını da size bu vesileyle arz ediyoruz. Kendisi zaten ruhuyla, ruhaniyetiyle daima ilim meclislerindedir. Kendini bu yola feda etmiştir. Efendi Hazretlerimizin ilme merakını, hadisi şeriflere iştîyâkını, icazetlere düşkünlüğünü, hırsını, hevesini, anlatmaya tarif etmeye lüzum yok.

Siz de bu ilim için geldiniz. Allah-u Teala sizi iki cihanda aziz eylesin. Âmin!

CÜBBELİ AHMET HOCAEFENDİ MAHMUD EFENDİ HAZRETLERİ TEKÂMÜL MEDRESESİ'NİN YETİŞTİRDİĞİ 107 HOCA EFENDİNİN FATİH CAMİ-İ ŞERÎFİNDE TERTİPLENEN İCAZET MERASİMİNE İŞTİRAK ETTİ VE O MECLİSTE BİR KONUŞMA YAPTI

Cübbeli Ahmet Hocaefendi'nin Konuşması

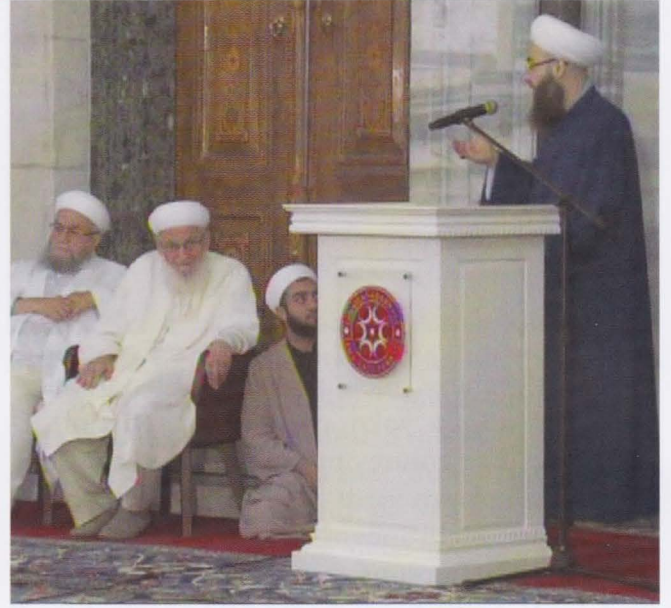
Kısa bir konuşma yapmayı murad ediyorum, çünkü uzun zamandır oturuyorsunuz. Allah-u Teala bu ilim meclisinde oturmanızı yarın ahirette mizanınızda en efdal ameliniz olarak karşınıza çıkarсын. Âmin!

İmam Gazali Hazretleri'nin naklettiği bir hadis-i şerifte bunu zikreder, şöyle ki: **“Bir ilim meclisinde bulunmak bin rekât nâfile namazdan efdaldır.”** Bin rekât bir gecede bazı kere kılınamaz, yüz rekâtı bile yetiştiremiyoruz yani beraat gecesi namazı bu sene belki de gündüze kaldı, bin rekât nerede yetişecek.

“Bin hasta ziyaretinden üstündür.” Bakın bugün hasta ziyaretlerine gitseydik bir tane iki tane ziyarete ancak gidebiliriz, hasta ziyareti ne demek? Hadis-i şerifte, **“Hasta ziyaretinin Allah-u Teala'yı ziyaret olduğu”** bildirilmiştir. Nitekim hadis-i kudside Rabbimiz: **“Ey adem oğlu! Benim falan kulum hasta oldu, sen onun ziyaretine gitseydin Beni onun yanında bulurdun”** buyuruyor. Şimdi bu ilim meclisinde bulunmak bin hasta ziyaretinden üstün olduğu beyan ediliyor.

“Bin cenazede bulunmaktan da efdaldır.” Şimdi Fatih Camii'nden öğlen-ikindide cenaze kalkar, iki tane, üçtane, beştane, herbirinde ayrı sevap var, ecir var. Biz Araplar gibi toptanını bir den kılmıyoruz, hepsini ayrı ayrı kılıyoruz, onun için ecrimiz sabit olur ama bin cenaze nerde bulacaksın bir öğlen vakti. Bir cenazenin sevabı ne kadar büyüktür. Buhârî hadisinde: **“Bir müslümanın cenazesinde bulunursan bir kıyrat sevap vardır, her kıyrat Uhud dağı kadardır”** buyuruluyor. Bin tane Uhud dağı kadar sevap nerde var, işte bir ilim meclisinde bulunmak yani içinde bulunduğunuz bu meclis bunların hepsinden efdaldır.

Sahabeden bazıları: “Ya Rasulallah Kur'an okumaktan da mı efdal?” diye sorduklarında Rasulallah (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) **“Hiç Kur'an ilimsiz fayda verir mi?”** buyurdular. Şimdi burada hocaefendiler ben geldiğimden beri duyduğum kadarıyla, hep ayet-

hadis okudular. İşte ilim meclisi budur, birşeyin ilim olması için **“Allah-u Teala buyurdu”**, “Rasulü buyurdu”, “Ulema buyurdu” “Evliya buyurdu” şeklinde nakiller olması lazım. Nakil varsa, “Ruyiye” varsa, “Haddese” varsa, “Ahbera” va rsa ilimdir, geri kalan şeytan vesveseleridir, hurafe ve uydurmalarıdır, konuşanların kendi yorumları, kendi uydurmalarıdır.

Adam “Tefsir yazdım” diyor, ismini veriyorum da burda vermeyeyim. (Bayraktar Bayraklı) “17 cilt yazdım, birtane geçmiş tefsirlerden nakil yapmadım” diyor. Ben de diyorum ki “Desene uydurdun, 17 cilt yazacaksın, bir tane müfessirden nakil yapmayacaksın, “Hepsini kendim buldum” diyor. Kim okur senin tefsirini yahu! Sen de adamsın, ben de adamım, niye okuyayım senin tefsirini? Ben İbn-i Abbas varsa okurum, İmam Mücahid varsa okurum, İkrime varsa okurum. -Rıdvanullahi Aleyhim- İşte şimdi burada siz öğlen namazından beri oturdunuz kaç saat, diyelim 4 saat oldu, 6 cüz 7 cüz, en hızlı okuyan bir dakikada bir sayfa okur, zira ondan hızlısı sakata gider, en hızlı okuyanın ağzı kalıp gibi olsa bile, yirmi dakikada bir cüz okusa 7, 8 cüz diyelim okur ama bir ilim meclisinde bulunmanın bu kadar cüz Kur'an okumaktan da faydalı olduğunu bildirdi Rasulallah (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem).

Başka bir hadis-i şerifinde: **“Nice Kur’an okuy-anlar vardır ki Kur’an onlara lanet eder”** buyuruyor. Çünkü adam Kur’an okuyor, ama helali haramı bilmiyor, neye nasıl inanacağını bilmiyor, faizin haram olduğuna inanmıyor, ama cüz okurken bu ayeti okuyor, okuduğu Kur’an da ona lanet ediyor, “Allah belanı versin, bırak beni okuma” diyor.

Bu adamın hali hastayı ziyarete giden sağıra benziyor, hasta ondan bıkmış ve ona “Kalk da git “ diyor, o da “Seni kim gönderdi yahu, çok memnun oldum” diye anlıyor. Sağır ya onun için, “Sağır duymaz yakıştırır.” İşte böylece bu adama da Kur’an lanet ediyor, o ise Kur’an okumaya devam ediyor. Onun için ilimsiz hatim de fayda etmez, Kur’an okumak da fayda etmez.

Evvela itikad! Ehli Sünnet’e göre inancı düzeltmek lazım, ondan sonra Ehli Sünnet’in fıkıhçılarına göre amel, ondan sonra iki kanadın varsa tasavvuf yoluyla beraber manevi tayerana yani uçuşa geçebilirsen yüksek makamlara ulaşsın. Rabbim cümlemize nasip eylesin. Âmin!

Geride zikrettiğim hadis-i şerif İhya’da böyle geçiyor ama İbn-i Mace’de geçen başka bir rivayette **“Bir sabah kalksan, bir alimin kapısına gitsen orada ilimden bir mesele, fıkihtan-dinden bir mesele öğrensen, onunla amel etmesen de etmesen de yüz rekât kılmandan efdaldır.”** buyuruluyor. Bazı meseler var yani sana taalluk etmiyor mesela, talebe zekat bahsini okur, zekat bahsini okusa bu müjdeyi alır, yüz rekât namazdan efdal olur ama fakirdir zekat verecek hali yoktur, farketmez. Hac bahsini okur, hacca gitmemiş belki de hiç gidemeyecektir, yani

kendisini ilgilendirse de ilgilendirmese de o konuyu bilmesi yüz rekât kılmasından üstündür.

Dolayısıyla ilimle uğraşmaya dinimiz çok önem veriyor, alimlere değer veriyor, aynı ibadeti herkes yapsa alimler bundan farklı dereceler kazanıyor mesela cemaat sıkıştığında yer açılması için ayağa kalkılsa ki Rabbimiz böyle emrediyor ve: **“Ey iman edenler! Size ‘meclislerde genişlik yapın’ denildiği zaman genişlik yapın ki Allah da sizin için (kalbinizi, rızkınızı ve kabrinizi) genişletsin. Böyle yaparsanız Allah içinizdeki müminleri yükseltir ama ilim sahiplerini derecelerle yükseltir”** buyuruyor. (Mücadele Suresi 11)

Bu zaman naz niyaz zamanı değildir, garip zamandır onun için ulemaya değer vermek, talebelere değer vermek gerekiyor. Mevla Teala değer veriyor, melekler değer veriyor, hadis-i şerifleri okuyoruz devamlı size. Tabiki burada övülen ilim, Allah ilmi ve din ilmidir, yoksa doktorluk, mühendislik ilminden bahsedilmiyor.

İslamı yaşatmak için işte şu talebeler, hocaefendiler şimdi yüz küsür hocaefendi, bunlar hepsi sene lerini verdiler, hocaefendilerin önüne diz çöktüler, bunlar zevklerinden oldular, istirahatlerinden oldular, çoğu gurbettedir, yuvalarından oldular.

Bu, Allah için yapılacak bir iştir, bizim bu işte diploma yok, bizim bu işte toplama yok, bizim bu işte zahiri bir itibar yok, biraz yeni yeni bu molla tayinlerini çıkarttılar da kadro gibi bir şeyler verdiler. İyi niyetli hizmet edenlerden Allah razı olsun ama bu zamana kadar hiçbir itibar yok idi, diplomam

olmadığı için beni hiç vaaz ettirmezlerdi, bak ben şimdi burada konuşuyorum eskiden “Diploman yok” derlerdi. İmam-ı Azam olsan diploman yok diye konuşturamazlardı.

Bugünleri gördük elhamdülillah! Yeni tabirle medreseler pirim yaptı, bizim bu medreselerden yetişen mollalar siyasete karışmazlar, ticarete karışmazlar, kimsenin malına mülküne göz atmazlar, namusuna göz atmazlar, Mahmut Efendi Hazretlerimiz’in usulünde tarikat yuvasında yetişen hocalar gibi hoca kimse biryerde bulamaz. Her grup bir hizmet yapmaya kalktı, kimisi siyasete karıştı, kimisi ticarete karıştı, holdingleşti şimdi hepsi birbirine girdi, herkes birbiriyle savaş ediyor ama bu Efendi Hazretlerimiz’in emri bilmaruf niyetiyle kurduğu müesseselerin bereketi görülüyor, hiçbir şaibesi yok elhamdülillah ve kıyamete kadar bu ocak yaşayacak inşaallah, çünkü temeli takva üzere atılmıştır, gösteriş için atılmamıştır, onun için hizmet edecekseniz, destekleyecekseniz, çolukçocuğunuzu eğitim yuvalarına verecekseniz mutlaka ehli sünnet olan böyle medreselere vermeniz icap ediyor.

Diploma, toplama düşünmeyin, birşey düşünmeyin. Allah sizi de çocuklarınıza da aziz edecek ve ediyor. İşte birtane iki tane talebe bulamazken şimdi medreselerde yer yok, dolu talebe geliyor. Allah bereketini arttırsın, sayılarını arttırsın. Kim Allah için bu yola girerse Allah cennete giden yollarını âsân edecek, ana babalarına da kolay edecek, sevenlerine de, Hocalarına da, okutup yardım edenlerine de, gönülden destekleyenlerine de hepinize cennet yolunu kolay edecek.

Allah dininin ilmini talep edenlerden razı olduğu için hadis-i şerifte: **“Melekler talebeden razı oluyor hatta onların ayaklarının altına kanatlarını seriyorlar”** buyruluyor. Dünyanın en büyük reisi cumhuru gelse onun ayağının altına enfazla kaliteli halis yünden, kalitesizse tirişkadan, naylondan halı seriyorlar. Saf yün olsa ne olur, meleklerin kanadına değer mi?

Yine böylece: **“Allah’ın dininin alimi için, okuyan okutan kişinin günlerinin affı için melekler istiğfar ediyor”** buyruluyor. Kimse peygamber değil, peygamber olmayan da masum (günahsız) değil ama alimin affı için göktekiler, yerdekiler hatta denizdeki balıklar “Ya Rabbi, bu kulunu affet, dinine hizmet ediyor, talebe okutuyor, vaaz ediyor” diyorlar. Bu hadis-i şerif bizim ilk ezberlediğimiz ilme teşvik edici hadis-i şeriflerdendir.

Yine buna benzer bir hadis-i şerifte: **“Şüphesiz Allah’ın Zatı, bütün melekleri, göklerde ne kadar melek varsa, yerlerde ne kadar ağzı dualı günahsız zikirli kulları varsa, insanları cinleri varsa, bütün alemler, denizdeki balıklara kadar, yuvasındaki karıncaya kadar insanlara din öğretenlere rahmet duası ederler (salevat ederler, feyiz yağdırırlar ve günahları için istiğfar ederler)”** buyruluyor.

Böyle bir meslek var mıdır? Kimin hakkında böyle bir hadis vardır, bütün dünya, gök, yer ehli, karınca yahu, karınca kime dua eder? Okuyan okutanlara eder, bu dini yayanlara eder, onun için büyük bir meslektir bu, siz bunun için bu işe katılın, çoluk çocuğunuzu karıştırın, mutlaka evinizde ocağınızda hafız yetiştirin, mutlaka sizin ailenizde bir hafız, bir

alim yetişsin ve böylece inşaallah onlar size şefaatchi olsun ve yarın ahirette başlarınıza taç konsun güneş o tacın yanında sönük kalsın -ki hadis-i şerifler böyle beyan ediyor.-

Vakit çok tahammüllü değil, bundan dolayı bu kadarla ittifa edelim ammavelakin bu hizmetleri takdir edelim, tebrik edelim, Allah nazardan muhafaza etsin diye dua edelim, seneye yüz iki yüz olsun, böyle artarak ilerlesin inşaallah. Geçen seneden bu seneye bir misli arttı, öyle farkediyorum. Daha da artsın inşaallah, her vilayete, ilçelere, köylere kadar hoca göndermek lazım. Millet cahil, susuz kalmış Ehli Sünnet bilmez, itikad bilmez, hiçbirşeyden haberi yok. Yahu bazıları kelime-i şehadet bilmiyor, manasını bilmiyor, siz de zannediyorsunuz İslamiyet ilerlerdi, burda ilerledi şimdi ama köy kent kurak susuz, niye yağmurlar kesiliyor, niye barajlar kuruyor, mübarek ilim kurudu mu, feyiz kurudu mu onlar da kuruyor.

İşte yeniden bir hareket lazım, canlılık lazım, kapı kapı dolaşmak, emri bilmarufu da canlandırmak lazım ve bu hocaefendilere hizmet etmek lazım Allah için bunu yapmak lazım. Yani benim elimden gelse ben hizmet edeceğim ama yetişemiyorum yani bu hocaefendiler okutsunlar, vaaz etsinler, bir insanı namaza başlatsınlar ve böylece ancak o ulema cemaati onları yetiştirenler o toplum fereha erecektir, nitekim Rabbimiz: **“İçinizde dine davet eden, iyiliği emredir kötülükten neyh eden bir cemaat bulunsun, işte ancak onlardır felaha erenler”** buyurmaktadır.

(Al-i İmran Suresi 104)

Görüyorsunuz, her taraf yanıyor, Türkiye mahzuf kalıyor. Allah bu hıfzını daim eylesin, Suriye'ye biran evvel yardım eylesin, Ehli Sünneti aziz eylesin. Şimdi birtakım adamlar biz Ehli Sünnetiz, sünniyiz diye milleti kesiyorlar, bir örgüt kurmuşlar Irak'ta, Dünya'da bu kadar gavur varken Türk Konsolosluğunu basıyor. Sen ne istiyorsun Türk'ten, Müslüman'dan. Oysa Türkiye size bu kadar yardım ediyor. Ama adamlar cani, katil, silahlı bir de tekbir çekiyor, yoldan geçerken milleti tarıyor, ona sorarsan Allah rızası için tarıyor, yaptığı katliamın resmini de çekip internete atıyor.

Adamın sorgu-suali yok, geldi Niğde'de arabasını durduran subayı, polisi öldürdü, hem de sevap işledim diyor, müşrik öldürdüm diyor, halbuki Türk askeri, polisi Müslümandır, bu caniler nasıl Müslümanlara müşrik diyebiliyor.

İşte bu medreseler olmasaydı, bu Ehli Sünnet hizmetleri olmasaydı, Mahmud Efendi Hazretleri gibi mutedil, mustekim mürşidlerin tevcihi, yönlendirmesi olmasaydı Türkiye'de de bu radikallar

memleketi kan gölüne çevirecekti. 30-40 sene evvel Türkiye'de cuma namazı kılınmaz görüşünü çıkaranlar, darulharb fikriyatını ortaya atanlar ve askere gidilmesini engellemeye çalışanlara karşı kim direndi? Bu Fatih'de ne meclisler oldu, Mahmud Efendi Hazretleri o zaman da “Oturun oturduğunuz yerde, bu millet Müslümandır, şursuz olabilir, fakat biz millete anlatacağız, davet edeceğiz, tebliğ edeceğiz, milletin alını bir kere cumada secdeye geliyor, cuma nasıl terkedilir?” diye diye bugün bu hallere gelindi.

Yoksa Türkiye de karışacaktı, demek ki mutlaka ilim lazım, Ehli Sünnet ocaklarından yetişen alimlerin görev alması lazım, Türkiye'de yetkinin bunlara verilmesi lazım, her yerde bunlara vaaz izni verilmesi lazım, böyle olursa yeniden inşaallah sükûnet ve sükûnet içerisinde millet dinine güzel bir şekilde dönecek inşaallah, İslamiyet daha ziyade aziz olacak inşaallah ve bu medreselerin bereketiyle her yer yanarken bizim bu ülkemiz mahfuz kalacak ve ondan sonra da diğer yanan yerlerdeki müslümanlara yardımcı olacak, oralara da huzur ihrac edecek inşaallah.

Görüyorsunuz, Afrika'da bile medreseler açıldı, simsiyah mübarek yüzleri ama benim bin tane oğlum olsa birkaç tane var hiçbirisi onlar kadar bana değerli gelmez, o Afrikalı talebeler bizim eve gelip Kur'an okudular, ellerini öptüm de ayaklarını öptürmediler, benim kaç çocuğum olsa feda olsun, benimkilerin talimi yok, tecvidi yok ama o Afrika'lı çocuk Kur'an okuyor.

Afrikalı olsun, yüzü siyah olsun ama kalbi nur, yüzü nur, biz din için gayret edeceğiz, hamaset, akrabalık, çoluk çocuk bizi alakadar etmez, biz din için varız kim dinimize hizmet ediyor biz de ona hizmet edeceğiz inşaallah. Sizlerden de gayret, destek, birlik ve beraberlik içinde medreselerin arttırılması, ulemanın çoğaltılması ve Dünya'ya bu yolun neşredilmesi için yardım istiyoruz.

Bu hocaefendiler Allah'a yardım ediyorlar. **“Ben Allah'a yardıma çıktım, kim bana yardım edecek?”** (Saf Suresi 14) diyen İsa (Aleyhisselam) misali havari arıyorlar, yardımcı arıyorlar, biz de bütün bu medreselere yardım edelim inşaallah ve maddi manevi ihtiyaçlarını görelim inşaallah.

Rabbim bizi de zürriyetlerimizi de bu yardım bereketiyle, bu destek ve bu sevgi bereketiyle kıyamete kadar aziz edecek ve ocaklarımızı İslam ve sünnet ocağı olarak ibka edecek inşaallahurrahman.

CÜBBELİ AHMET HOCAEFENDİ 11 ÜLKEDEN GELEN TALEBELERİN İCAZET MERASİMİNE İŞTİRAK ETTİ VE ATAŞEHİR MİMAR SİNAN CAMİİNDE TERTİPLENEN BU MECLİSTE BİR KONUŞMA YAPTI

İDDEF 5 YAŞINDA

2009 yılında İDDEF, Efendi hazretlerinin bir sözünü emir telâkkî ederek, bugün sayısı 206 olan, dünya üzerindeki tüm ülkelerde Mahmud Efendi Medreseleri tedris etmek, ehl-i sünnet sancağını yeryüzünde dalgalanmadık yer bırakmamak üzere kuruldu. O söz şuydu:

“Medrese açmak lazımdır. Burası yeter hoca efendi. Nerede yeter; on kişi olsa bir kişi doymasa olmaz. Bu medrese bu mahalleye yeter, yandaki mahalleye de aynısı olacak. Ta Van’a, hududa kadar, Hatta sınırdan da öteye; Sibiry’a kadar!”

İDDEF o zamandan bu yana tamamı medrese hizmetlerini gerçekleştirme ve sürdürebilme amacına hizmet eden çeşitli çalışmalar icra ediyor. Bunlar cami ve mescid imarları, su kuyusu açma, acil yardım çalışmaları, Ramazan ayı ve Kurban Bayramı çalışmaları, talebe ve hoca projeleri gibi faaliyetlerden oluşuyor.

Bugün baktığımızda Okyanusya’dan Danimarka’ya, Bangladeş’ten Hindistana, Amerika’ya kadar 30 ülkede irtibat kurmuş ve belirtilen amaç doğrultusunda türlü faaliyetlerde bulunan, 11 ülkede Mahmud Efendi medreselerini tedris etmiş olan İDDEF, yurtiçinde de 43 üye dernek, 300’e yakın gönüllü dernek ile İsmailağa cemaatinin yurtdışı hizmetlerini yürütüyor.

BİNLERCE TALEBE

Gine, Gana, Burkina Faso, Mali, Habeşistan (Etiyopya) Somali, Senegal, Pakistan, Kırgızistan, Suriye ve Sırbistan olmak üzere 11 ülkede tedris edilen 24 medresede 1.719 talebe Hafızlık ve şer’i ilimleri tahsil ederken, bu ülkelerdeki 33 ilim halakasında ilmihal ve hadis gören cemaat sayısı 2.000’i buluyor. Her sene yüzbinlerce kişiye kurban faaliyetleri ile ulaşan İDDEF, Afrika, Asya ve Avrupa’daki medreselerinin olduğu bölgelerde maruf çalışmaları da gerçekleştiriyor. İDDEF’in bu bölgelerde istihdam ettiği 82’si hoca efendi ve hoca hanım olmak üzere, hizmetli ve güvenlik görevlileri ile birlikte 160 çalışanı bulunuyor.

İDDEF'in tüm çalışmalarının medrese amacına hizmet ettiğinin en büyük göstergesi, her ay düzenli gıda yardımı götürdüğü Suriye'de 2 çadır medrese kurarak 300 talebeye Kur'an ve ilmihal eğitimi vermesidir. İDDEF iç savaşın başladığı dönemden bu yana Suriye'ni içlerine, çatışma bölgelerine kadar girerek yardım götürebilen 3 kuruluştan biridir. Bu süreçte giyim, sağlık ve bebek maması yardımları dışında yüzlerce ton un anlaşmalı fırınlarımıza götürülerek, milyonlarca ekmek yapıp ücretsiz olarak dağıtıldı.

TÜRKİYE'DE İLK BULUŞMADA 100.000'E YAKIN İZLEYİCİ

İDDEF tarafından bu sene düzenlediği ÜMMETİN RENKLERİ TÜRKİYE BULUŞMASI VE İCÂZET PROGRAMI kapsamında, yeni mezun hafızlar ve ilim talebelerinden seçkin 25'i, kendilerini yetiştiren hocaları ile birlikte 15 ilde program gerçekleştirdi.

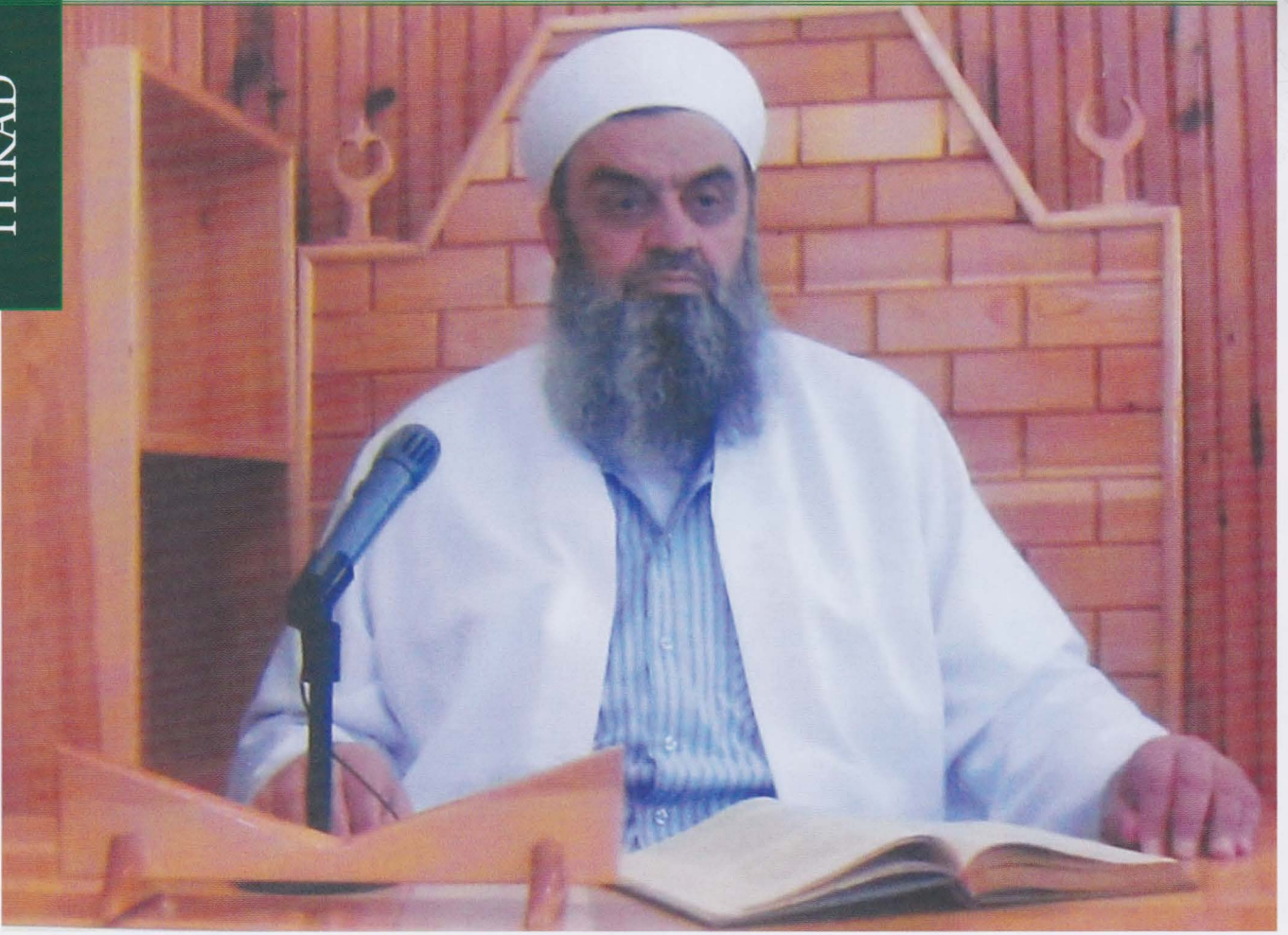
Gine, Gana, Burkina Faso, Mali, Habeşistan (Etiyopya) Somali, Senegal, Pakistan, Kırgızistan ve Sırbistan'daki Mahmud Efendi Medreselerinden gelen talebeler ve hocaları Türkiye'de 15 ilde Kur'an tilavetleri, hadis ve ilmi beyitlerden okumalar ile son derece zengin programlar icra ettiler. Bu programlarda ihvan ve muhibban ile mütedeyyin halkımızdan 100.000'e yakın izleyici ile yüzyüze buluşan talebe ve hocalarımız cemaatimizi daha iyi anlama tanıma buldular.

Programlara Mustafa Efendi, İbrahim Efendi, Münir Efendi, Cübbeli Ahmet Hoca Efendi, Abdülmetin Balkanlıoğlu Hocaefendi, Nedim Hoca Efendi gibi Efendi Hazretlerinin kadim ihvanı ve talebeleri, her program mahallinin vekilleri teşrif ederek sohbetler verdiler.

MAHMUD EFENDİ HAZRETLERİ DE (Kudise Sirruhu) TALEBELERİ KABUL ETTİLER

Talebe ve hocalarımızı Cübbeli Ahmet Hoca Efendi özel olarak kabul ederken, kendilerine vaz'u nasihat ile birlikte hediyelerini verirken takdirlерini belirttiler. ÜMMETİN RENKLERİ kâfilesi Türkiye'de kaldığı süre zarfında cemaatimizin hemen tüm büyükleriyle bir araya gelerek nasihat ve takdirlерini aldılar. Efendi Hazretlerimiz de (K.S.) kafilemizi hanelerinde kabul ederek, kendi sözleri emir kabul edilerek başlatılmış bu seferin meyveleri olan talebelerimizi ve kuruluşumuzu bir kez daha şereflendirdiler.

Programlar süresince Diyanet İşleri Başkanı, Başbakanlık TİKA Başkanı, Dışişleri Başkanlığı, Valiler, Belediye Başkanları, gibi devlet nezdinde üst düzey noktalardan gelen davetlere de icabet edildi.

EHLİ TEVHİD OLAN HİÇBİR KİMSE İŞLEDİĞİ GÜNAH SEBEBİYLE TEKFİR EDİLEMEZ

RESÜL BÖLÜKBAŞ

Cenab-ı Hakkın varlığını birliğini noksan sıfatlardan münezzehe kemal sıfatlarla muttasıf olduğunu tasdik eden O'nun kitaplarına ve son kitabı olan **Hazreti Kur'an'a** inanan, peygamberlerinin varlığını tasdik eden bâhusus **hatemul enbiya** olan **Hazreti Muhammed Mustafa** (Sallallahü aleyhi ve Sellem) Efendimiz'in son peygamber olduğunu, ondan sonra peygamber ve kitap gelmeyeceğini ve onun şeriatını son şeriat ve son din olduğunu, o din ve şeriatın emsalsiz ve şeriksiz bir din olduğunu ve bu dinin mükemmeliyetinin tartışılmayacağını kabul eden bir kimse mümin ve muvahhidir.

Böyle inanan bir kimsenin mümin olduğuna şahadet etmek zorundayız. Böyle bir müminden sudur eden günahlar sebebiyle tevhid ehli ve mümin olmaktan asla çıkmaz ve böyle bir kişinin kat-i delille sabit olan bir haramı veya farzı reddetmedikçe hiçbir günah sebebiyle tekfir edilemez. Ancak küfre, inkara, istihfafa veya istihza'ya delalet eden bazı fiiller vardır ki; bunlar da inkar manasına geldiği için küfre düşürür. Mesela:

Kur'an-ı Kerim'i çöpe atmak, ona hakaret manasına gelecek bir harekette bulunmak, dince mukaddes kaynaklara saygısızlık anlamına gelecek fiillerde bulunmak veya küfür alameti olarak bilinen bazı fiilleri işlemek mesela: zünnar takmak gibi ameller de küfrü muciptir.

Öyleyse bir insan tevhid inancında devam ettiği sürece onu hiçbir şekilde tekfir edemeyiz. Hal bu iken maalesef günümüzde bazı kişiler bir mümin işlediği bir günah veya küfrü gerektirmeyen yanlış bir beyanda bulunmasından dolayı tekfir edebiliyorlar. Bu ise çok tehlikelidir. Zira bir kişinin sözü veya fiili, küfrü ve inkarı gerektirmediği halde onu tekfir etmek, onun küfrüne ve inkarına razı olmak manasına gelir ki; küfre rıza küfür olduğundan böyle bir iddia da bulunan kişinin kendisi küfre düşer.

Bazen insanoğlu beğenmediği veya sevmediği kişileri gıybet ederken çok ileri giderek ona imansızlığı nisbet etmekten çekinmeyebiliyor. İşte bundandır ki insanları gıybet etmek, onlara kin tutmak kişiyi

böyle tehlikelere düşüreceğinden yersiz eleştirilerden ve gıybetten, kindar olmaktan uzak durmak lazımdır. Zira insan sevmediği, buğzettiği kişinin her türlü kötülüğünü istediği gibi, küfre düşmesini bile ister hale gelir. Bu ise küfre rıza olacağından kişiyi küfre düşürür. Dikkat etmek lazım, bir başkasını tekfir edeceğim derken kendisini farkında olmadan tehlikeye düşürüyor. Bir insan kibleye durup namazını kılıyorsa o kimsenin mümin olduğuna şahadet etmek vazifemiz iken, onu bazı amellerinden dolayı tekfir etmemiz çok büyük bir hata olur. Bizim öfke duyduğumuz kişinin illa kötü olması gerekmiyor. Şimdi iman esaslarına inanıp inanılması gereken, kati delillerle sabit olan hükümleri tasdik eden bir kişinin işlediği hiçbir günah veya terk ettiği hiçbir farz sebebiyle imanını kaybetmiş olmayacağına ve şirkten başka en büyük günahı işlese bile mümin olduğunu beyan eden delillere bakalım **Kuran-Kerim Zümer Suresi 53. Ayetinde** Cenab-ı Hakk şöyle buyuruyor:

قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا
مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ
الْعَفُورُ الرَّحِيمُ

De ki: “Ey nefisleri üzerine israf yüklemiş (haddi aşmış) kullarım! Allah’ın rahmetinden ümit kesmeyin. Muhakkak ki Allah, günahların hepsini mağfiret eder (sevaba çevirir). Muhakkak ki O; Gâfur’dur (mağfiret eden), Rahîm’dır (rahmet nuru gönderen).”

Burada anlaşılıyor ki hayatını nefsanî arzularına göre günah işlemekle geçiren müminlere bile Allah’dan ümit kesmemeleri ve günahlarının bağışlanabileceğine inanmaları gerektiğini arz ediyor.

Yine Kur’an-ı-Kerim’de Nisa Suresinin 116. Ayetinde :

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ
يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا

Muhakkak ki Allah, Kendisine şirk koşulmasını affetmez. Bunun dışındaki şeyleri ise, dilediği kimse için mağfiret eder. Ve kim Allah’a şirk koşarsa, o taktirde o, uzak bir dalâletle sapmıştır.

Yine Kur’an-I- Kerim’de Hucûrat Suresinin 9. Ayetinde:

وَإِنْ طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا
فَإِنْ بَعَثَ إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَىٰ فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي
حَتَّىٰ تَفِيءَ إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ فَإِنَّ فَاءَ ت فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا
بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ

Ve eğer müminlerden iki grup savaşırlarsa, o zaman ikisinin arasını düzeltin. Fakat, eğer ikisinden biri diğerine saldırırsa, o takdirde saldıran grupta

Allah’ın emrine dönünceye kadar savaşın. Bundan sonra eğer dönerse, böylece ikisinin arasını adaletle düzeltin, (onlara) adil davranın (diğerine zulmetmeyin). Muhakkak ki Allah, adaletle davrananları sever. Burada ise birbiriyle vuruşan iki mümin gruptan bahsedilirken, birbirleriyle vuruşup İslamda en büyük günah olan mümin öldürme cinayetini işledikleri halde, **Cenab-ı Hakk** onlara yine de **“müminlerden iki tayfa birbiriyle vuruştukları zaman”** derken, o iki tayfanın mümin olduklarını ve mümini öldürdüklerinden dolayı küfre düşmediklerini beyan ediyor.

Diğer büyük günahlara gelince mümini öldürmekten daha büyük günah düşünemeyiz. Demek ki Kebâiri işlemekle kişi imandan sıyrılmış olmaz. Ancak inkar veya istihfaf’da bulunursa o takdirde tehlikeye düşer. Bütün bu ve benzeri ayetlerden anlıyoruz ki, büyük ve küçük günahların tamamı inkar ve red edilmediği sürece affedilmesi caizdir. Mevla dilerse günah sahibini (tövbe etsin veya etmesin) affeder. Ehli Sünnet olan müminlere düşen, Ehli Sünnet akaidine göre itikat edip konuşmasıdır. Ehli Sünnete göre büyük günahların affi caiz olduğu gibi, küçük günahlara da azap caizdir. Büyük günah işleyenler tövbe etseler de etmeseler de Allah tarafından affedilebilirler. Ancak tövbe edenin affi daha çok umulur.

Buradan anlıyoruz ki, büyük veya küçük günah işleyen kişi işlediği günahın üzerinde vefat etse, kalbinde tevhid akidesi mevcut olduğu sürece mümindir ve cezasını kılmak mecburiyeti vardır. Büyük günah işleyeninin imandan çıkıp küfre girmediği itikadı, Ehli Sünnet itikadıdır. Büyük günah işleyeninin ne mümin ne de kafir olduğunu söyleyen ancak Mutezile Mezhebidir. Bunlar büyük günah işleyen kimseler için imandan çıkar ama küfre girmez derler; bununla beraber böyle bir kişinin ebedi cehenneme gireceğini söylerler. Bunlar imanla küfür arasında bir durak tanırlar. Bu itikat Ehli Sünnet’e aykırı bir itikattır. Hariciler ise bunlardan bir adım daha ileri gidip büyük günah işleyenlerin imandan çıkıp küfre girdiklerini ve gidecekleri yerin ebedi cehennem olduğunu söylerler.

Mutezile ile Hariciler arasındaki fark şudur: Mutezileye göre büyük günah işleyen imandan sıyrılmış ancak küfre girmemiş diye kabul ederler, Haricilere ise büyük günah işleyeninin imandan çıkıp küfre girmiş olduğunu söylerler. Aralarında mümin ve kafiri tanımlama bakımından bir fark var ise de bunların ahirette alacakları cezanın her iki mezhebe göre de aynı olacağı ve ceza bakımından farksız olacaklarını itikat ederler.

Bazı Ehli Sünnet olan kardeşlerimizi görüyoruz ki, bazen Mutezile’nin bazen de Haricilerin görüşünü paylaşıyor. Bu çok tehlikelidir. Bu bakımdan Ehli Sünnet akaidini öğrenelim ve yanlış mezheplerin yanlış itikatlarına düşmeyelim.

Selam ve Dua ile

İSLÂMA GÖRE ÖRTÜNME/ TESETTÜR-İ ŞER'Î (2)

ALİ EREN

Değerli okuyucular!

Bilhassa sıcak yaz aylarında, bazı Müslüman hanımlar tarafından İslâmî örtünmeye dikkat edilmediği bilinen bir şey. Onun için, tesettürle alâkalı ikaz ve hatırlatmaları bu aylarda yapmak isabetli olacaktır. Onun için geçen sayımızdaki makalemizde, Merhum İskilipli Atif Hoca'nın **Tesettür-i Şer'î / İslama Göre Örtünme** risalesinin sadeleştirmesinin bir kısmını vermiş, bu risalenin tamamı bir makaleye uzun geleceğinden yarısını ikinci makalemize bırakmıştık. Bu makalemizde de **Tesettür'î Şer'î**'nin kalan kısmını arz ediyoruz.

Merhum İskilipli Atif Hoca, mezkûr risalesinin devamında şu bilgileri veriyor:

TESETTÜRÜN İKİNCİ KISMI

“Mukaddes kitabımızda buyuruluyor ki:

“Evlerinizde oturun. İslamdan önceki câhiliye devrinde (kâfir kadınlarının) süslendiği gibi açılıp saçılıp kırıtmayın. (Süslenip sokağa çıkarak yabancı erkeklerle karışarak ve onlara zinetlerinizi göstererek ve güzelliklerinizi arz etmek üzere salınarak gezmeyiniz)” (Ahzab sûresi, âyet: 33)

Aynı sûrenin 53. âyetinde ise şöyle buyuruluyor:

“Resûlüllah'ın temiz zevcelerinden bir şey istediğiniz zaman perde arkasından isteyiniz. İşte bu sizinle onların kalpleri için (şeytanın vesveseleri ve diğer fitnelere) en iyi temizliktir.”

Bu mübârek âyetlerle, Müslüman kadınların yakınları olmayan erkeklerle beraber bulunmaları yasaklanarak tesettürün ikinci kısmı farz kılınmış ve İslam dini câhiliye âdetlerinden birisini daha yıkip ortadan kaldırmıştır.

Böylece, İslamdan önceki günahlar icrâ edilerek câhiliye zamanında yaşanan kötü alışkanlıkları yeniden hayata taşıyarak tekrar bir câhiliyet devri meydana getirmenin yolu kapatılmış ve bu yol şiddetle yasak edilerek böyle bir kötülüğün önüne geçilmiştir.

Yukarıdaki âyet-i kerimedeki emir, zâhiren / görünüşte Peygamberimiz'in temiz zevcelerine mahsus gibi ise de, âyet-i kerimede hâssaten / özellikle onlar zikredilip âmmeten / genel olarak bütün Müslüman kadınlar kastedilmiştir. Dolayısıyla Kur'an-ı Kerim'in bu hükmü, İslam dinini kabul eden her kadını bağlamaktadır.

Ahzâb sûresinin yukarıda meâlini okuduğunuz 53. âyet-i celilesi nâzil olduğu zaman, kadınların baba ve oğul gibi yakınları olan erkekler Resûl-i Ekrem Efendimiz'e gelerek, **“Yâ Resûlallah! Biz de kızlarımız, analarımız, kız kardeşlerimiz gibi yakınlarımız olan kadınlar ile perde arkasından mı konuşacağız?”** diye sordular.

Onların bu suâllerine cevap olmak üzere Nur sûresinin 31. âyet-i kerimesi nâzil oldu.

Bu âyet-i kerime, kadınlara yabancı sayılmayan ve yakınları olan erkeklerin kimler olduğunu bildirmektedir. Âyet-i kerimenin beyanına göre, kadınlar aşağıda sayılan 13 sınıf erkeklerle bir yerde beraber bulunabilirler ve onların yanındayken yabancı erkeklerle karşı örtündükleri gibi örtünmeyebilirler.

O erkekler şunlardır:

1. Kocaları.
2. Babaları.
3. Kayın pederleri.
4. Oğulları.
5. Üvey oğulları.
6. Kardeşleri.
7. Erkek kardeşlerinin oğulları (Yeğenleri).
8. Kız kardeşlerinin oğulları (Yeğenleri).
9. Köleleri.
10. Şehvetten kesilmiş ve erkekliği kalmamış olan ihtiyarlar.
11. Henüz şehvî meseleleri bilmeyen ve bülüğ çağına ermemiş olan çocuklar.
12. Dayıları.
13. Amcaları.

Kadınların işte bu 13 sınıf erkeklerle beraber bulunmalarında, görünen ve görünmeyen zînetlerini ve o zînetlerin takıldığı yerlerini onların yanında açık bulundurmalarına müsâade edilmiştir. Çünkü bu derece yakınları olan kimseler arasında karşılıklı ziyaretler, görüşüp konuşmak, hizmet ve daha başka işler için beraber ve bir arada bulunmak mecbûriyeti vardır. Bu durumlarda da kadınların zînet ve takılarının ve vücudun zînetlerin takıldığı kısımlarının devamlı olarak kapalı olması, açılmaması ve göstermekten korunması zor ve imkânsızdır.

İslam dininde, insanlar yapamayacakları ve zorlanacakları şeylerden mes'ul değillerdir. Dolayısıyla yukarıda sayılan 13 kısım erkekler karşısında, kadınların görünen ve görünmeyen zînetlerinin açık olması helâl ve câiz olduğu gibi, kadınların bu zînetlerine yukarıda sayılan 13 kısım erkekten 12'sinin şehvetsiz olarak bakması da helâl ve câiz kılınmıştır. Sadece birisinin yani sayılanların birincisinin şehvetle bakması câizdir; o da kocasıdır. Bunu söylemeye ise zaten lüzum da yoktur.

Erkeklerin, mahremleri olan (evlenmeleri yasak ve yakınları olan) kadınların yalnız yüzlerine, başlarına, kollarına, göğüslerine (yani gerdanlarına, memelerine değil) bacak (baldır değil, diz kapaktan aşağı) ve ayaklarına bakmaları şer'an / dînen câiz olduğu gibi, bir ihtiyaç için bu organlarını üzerinde bir şey olmadan şehvet olmaksızın dokunmaları ve tutmaları da câiz ve helâldir. Zirâ bir erkek meselâ yolculuk sırasında yakını olan kadınları hayvana / vasıtaya bindirmeye ve indirmeye ihtiyaç duyabilir. Böyle durumlarda tutmadan yardım etmeleri zordur.

Yakınları olmayan kadınların görünen ve görünmeyen zînet yerlerine bakmanın ve dokunmanın haram kılınması, böylece zinanın sebebi olan şehvetin meydana gelmesine engel olmak içindir.

Erkeklerin yakını olan kadınlar için böyle bir durum söz konusu değildir. Çünkü yakını olan kadınların zînetlerinin bulunduğu yere bakmak ve dokunmak, şehvetten dolayı değil ekseriyetle şeffekten ve yakınlık sevgisinden dolayı olur.

Ancak, buna rağmen -umulmadık bir şekilde- şehvet olacağı kesinse veya böyle bir ihtimal varsa, bu durumda bir erkeğin kendi yakını olan bir kadına dokunması ve onun zînet yerlerine bakması da şer'an / dînen haram olur.

Çünkü şehvetle dokunmak ve bakmak bir nevi zinadır. Bunun, birbirlerinin yakınları olan erkek

ve kadınlar arasında meydana gelmesi ise daha fecidir.

Onun içindir ki, İslam dini, kadınların sadece yukarıda sayılan 13 sınıf erkeklerle beraber ve bir arada bulunmalarına izin vermiştir. Gerek tenha, kimsenin bulunmadığı ve gerekse insanların bulunduğu yerlerde, kadınların bu 13 sınıftan başka erkekler ile bir arada bulunmaları şer'an / dînen yasak ve haramdır.

Şu kadar var ki, kadınların icabında şahitlik yapmaları gerektiği gibi, mecbûri durumlarda ihtiyaç olduğu kadar, yabancı erkeklerin bulunduğu yerde bulunmalarına şer'an / dînen izin verilmiş, daha fazlası ise haram kılınmıştır.

Netice:

İslam dinini kabul ve ona iman etmiş olan genç kadınların, yabancı yani şer'an / dînen aralarında nikah câiz olan erkekler ile han, otel, apartman, mektep, dersane, hükümet dâireleri, bağ, bahçe, ziyafet sofraları, çarşı ve pazar gibi yerlerde, bir mecbûriyet olmadan bir arada bulunmaları şer'an / dînen haram ve yasaktır.

Kocasının vakti ve durumu müsait değilse, evin iç işleri evin hanımına ait ise de, evin dışındaki işler esasen kadının vazifesi değildir. Bununla beraber kocasına bir yardım olarak veya ihtiyaçtan dolayı, kadınların kocalarına ve yakınları olan erkeklerle evin / ailenin dış işlerinde hizmetlere ortak ve yardımcı olmalarına şer'an / dînen müsâade verilmiştir.

Kısaca söyleyecek olursak:

Ziraat işlerinde kadınların kocalarına ve yakını olan diğer erkeklerle yardımcı olmalarında bir beis yoktur. Tesettüre dikkat etmek, fitne ve fesattan emin olmak şartıyla, kadınların nehirlerde çamaşır yıkamalarında, kuyudan, çeşmeden, nehirden su getirmelerinde, hayvanları merâya sürmelerinde, merâdaki hayvanları sağmalarında, bağ, bahçe, ve bostanlarında çalışmalarında ve oraları beklemelerinde de beis yoktur. Çünkü bu gibi işler dînen yasak değildir.

Şunu da arz edeyim ki, yakını olmayan erkeklerle bir arada bulunmamak şartıyla, genç kadınların kadınlara ait yerlerde kendileri gibi kadınlardan veya yakınları olan erkeklerden veya şehvetten kesilmiş ihtiyar ve şehvetten kesilmiş kimselerden ilim ve sanat öğrenmelerinde ve kendilerinin imalâthanelerinde sanatlarıyla ilgili iş yapmaktan dînen bir yasak yoktur.

TESETTÜRÜN ŞER'İ / DİNİ HİKMETİ

Sevgili Peygamberimiz'in temiz şeriatının hükümleri, insanlar arasında meydana gelmesi muhtemel olan her türlü şerhleri, fesatları ve zararları mümkün olduğu kadar gidermek üzerine bina kılınmıştır.

Erkeklerle kadınların birbirleriyle aynı yerde bulunmaları ve her birinin diğerine çekinmeden bakmaları, aralarında aşk ve muhabbet meydana getirip, şehveti harekete geçirdiğinden, bu beraberlik çoğunlukla gayr-i meşrû sonuçlara sebep olduğu için, şer'î / dinî hikmet bu kapının kapanmasını ve bu işlere engel olunmasını gerektirmektedir. Onun için, mübârek İslam dini fuhşu yasakladığı gibi, insanı fuhşa götüren sebepleri de yasaklamış ve daha önce işaret edildiği gibi iki çeşit tesettürü (vücudun kapatılmasını ve erkek-kadın bir arada bulunmaması da) farz kılmıştır.

Şerefli İslam şeriatı tarafından, işlenen fuhşun cezası olmak üzere, hadler (cezalar) ve ta'zir cezaları konulduğu gibi, fuhşa götüren yolları kapatmak üzere de tesettür emrolunmuştur ki, bu vesileyle bu hükümler tamamen tatbik edilmek şartıyla Müslümanlar arasında fuhşun mümkün merteye kaldırılması ve giderilmesi temin edilmiş olsun.

"İnsanlar arasında fuhşun olmamasının yolu, had ve ta'zir cezalarıyla ve tesettür ile değildir. Ancak ilim, terbiye ve ahlâkın düzeltilmesiyle olabilir" şeklindeki itiraza cevap olmak üzere deriz ki:

Fuhşa götüren ve sebep olan şeyleri, **medeniyet icabı** diyerek tasvip eden medeniyet denilen şimdiki hayatın doğurduğu ahlâk ve şimdiki genel terbiye, esâsen insanlardan fuhşun kaldırılmasını ve yok edilmesini değil, aksine yayılmasını ve genelleşmesini doğuruyor.

Çünkü insanın kalbine Allah korkusunu yerleştiremeyen her çeşit ilim ve terbiye, insanları her türlü şer ve kötülüklerden alıkoyacak güzel ahlâkı doğurmaz.

Evet... İnsanların kalbinde Allah korkusunun yerleşmesine sebep olan İslamî terbiye ve dinî ahlâk, insanlar arasında fuhşun yok olması ve kötülüklerin def edilmesi için yegâne âmil olabilir. Ama insanın yaratılışında bulunan gadap ve şehvet sıfatını herkesde normal hale getirip daima o vaziyette bulundurmanın imkânı yoktur. Onun için herkesin ahlâkını tamamen temizlemek mümkün değildir

ki, yalnız bu yolla insanlar arasında fuhş ve kötülükler hepten yok edilebilirsin.

Evet, ahlâkı düzeltmek de fuhşu yok etmek için bir yoldur. Fakat bu, herkes için değil sadece bu değere sahip olan nâdir kimseler için geçerlidir.

Târihî gerçekler bize gösteriyor ki, her asırda insanların pek azı güzel ahlâka sahip olup çoğu bu faziletten mahrum kalmıştır. Onun için geçen asırların hiçbir zaman fitne ve fesattan tamamen ve yüzde yüz temiz kaldığı görülmemiştir.

İşte sadece ahlâkı düzeltmek yoluyla düzeltilen insan topluluklarının çoğunu maddî vâsıtalarla doğru yola getirmek ve onları doğruluk yolunda zorlamak üzere, peygamberlerin şeriatları had ve ta'zir cezaları, akıl sahipleri de cezâ kanunları koymuşlardır.

İşte tesettür emri de mâddi vâsıtalarından ve fuhşu yok etmenin sebeplerinden bir sebeptir.

Şu demek oluyor:

Mübârek İslam dininde fuhşu yok etmek ve kötülükleri ortadan kaldırmak için hem ma'nevî hem mâddi vâsıtalar dikkate alınmıştır ki, her ikisinin yükselmesiyle maksat tam olarak temin edilmiş olur.

ŞER'İN / DİNİN EMRETTİĞİ TESETTÜRÜN FAYDALARI

İslamın emrettiği şekilde örtünmenin birçok fayda ve menfaatleri vardır. Bazıları şunlardır.

1. Kadınları, asıl vazifeleri olan ev işleri ve çocuk terbiyesi ile meşgul olmaya mecbur etmek.

2. Karı kocayı, iş ve vazife taksimine ve hayatta tutumluluğa ve tasarrufa mecbur etmek.

3. İffetli ve namuslu bir erkek, karısının yabancı erkekler ile görüşüp konuşma ve sohbetini gördükçe sıkıntı, vehim ve şüpheye düşer, bu yüzden karısıyla aralarında nefret meydana gelir.

Tesettürün bir faydası da âile saâdetini yok edecek hallerin meydana gelmesine engel olmak.

4. Ahlâksızlığın ve fuhşun çoğalmasına ve yayılmasına engel olup iffet ve namus dairesinde aile mutluluğunu temin etmek ...

Bunca fayda ve güzellikleri getirdiği için daha önce anlatılan iki çeşit tesettür, kesin olan farzlardan ve İslamın alâmetlerinden olmuştur.

Onun için, ümmet içinden dinin emrettiği tesettüre dikkat etmeyenler ile söz, yazı ve hareketleriyle tesettürün yok olması için çalışanlara engel

olmak ve onları cezalandırmak, insanları yönetmek durumunda olanların dinî vazifelerinin aslıdır.

Bu hususta gevşeklik gösterip vazifelerini ihmal eyleyenler, Allah indinde sorumlu olduklarından dinî vazifelerini yerine getirmedikleri için mânen cezalanırlar ve azâbı hak etmiş olurlar.

Müslüman kadınlarına fuhuş vesikası verilmesi, meyhane, kerhâne, barlar, dans mahalleri gibi, şer'an / dînen haram olan yerlere gitmelerine müsaâde edilmesi kesin haram olduğundan, milletin yönetimini üzerlerine almış olanlardan buna müsaâde edenler veya bu hususta vurdumduymaz davrananlar, bu yolla işlenen bütün yasakların tamamının günahından Allah huzurunda sorumlu olup büyük bir azaba uğrayacaklardır.

İslamın direklerinden ve alâmetlerinden birinin kaldırılmasına ve yok edilmesine gayret edenlere karşılık vererek, emr-i ma'ruf ve nehy-i münker / iyilikleri emir ve tavsiye, kötülükleri yasak ve sakındırma vazifesini yerine getirmek, durumuna göre her müslümana vaciptir.

Bundan başka baba, anne, koca gibi özel yakınlıkları ve sözleri dinlenir durumda olan aile reisleri, kızlarının, karılarının ve diğer aile fertlerinin tavır ve hareketlerini devamlı olarak kontrol altında bulundurup, onları kötülöklere düşmelerine sebep olacak hallerden uzaklaştırmaları icap eder.

Özet olarak:

Onları yabancı kimseler ile beraber bulunmaktan, fuhuş ve ahlâksızlıklarıyla bilinen hayâsız ve namussuz kadınlar ile görüşüp konuşmaktan ve yabancı kimseler karşısında tesettürsüz bulunmaktan men etmek ve engel olmak farzdır.

Dolayısıyla, **“Hepiniz çobansınız ve başında bulduklarınızdan sorumlusunuz”** hadis-i şerifi gereğince, evlat ve hanımlarına kötü terbiye veren veya bu konuda ihmalkârlık gösteren her şahıs, aile fertlerinin işlediği bütün fenalıktan sorumludur.

İlave olmak üzere şunu da arz etmek isterim:

İslâmî tesettür gibi dinî hükümler, esasen alçak medeniyet ve sefih yükselmeyi yıkmak ve yasaklamak üzere konulduğundan, onunla birleşmesi mümkün değilse de güzel ve faydalı medeniyete ve hakiki yükseliş ve gelişmeye hiçbir şekilde engel teşkil etmez.

Çünkü faydalı medeniyet; faydalı ilimler, eğitim, sanâyi ve ticaret ile dost olur. İslamın emri olan tesettür buna mâni değildir.

Resûl-i Ekrem Efendimiz Hazretleri, **“İlim öğrenmenin farz olduğu gibi, kazanç için çalışmak da her müslüman erkek ve kadına farzdır”** hadis-i şerifiyle, ilmihal derecesinde ilim öğrenmenin ve insanlara muhtaç ve onlara yük olmayacak derecede helâlinden rızık kazanmanın, her Müslüman erkek ve kadına farz olduğunu beyan buyurarak, herkesi şahsî çalışması ile geçinmeye mecbur etmiştir.

(**Not:** İslamda ev geçimini temin etmek kocanın vazifesidir. Kadının esas vazifesi evinin içindedir. Yani kadınların geçim için çalışmaları, bütün kadınlara emredilmiş değildir. Burada kastedilen, çalışmadığı takdirde başkalarına yük olacak durumda olan kadınların, onlara yük olmamak için edebe dikkat ederek çalışması gerektiğidir. Yani çalışmaları emredilen kadınlar, kimsesiz ve fakir kadınlardır.)

Bundan başka, mü'minlerin annesi Hazreti Âişe (*Radıyallahü anhâ*), tesettüre ait izin ve ruhsatları dahi kullanmayıp azimetle amel ettiği yani tesettüre son derece dikkat ettiği halde, İslâmî ilimler ve şeriatla ilgili hükümler konusunda ictihâd derecesine ermiş olan sahâbî kadınlardan olduğu için, ashâb-ı kirâm hazretleri dinî meseleleri sormak için ona müracaat ederlerdi. O da perde gerisinden sorulara cevap verirdi.

Hicab ve tesettür gibi dinî hükümler, güzel ve faydalı medeniyete mâni olsaydı, kimsesiz ve fakir kadınların şahsî çalışmalarıyla geçinmeleri şer'an farz kılınmaz ve Hazreti Âişe gibi müslüman kadınların meşhurları, kazanmış oldukları üstünlük ve olgunluğa kavuşamazlardı.

Bu vesileyle İslam şeriatı nazarında kadınlar için edinilmesi meşrû olan ilim ve bilgilerden de bahsetmek isterim.

İslam şeriatı nazarında kadınların öğrenecekleri ilim ve bilgiler üç kısımdır:

1 - Vâcib,

2- Mendub,

3- Mübah.

a- Kendisine lâzım olacak kadar inançlarla,

ibâdetlerle ve koca haklarıyla ilgili meseleleri öğrenmek, her Müslüman kadına **vâcibtir / farzdır.**

b- Kocalarla nasıl iyi geçinileceği, ev işleri, çocuk terbiyesi, geçimde tutumluluk ve tasarruf gibi faydalı bilgiler ile terzilik, dokuyuculuk, örücülük, ip eğirmek ve bükme, nakış ve aşçılık gibi kadınların durumlarına uygun olan güzel işleri öğrenmek her Müslüman kadına **mendubdur.**

Böyle faydalı işler ile meşgul olan kadınlara, elde edecekleri dünyevî faydalardan başka, âhirete ait faydalar yani sevap da vadedilmektedir.

Çünkü **“Kadın rabbinin farz kıldığı ibâdeti yerine getirip kocasına itaat eder ve kirmeni ile terşisini (ip eğirilen şeyler) elinde hareket ettirirse, Cenab-ı Allah’ı devamlı tesbih etmiş gibi sevap kazanır. Kirmeni ve iğnesiyle işine devam ettikçe cemaatle namaz kılmış gibi sevap kazanır. Çocukları için yemek pişirdiği zaman küçük günahları dökülür”** hadis-i şerifiyle Resûl-i Ekrem Efendimiz Hazretleri, üzerine farz olan ibâdetleri yerine getirip el işleri ile ve ev hizmetleri ile meşgul olan kadınlara sevap ve mükâfat vaat buyurmaktadır.

c- Koca haklarından herhangi bir hakkın yerine getirilmemesine sebep olmamak şartıyla, şahsî ihtiyacını temin ettikten sonra, kadınların fazladan din ilmi, hesap, tıp, mühendislik, tarih, coğrafya gibi ilimleri öğrenmeleri **mübahtır.**

Fıkıh kitaplarının ana kaynaklarından **Hidâye**’de beyan olunduğu üzere, hemcinslerini tedavi için kadınlardan bazılarının tıp ilmini öğrenmeleri meşrûdur.

Sihir, tılsım, büyü gibi hem dinî ve dünyevî meselelerde fâydası olmayan hem de sahibine veya başkasına bir nevi zararı dokunan bilgiler ile erkeklerin de kadınların da meşgul olmaları dinen haram ve yasaktır. Zira İslam dinine göre insanlara gelecek olan zararlara engel olmak vaciptir.

Kısa akıllı ve zayıf fikirli kimselerin İslam inancına yanlış şeyler sokup karıştırmak, İslam terbiyesini ve güzel İslam ahlâkını bozmak, dinin alâmetlerini ihlal edecek her nevi bozuk fikirler ve kötü hareketler, yasak fiilleri anlatan yazıları okumak ve onlarla meşgul olmak, şer’an / dinen haram ve yasaktır.

İslamı kabul edip, onun hükümlerine inanan mümin erkek ve kadınlar için tesettür hakkında buraya kadar verilen ma’lûmât kâfi görüldüğünden bu risâleye son verilmiştir.

Bizim üzerimize düşen sadece tebliğdir / anlatmaktır.

Selam doğru yola uyanlara olsun.”

Değerli okuyucular!

Merhum İskilipli Atıf Hoca’nın **Tesettür-i Şer’i** resâlesi burada tamam oldu.

ÇARŞAF VE PEÇEYE DAİR

Yakın tarihte yaşayan yazarlarımızdan Yakup Kadri Karaosmanoğlu’nun, çarşaf giyen ve peçe kullanan kadınlarımıza hitaben kaleme aldığı **ÇARŞAF VE PEÇEYE DAİR** başlıklı güzel ve hisli yazısını da ehemmiyetine binâen siz değerli okuyucularımıza arz etmeyi uygun gördüm.

O yazı şöyle:

“Bu çirkin asrın ve çirkin muhitin (çevrenin) yegâne süsü, yegâne güzelliği sizin çarşafınız, sizin peçenizdir. Yalnız bunlardır ki, gözlere hâlâ bakmak tahammülünü, bakmak arzusunu veriyor. Niçin ondan müşteki (şikâyetçi) gibisiniz? O mazrufa (vücuda) bu zarftan (peçe ve çarşaftan) muvafık (uygun) ne olabilir?”

Sizi böyle gördükçe, bu kadının başka türlü nasıl giyinebileceğini düşünüyorum ve çarşafsız, peçesiz bir kadın tahayyül edemiyorum (düşünemiyorum.)

Siz bizim aşkımızın, hürmetimizin, siz bizim kıskançlığımızın mutî mahbûbeleri (itaatkâr sevgilileri) değil misiniz? Vücudunuzun şeklini alan bu diltirib (gönül alan, çekici) mahpesi (korumayı) sizin etrafınıza, sizin yüzünüz üstüne biz ördük. Bizim ihtimamımız, bizim muhabbetimiz ördü. Sizi güneşten, havadan, sizi kem (kötü) nazardan sakındık da böyle yaptık.

Yazık değil mi ki o saçlara güneş vursun, o yüzü havalara, tozlar hırpalasın.

Yazık değil mi ki -maazallah- o gözlerin harimine (korunmuşluğuna, gizliliğine) kolayca, lâübâlî bir yabancı gözün kıvılcımı sıçrasın.

Düşündük ki belki bilmeyerek, belki farkına varmayarak birine gülüverirsiniz.

Nazarlarınız belki bilâihtiyar (istemeden) birinin üstünde fazlaca tevakkuf ediverir (durur).

Onun için yüzünüzü örttük. Zira tebessümlerinizin, bakışlarınızın kıymetini biz anlıyor, biz biliyorduk.

Gönlümüz onların öyle lüzumsuz yere heder (telef) olmasına acıdı da, bir ipek mahfaza (koruma) içinde muhafazalarına lüzum gördük. Cemiyetlerin, medeniyetlerin esasını bir erkeğin kıskançlığı kurdu.

Memleketlerden, vatanlardan evvel ilk müdafaa edilen kadındı.

Bana inanınız; bütün bu evler, bu mâbedler ve bu şehirler sizin için yapıldı ve sizin açıldığınız ve sizin kıskançlık mahpesini yıktığınız yerlerde derhal evler yıkıldı, mabedler harap oldu, şehirler çöktü. Çünkü sizin mahpesleriniz (kapalı kaldığınız) o yerlerin surları idi, kaleleri idi.

Niçin başka cinsten kadınlara bakıp da başınızda garip mütalâalara (düşüncelere) meydan açıyorsunuz?

Onlardan size ne? Siz -başı başınıza bir âlemsiniz. Ben o âleme girdiğim dakikadan itibaren hariçte başka mevcudiyet var mı, yok mu unuttum bile.

Siz niçin kendinizde herkesi unutmuyorsunuz?

Söze başlarken demiştim ki, bu çirkin asrın, bu çirkin muhitin yegâne güzelliği sizin çarşafınız, sizin peçenizdir.

Memnun ve müsterih yaşamak için bu kanaat size kifayet etmez mi?

Halbuki benim ruhumu sadece bu kanaat dolduruyor. Peçeniz ve çarşafınız.

Bunlardır ki insana muhabbet öğretiyor; hayata muhabbeti, aşka muhabbeti, memlekete muhabbeti öğretiyor; bâhusus (özellikle) memlekete muhabbeti. Zira sizin örtüleriniz, bu süsleriniz değil midir ki, minarelerden ve o al râyetten (bayraktan) sonra bu serseri ruha biraz âşinâ melce (tanıdık sığınak) ve bir emin mersa (emniyetli liman) saadeti veriyor.

Peçenizin kudsiyetini şuradan anlayınız ki, bir yabancı elin ona uzanması ihtimali bile gayz nedir, kin nedir hiç bilmeyen bu tembel ve yorgun ruhta beldeler yıkacak, burç ve barular (kaleler) devirtecek bir ateş alevliyor.

Gördünüz mü?

Peçenizden bahsederken haşin (sert) adımlarla surlar etrafında dolaşan eski bir kahraman gibi söz söylemeye başladım.

Belki bunların hiçbirini yapmayacağım; fakat emin olunuz ki, şu dakikada çok samimiyim. Size, sizin örtülerinize ve süslerinize doğru teveccüh edince (dönünce) kendimi her şeye kadir hissediyorum.

Tarih, menakıb-ı beşeriyeyi (insanlarla ilgili hikâyeleri) dolduran en büyük kahramanlık bana birer çocuk oyunu gibi geliyor.

Sakin onları çıkarmayınız, sakın onları atmayınız!

Bu çirkin muhitin (çevrenin) ortasında asalet ve zarafete yegâne dâl (işaret) olarak bunlar, sade bunlar kaldı. İnsanlar senelerden beri, insanlığı terzil (rezil etmek) için ve cemiyetlere manzaraların en fenasını vermek için sevimsiz bir cinnetle her şeyi devirdiler.

Bu güruha peyrev olmak (peşinden gitmek) size yakışır mı?

Ben sizi zamanların ve insanların fevkinde (üstünde), onların haricinde (dışında) biliyorum.

Siz mestur (kapalı) ruhlardan değil misiniz?

Dünya yüzünde tek başına kalan ulvî (yüksek) bir dinin İlâhı, sizi bu sıfatla sâir (diğer) mahlûkat arasında mümtaz (seçkin) kılmamış mıydı?

Siz onun halk ettiği cennetâsa (cennet gibi) âlemin meleklerisiniz.

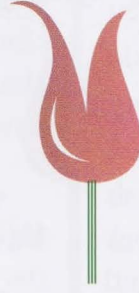
O, kitabında sizin isminizi zikretti. O vakitten beri siz mukaddesat meydanına girdiniz.

Artık ne hale, ne maziye (geçmişe), ne âtiye (geleceğe) mensupsunuz.

Yalnız unutmayınız ki, sizi bu mertebeye bizim aşkımız, bizim hürmetimiz, bizim kıskançlığımız is'ad etti (yüksekti).”

Yakup Kadri Karaosmanoğlu, 1889'da Kahire'de doğan, 1974'de Ankara'da ölen, Türk romancı, şair, diplomattır. Manisa'nın tanınmış ailelerinden Karaosmanzadelere mensuptur.

ŞİİRLERDEN SEÇMELER

UY MÜRŞİDİ KÂMİLE

Eşrefoğlu Rûmî

Mürşid gönlü Hak nuru,
Uy mürşid-i kâmile!
Yıkıp kibri, gururu,
Uy mürşid-i kâmile!

Mürşidden olma ırak!
Cennet mürşide durak,
Sıkıca tutunarak,
Uy mürşid-i kâmile!

Katlanmadan zahmete,
Ulaşırsın rahmete,
Uğramazsın mihnete,
Uy mürşid-i kâmile!

Etraf şeytanla dolu,
Gözet hep sağı solu!
Bulursun doğru yolu,
Uy mürşid-i kâmile!

Var bunun vesikası,
Mürşidler, insan hası,
Kazanırsın ihlası,
Uy mürşid-i kâmile!

Nefsimiz gayet yaman,
Gafletsiz geçsin zaman,
İstersen sağlam iman
Uy mürşidi kamile

Nefsimiz gayet yaman,
Gafletsiz geçsin zaman,
İstersen sağlam iman,
Uy mürşid-i kâmile!

YAZIK OLSUN!

Bu yolda rüşvet caiz,
Diyene yazık olsun!
Caiz sanarak faiz,
Verene yazık olsun!

Ahmakta yok feraset,
Boşa umar riyaset,
Fitne dolu siyaset,
Güdeneye yazık olsun!

Çalar az der yüz bine,
Haktan bahseder yine,
İrtica diye dine,
Çatana yazık olsun!

Çirkinlere der keleş,
Sömürür yaşar beleş,
Çeteyle sıkı kardeş
Olana yazık olsun!

Cahildir bilmez ilim,
Demeye varmaz dilim,
Camiden halı kilim,
Çalana yazık olsun!

Başlara ördü çorap,
Kendini etti harap,
Meşrubat gibi şarap,
İçene yazık olsun!

Fitnedir işi gücü,
Tesettür sanki öcü,
Soysuza renkli cici,
Diyene yazık olsun!

Ödürüldü hak istek,
İslama vurdu köstek,
Bâtıldan kızıl destek,
Alana yazık olsun!

Gözlere baka baka,
Yalandan yapar caka,
Küfürlü dinsel şaka,
Yapana yazık olsun!

HAZRET-İ ALİYYÜL MÜRTEZA (4)

(Radiyallahu Anh)

TÜRKİYE GAZETESİ YAYINLARI
İSLAM ALİMLERİ ANSİKLOPEDİSİ GİBİ BAZI
MUTEBER ESERLERDEN ALINTIDIR.

Peygamber Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem), Aliyyü'l-Murtazâ (Radiyallahu anh)'ı pek çok severdi. Sevgili kerîmesi Hazreti Fâtıma'yı O'nunla evlendirmişti. Bu, Hazreti Ali hakkındaki iltifât-ı Nebevînin en yüksek bir nişanesiydi.

Bir gün Ashâb-ı kirâmdan bir zümre gazâ için yola çıkmışlardı. Hazreti Ali'de bunların arasında bulunuyordu. Resûl-i Ekrem efendimiz:

— **Yâ Rabbi! Ali'yi bana tekrar göstermedikçe beni öldürme!** diye duâ

buyurdu. Bir keresinde de Hazreti Ali'ye hitaben şöyle buyurmuştur:

— **Seni ancak mü'min olan sever, sana ancak münafık olan buğzeder."**

Ğadır-i Hum Hadisesi

Resûlullah (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) Veda Haccından dönerken "**Ğadır-i Hum**" denilen yerde konakladı. İki ağacın altı Allah Resülü için temizlendi. Sonra Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) insanlara namaz kıldırды, ardından kalktı ve onlara hutbe verdi. Allah'a hamd ve senada bulundu, zikretti ve insanlara öğüt verdikten sonra şöyle buyurdu:

— Ben mü'minlere nefislerinden daha sevgili değil miyim?

Ashâb-ı kirâm tasdik ederek:

— Evet öylesin yâ Resûlallah! dediler. Sonra Hazreti Ali'nin elinden tutup:

— **Ben kimin Mevlası isem, Ali de, onun Mevlasıdır,** buyurdular. Ve mübârek

sözlerine devamla:

— **Yâ Rabbi! O'na düşmanlık edene düşman ol. Onu seveni sev. Ona yardım**

edene yardımcı ol. Nerede olursa olsun hakki, doğruyu ona bildir! buyurdular.

Bu Konuda Ehl-i Sünnet ile Şia Arasındaki İhtilaf

"Ğadır-i Hum" denilen yerde gerçekleşen bu olay hakkında birkaç kelam etmek yerinde olur. Çünkü bu olay, Ehl-i sünnet ile İmamiyye Şiası arasında bir ihtilaf ve tartışma konusu olmuştur. Zira Şiiler, halifelğin Hazreti Ali'nin hakkı olduğunu söyleyip, Ğadır-i Hum hadisesinin de bunun en önemli delillerinden biri olduğunu ileri sürmüşler ve:

"Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem), Ğadır-i Hum'da (Mekke ile Medine arasında Cuhfe yakınlarında bir yerde) bütün sahabenin huzurunda Hazreti Ali'yi kendisinden sonra halife ilan etti." iddiasında bulunmuşlardır.

Tabi Türkiye'de de bu yanlış görüşlerin borozanlığını yapan Ehli Sünnet karşıtı bazı çevreler, bu hadiseyi imâmet meselesi olarak takdim ederek diğer Râşit Halifelerin, hilafet hususunda Hazreti Ali'nin hakkını yediğini (Hâşâ) iddia ederler.

Öncelikle şunu ifade edelim ki, Ğadır-i Hum denen yerde Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)'in verdiği hutbede sözünü ettiği "**Mevlâ**" kelimesi, Şiilerin iddia ettiği gibi "**halifelik**" manasında değil "**Dost**" manasındadır. Zaten hadisin sonunda Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)'in: "**Yâ Rabbi! Ona düşman olana düşman ol.**" buyurması, meselenin hilafetten çok "dostluk ve düşmanlık" hakkında olduğunu açıkça göstermektedir.

Şii kaynaklar yukarıda zikrettiğimiz bu rivayete (Hadis-i şerifin nakledildiği hiçbir Ehli Sünnet kaynağında olmayan); "**benden sonra**" sözünü fazladan ilave etmişlerdir. Niçin?.. Çünkü bu sözden, Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) Kendisinden sonra Müslümanların başına kimin geçeceğini

açıklıyormuş manası anlaşılın da, bu olay hilafet iddialarına delil olsun için...

Meseleyi daha iyi anlayabilmek açısından, Ğadîr-i Hum olayından kısa bir zaman önce *Hazreti Ali (Radyallahu anh)* ile bazı mücahidler arasında cereyan eden hadiseyi bilmekte fayda var. Bununla alakalı olarak Tirmizi ve Nesai'de geçen bir rivayeti kısaca zikrederim:

“*Hazreti Ali (Radyallahu anh)* bir seriyye ile birlikte Yemen'e gönderilmiş, Halid b. Velid (*Radyallahu anh*) komutasında savaşmakta olan mücahidlere elde edilen ganimetleri taksim edip, humusu almakla görevlendirilmişti. Bu sırada, *Hazreti Ali (Radyallahu anh)* ile askerler arasında ganimet taksimiyle ilgili bir anlaşmazlık çıktı. Bazı askerler *Hazreti Ali'nin* kararına razı olmadılar. Neticede bu durumu şikayet mahiyetinde Efendimiz (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*)'e bildirdiler.”

Veda Haccından çok kısa bir süre önce cereyan eden bu olayın ardından, *Hazreti Ali* Yemen'den dönerek Veda Haccı'na yetişti. Veda Haccını yaptıktan sonra Medine'ye dönerlerken Ğadîr-i Hum denilen yerde, Efendimiz (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) işte zikri geçen bu hutbeyi irad buyurmuştur. Kuvvetle muhtemeldir ki, ganimet paylaşımından razı olmayanların *Hazreti Ali*'yi şikayet etmesi sebebiyle, Efendimiz (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) ortaya çıkan bu tatsız durumu ortadan kaldırmak ve Hz *Ali*'ye verdiği kıymeti ortaya koymak için: “**Ben kimin mevlası isem *Ali* de onun mevlasıdır.**” buyurmuştur. Yani Beni nasıl seviyor ve kolluyorsanız *Hazreti Ali (Radyallahu anh)*'ı de öylece sevin ve kollayın manasında *Hazreti Ali (Radyallahu anh)*'a gösterdiği ihtimamı ifade buyurmuş, böylece şikayette bulunan sahabileri *Hazreti Ali (Radyallahu anh)*'a karşı sevgi ve bağlılık konusunda uyarmıştır.

Dolayısıyla bu olaylar; meselenin siyasi değil, kardeşlik ve dostluk meselesi olduğunu, “**Mevla**”dan kastın “**Halife**” değil, “**Dost**” demek olduğunu açıkça göstermektedir.

Hem zaten bu olay şayet hilafetle alakalı olsaydı, bütün müslümanları ilgilendiren böylesine önemli bir açıklamayı Efendimiz (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) Ğadîr-i Hum'da değil de, bütün sahabe-i kiramın hazır bulunduğu Arafat'ta yapar ve birçok meseleyi

ilan ettiği gibi, bunu da orada açıkça ilan ederdi.

Ğadîr-i Hum'da Efendimiz (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*)'in verdiği hutbede söylediği bu sözler, eğer *Hazreti Ali (Radyallahu anh)*'in Kendisinden sonra halife olması hakkında olsaydı, Efendimiz'in vefatının hemen ardından *Hazreti Ebubekir (Radyallahu anh)*'in halife seçilmesi sırasında *Hazreti Ali (Radyallahu anh)* bunu gündeme getirip, hiç şüphe yok ki sonuna kadar hakkını arardı. Halbuki o dönemde, *Hazreti Ali (Radyallahu anh)*'in Ğadîr-i Hum olayını hatırlatıp halife olması gerektiğiyle alakalı en ufak bir rivayet yoktur. Veya, “böyle bir vasiyet olmasına rağmen korktuğundan dolayı sessiz kaldığını” söylemek ise, *Hazreti Ali (Radyallahu anh)* gibi korkusuz bir yiğide hakaret sayılır.

Şayet Ğadîr-i Hum'da Efendimiz (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) *Hazreti Ali (Radyallahu anh)*'ı kendisinden sonra halife ilan etmiş olsaydı, orada bulunan ve bu olaya bizzat şahid olan o kadar sahabe-i kiram, *Hazreti Ebu Bekir* halife seçilirken itiraz etmezler miydi?.. Hilafet gibi böylesine ciddi bir meselede Peygamber Efendimiz vasiyet etmiş olacak da, bu kadar sahabe sessiz kalacak öyle mi?.. Bu, sahabe-i kirama çok büyük bir iftira olur.

Dolayısıyla, *Hazreti Ali (Radyallahu anh)*'a Peygamber Efendimiz (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*)'in hilafet konusunda bir vasiyeti olmamıştır. Bununla beraber, *Hazreti Ali (Radyallahu anh)*'da kendinden önceki halifelerden (Hâşâ) korktuğu için değil, onları halifelğe kendinden daha layık gördüğü için biat etmiştir. Ve *Hazreti Ali (Radyallahu anh)* kendinden önceki bu üç halifeyi gerçekten sevmiş, onların haklarında övgü dolu sözler söylemiştir. Her zaman yanlarında olup daima onlara yardım etmiştir. Hatta *Hazreti Ömer (Radyallahu anh)* kız alma yoluyla, Kıyamet Gününde Ehl-i Beyt'le ve Efendimiz (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*)'le bir bağı olsun istediği için, *Hazreti Ali'nin* kızı Ümmü Gülsüm'ü istemiş, *Hazreti Ali*'de Ona kızını nikahlamıştır. Böylece aralarında bir akrabalık tesis edilmiştir.

Rabbim Onlardan razı olsun!..

KISSADAN HİSSELER

SARAYDA İFTAR

Halife Harun Reşid bir Ramazan ayında iftar daveti yapacaktı. O günü Behlül Dâna hazretlerine tembih etti:

– Ey Behlül! Akşam namazı için camiye gittiğinde, namaza gelen herkesi benim

adıma saraya iftara davet et.

Halifeye “Peki” diyen Behlül Dâna hazretleri akşam olunca camiye gitti. Namaz kılındıktan sonra camiden dönen Behlül’ün yanında gayet az kimse vardı. Harun Reşid şaşırıldı, çünkü koskoca cami cemaatinin bu kadar olmasına imkan yoktu. Biraz kızgın bir ses tonuyla sordu:

– Ey Behlül! Ben sana namaza gelen herkesi saraya iftara çağır diye tembih etmedim mi? Sen o kadar cemaatin arasından bir sofralık bile adam getirmemişsin.

Behlül cevap verdi:

– Efendim, siz bana camiye gelenleri değil, namaza gelenleri iftara çağır dediniz.

Bende namazdan sonra caminin kapısında durdum, çıkan herkese imamın namaz kıldırırken mihrapta hangi sureyi okuduğunu sordum. Onu da bu getirdiğim kişilerin dışında bilen olmadı. Yani, **Camiye gelen çoktu ama, namaza gelen bu kadardı.**

HIZLI KILINAN TERAVİH

Sultan II. Mahmud Han zamanında bir zât, Ramazan ayı girince bazı yakın dost ve arkadaşlarını iftara davet etmiş. Bu davetliler arasında hazırcevap olmasıyla meşhur olan şair İzzet Molla’da varmış.

İftar edilmiş, yemekler yenmiş, sohbetler edilmiş ve nihayet yatsı vakti yavaşmış.

Sıra gelmiş teravih namazını kılmaya...

Teravih namazını kıldırın imam efendi çok hızlı kıldırıyormuş, öyle ki tüm cemaat nefes nefese kalmışlar. Çok kısa zamanda teravih namazını bitirip sonuncu rekâtın tahiyâtına oturmuşlar. O sırada bir adam gelmiş ve safâ dahil olup tam namaza duracağı sırada, imam efendi selam verip namazı bitirmiş. Adam üzüntü ile:

– Tüh, nasıl oldu da namaza yetişemedim? diye hayıflanmış. Bunu duyan İzzet

Molla dönüp adama şöyle demiş:

– Be adam! Biz içindeyken yetişemedik de, sen dışarıdan gelip nasıl yetişeceksin?..

KUL BORCU

Bir ramazan günü Ragıp Paşa’nın konağında yenilen bir iftar yemeğinden sonra, derin bir sohbet başlamış. Bu sohbet esnasında Ragıp Paşa, şair Haşmet’e dönerek sormuş:

– Senin hiç borcun var mı Haşmet?

Şair Haşmet cevap vermiş:

– Olmaz mı efendim. Mahallenin bakkalına bin kuruş, kasabına ise beş yüz kuruş

borcum var. Ragıp Paşa sorusunun anlaşılmadığını düşünerek izahatta bulunmuş:

– Ben bakkal kasap borcunu sormuyorum, oruç borcun var mı? diye soruyorum.

Şair Haşmet cevabı yapıştırmış:

– Paşam, oruç borcunu Allah sorar. Sizin gibi bir paşanın soracağı ise kul borcudur.

HACI FERŞAD EFENDİ'NİN HALİFESİ, ALVARLI EFE HAZRETLERİYLE MAHMUT EFENDİ HAZRETLERİ'NİN YAKIN DOSTU, HACI HASAN RAMİ EFENDİ VE FETHULLAH HOCAEFENDİ GİBİ BİRÇOK ULEMANIN ÜSTADI, CÜBBELİ AHMET HOCAEFENDİ'NİN AHİRET KARDEŞİ ERZURUM'UN SON DEVRİNDE YETİŞTİRDİĞİ BÜYÜK VELİ

HACI SÂLİH EFENDİ (11) SELMAN DEMİR

(Kuddise Sirruhû) 1898- 2.2.1991

FETHULLAH GÜLEN HOCAEFENDİ

Sâlih Efendi Fethullah Gülen Hocaefendi'yi çok sever, vesile olduğu eğitim hizmetlerini takdirle yad ederdi. Bazı yakınlarına onun vaaz kasetlerini verdiği de oluyordu. İstanbul'da kaldığı yıllarda bilhassa Süleymaniye'deki seri vaazlara iştirak ederdi. Gençlerin bu vaazlara fazlaca rağbet göstermeleri onu çok memnu nediyordu. Bir Süleymaniye vaazı çıkışında yanında bulunan Hakkı Bey'e "Vaazda Çöğenderlilerden kimseyi gördün mü?" diye sormuş, olumsuz cevap alınca "Ah onlar, ah onlar!.. Keşke onlar da olaydı. Acaba bugün şu camiden afvedilmeden ayrılan adam var mı?" demişti.

Fethullah Gülen Hocaefendi, zaman zaman Sâlih Efendi'nin ziyaretine gider, kendi gitmediği zamanlarda da yakınlarını gönderirdi. Sâlih Efendi'nin de ona hediyeler gönderdiği olurdu.

Sâlih Efendi, bilhassa gençliğe sahip çıkmak için çabalamasını çok takdir ediyor, "Hizmet eden, milletin efendisidir. O, çok hizmet ediyor." diyordu. Onun hakkında zamanın İstanbul müftüsüyle konuşuyor, "Ben ihtiyar adamım. Elimden gelmiyor ki bunların hizmetlerine yardımım dokunsun. Bunlara kürsüler açsanız, vaaz imkanı temin et-seniz." diyordu.

Sâlih Efendi'nin Erzurum'da kılınan cenaze namazında da imamete Fethullah Gülen Hocaefendi geçmişti. Onun kaleme aldığı veciz taziye, Sâlih Efendi'nin kaybının ne derece medâr-ı elem bir hadise olduğunun özlü bir ifadesiydi:

SÂLİH EFENDİ HAZRETLERİ'DE UFÛL ETTİ

Sâlih Efendi öyle güzellikler ma'kesi bir vücûd-ı nûrânî idi ki; vicdhan-ı pâki her an hamiyet, sadâkat, vefâ, mürüvvet ve celâletle bir nabız gibi

atar; dimağ-ı idrâki envâr-ı hikmet, esrâr-ı hakikat ve ezhâr-ı fikirle zonklar ve irfan ufkunda her hâhza ma'rifet şafakları birbirini takip ederdi.

Şimdi, Kudret-i Fâtıra'nın bu eser-i mümtaz, bu san'at-ı pür-envârı bizleri, izâlesi imkânsız gibi görünen bir hüzn-i elîm içinde bırakıp, şu mihnet ve meşakkat yurdundan, Hakk (Celle Celalühü) rahmetinin nümâyân olduğu meydhan-ı tayerân-ı ervâha göç edip gitti. Daha fazlasını yazmaya müteessir vicdanım muktedir değil...

Merhûmun nâm-ı celîlini kemâl-i ihtirâm ve takdîs ile tizkâr ve zât-ı mübârekelerini rahmetle yâd eder, evlâd u ehîbbâsına tâziyetlerimi arz ederim.

M. Fetullah Gülen

KONDU'LU HACI ALİ EFENDİ

Ali Efendi ile Sâlih Efendi küçük yaşlardan itibaren birbirleriyle görüşürlerdi. Ali Efendi, Gümüşhanevi Hazretleri'nin halifesi Şeyh Yusuf Efendi'nin oğlu idi. Çaykara'nın Kondu (Güneyce) köyündendi ama uzun yıllar Suluova'da ikamet etmişti.

Sâlih Efendi bu zâta hürmet eder, onu her fırsatta ziyaret ederdi. Yaşca Sâlih Efendi'den büyük olan Ali Efendi de bu kadim dostu karşı derin hürmet hisleriyle doluydu. Sâlih Efendi'ye hitaben "Öte de bize de şefaata edersin." dediği de vaki idi.

MEHMED KIRKINCI HOCAEFENDİ

Ehl-i hal bir veli ede. Tevazu nedir onda gördük. Bizleri ilme teşvik ederdi. Güzel sıfatlarıyla örnek bir insandı.

Onu halsiz bir vaziyette gördüğünüzde hasta zanneder, birkaç gün yataktan kalkamaz sanırdınız. Ama gece vakti kalkar, o halinde bile ibadetiyle meşgul olurdu. O zât her gece khaim idi.

Medresemize geldiğinde bizden, kendisine risale okumamızı isterdi. Risali okutur, huşû içinde dinlerdi. En çok Lemalar'dan okuturdu. Üstad'a meftun idi. "Müceddid-i A'zam" derdi onun için. Kendisine zulmedenlere hakkını helal etmesine çok taaccüb eder, "Bu nasıl sabır, nasıl merhamet!" derdi.

Öyle zâtlar bir daha gelmez.

Bir sohbetimiz esnasında böbreğinin ağrısı nüksetmişti. Çok ızdırabı vardı. Bir aralık "Lâ yekellifullâhu nefsen illâ vüs'ahâ" ayetini okudu, hemen ferehladi.

Ehl-i insaf, nâdire-i hilkat bir zât idi. Allah (Celle Celalühü) kabrini pürnur etsin.

OSMAN DEMİRCİ HOCAEFENDİ

Sahabe-misal bir zât idi, unutulmaz bir insandı. Zengin fakir, büyük küçük demezdi. Herkese şefkatle muamele ederdi.

Erzurum İslam Enstitüsü yaptırılırken, köylerden maddi destek sağlamak için tertiplenen gezilere o da katılmıştı.

Bir hadîs-i kudsî vardır, ondaki manalar Sâlih Efendi'nin hareketlerinde tebellür ederdi: "Şefkatte güneş gibi olun, kusurları örtmede gece gibi olun, sabır ve tahammülde lü gibi olun, tevazuda toprak gibi olun, cömertlikte akan sular gibi olun." Merhum Hocamız, bu sözdeki nanalara mazhar olmuştu.

İbadetine çok düşkündü. İbared böyle zâtlar için adeta hava gibidir, onlar hava almazlarsa yaşayamazlar. Allah (Celle Celalühü) şefaatine nail etsin.

NÂZİM HAKÂNÎ (KIBRISÎ)

Kendisi ile 1948'de, Şâm-ı Şerif'de, Dârü'l-Hadîs'de tanıştık. Orada Şeyh Yahya Efendi'nin misafiri olduk. Musahabemiz oldu. İlim sahibi, takvalı, tarikat erbabı, rind-meşrep, hoş-sohbet bir zât idi.

Uzun seneler sonra İstanbul'da yeniden görüşmek nasib oldu. Ondan sonra çok geçmedi, Hakk'a yürüdü.

Onun vefatı bir boşluk bırattı elbette. Fakat bu boşluk zahirdedir. Veli dünyadan ayrılırsa yerine bir başkasının ta'yini usûldendir.

Sâlih Efendi, güzel haliyle makbul bir kul idi. Sâkinü'l-cinan olsun.

ABDU'L-GAFUR HAS HOCAEFENDİ

Böyle zâtlar bilinip tanınmayı arzu etmezler. Ben o zâtı ilmi ile amil bir alim olarak tanıdım. Mürşidlik makamına layık idi, mürşid-i kamil idi.

İbadet hususunda 24 saat, kendisine az gelirdi.

Çok büyük zâtlar gördüm, çok veliler tanıdım. Hiçbir alimi diğerinden üstün tutmayız ama sünnet-i seniyyeye onun kadar ittiba edenini grmedim, o derece müdakkik bir alim idi.

VELİ VELİOĞLU HOCAEFENDİ

Kendisini 10-12 yaşlarımda iken tanıdım. Dayım Mustafa Necati Efendi'nin dostuydu. Mustafa Efendi, "Sâlih Efendi velidir. Bütün zuhuratı öyle gösteriyor." derdi.

O zât vefatına kadar sünnetten taviz vermedi. Çok cömert insanlar tanıdım ama o cömertlikte zirve bir zât idi. Efe Hazretleri ile aralarında geçen bir hadise anlatırlar:

Efe Hazretleri Çöğender'e geldikleri bir gün, Sâlih Efendi'nin hanesine teşrif etmişler. Kilerdeki çuvalların kime ait olduğunu soran Efe Hazretleri, Sâlih Efendi'den "Bunlar falan talebenin, şunlar filan fakirin" cevabını alınca bakmış ki ev halkına

bir şey kalmıyor, iki çuvalı işaret edip “Bunları da ben senin evlatlarına ayırdım.” buyurmuş.

İlica'nın Çiğdemil köyünde imam olduğum sıralarda köyümüze teşrif etti. Beraberce bir eve misafir olmuştuk. Ortaya konan lahana dolmasına o uzandığında elini çekti, “Bunun etini nereden aldın?” diye sordu. Aldığı cevap üzerine o yemekten yemedi. Etin dini usüllere münasip olarak kesilmeme ihtimali onu rahatsız etmişti.

SIDKI YAZICI

Altı şeyin varlığına inanmak lazım: Ferâset, ke-hânet, kerâmet, mûcize, istidrâc, sihir.

Kânûnî, birgün kayıkla Boğaz gezintisine çıkmış. Ortaköy'de kayığı kıyıya yanaştırmış, süt kardeşi Yahyâ Efendi'nin çağırılmasını istemiş. Yahyâ Efendi Hazretleri az sonra yanında bir ihtiyarla çıkagelmiş ve beraberce açılmışlar denize. İhtiyar zât, Sultan'ın parmağındaki şatafatlı yüzüğe dikkatle nazar edince Kânûnî yüzüğü çıkarıp ona uzâtmış, yakından bakabileceğini söylemiş. O zât yüzüğü şöyle bir evirip çevirdikten sonra denize atıvermiş. Kayıktakiler, bu olay arşısında şok olmuşlar ama Sultan hiç istifini bozmamış. Yahya Efendi ile arkadaşı incekleri sırada bu meçhul kişi elini suya uzâtmış ve az önce attığı yüzüğü sudan alıp Kânûnî'ye vermiş. Tabi gene büyük bir şaşakınlık var herkeste... Kânûnî, Yahyâ Efendi'ye hitaben “Arkadaşınız olan bu zât kim ola ki bizi tanıştırmadınız?” deyince Yahya Efendi Hazretleri bu zâtın Hızı (*Aleyhisselam*) olduğunu ima ederek “O kendini tanıttı da siz tanıyamadınız.” buyurmuş.

Biz de Hacı Efem'i tanıyamadık. O zât gibi ehl-i ibadete az rastlanır. Biz ona Hacı Efe derdik. Çok zeki idi. Hıfzı da kuvvetliydi. Böyle zâtları zamanında anlayamıyoruz.

Çöğener'de bir yerimiz vardı. Orayı anbar olarak kullanır, arpa koyardık. Birgün rüyamda, kendimi o anbarda gördüm. Hacı Efem birden karşıma çıktı, korktum. Çocukluk yıllarımdı. “O Fikri'ye söyle, orucunu tutsun.” dedi. Gidip Fikri Efendi'ye birşey demedim ama rüyamı ablama anlattım. Ablam gitmiş, rüyamı Fikri Efendi'nin kızına anlatmış. O da Fikri Efendi'ye... Fikri Efendi rüyayı dinleyince beni çağırılmış. Yanına gittim, rüyayı anlatmamı

istedi. “Doğrudur. Bende rahatsız olduğum için oruçlarımı kızıma tutturuyordum.” dedi.

M. KÜRŞÂT YÂREN HOCAEFENDİ

Kendileri 1973 haccına gitmeden önce idi. Gazi Osman Paşa müftüsü olduğum sıralarda zât-ı âlilerine Poligon Camiin'de imamet teklif ettik. bizi kırmayıp kabul buyurdu, orada bir süre imamlık yaptı.

O zâta gördüğüm hüsn-i hal, kendisine karşı hürmetimi celb etmişti. Etrafındakiler, şahsına karşı hep saygı gösterirlerdi. O güne kadar tanıdığım hocafendiler içerisinde bu zât kadar sünnet-i seniyyeye bağlısını görmemiştik.

Delâil-i Şerîf icazetnamesinden bize de lutfettiler. Kendisinden istifade ettik, dualarını aldık. Aramızdan ayrılmıştır ama gönlümüzde taht kurmuştur.

Son derece sahi ve misafirperverdi. Sohbetlerinde dünya ile alakalı hususlar görüşülmezdi. Hanımının vefatı hengamında bana şunları söylemişti: “Hacı Müfti Efendi ne yapalım, ilahi takdir... Buna bir itirazımız yoktur. “Bundan sonra misafirlerimi kim ağırlar, onu düşünüyorum...”

Son demlerinde bronşitten muzdaripti. Ziyaretine gittiğimde, “Böyle yaşamaktansa ölümün hayırlıdır. İbadetlerimi sıhhatli yapamıyorum.” demişti.

Cenâb-ı Allah'tan (*Celle Celalühü*) niyaz ediyoruz ki burada olduğu gibi ukbada da bir arada bulunur, maneviyatından istifade ederiz. Allah (*Celle Celalühü*) himmet ve şefaathlerini üzerimizden eksik etmesin.

ÂRİF YILDIRIM

Amcasının oğlu Yusuf Efendi'den ders alıyorduk. Yusuf Efendi'den zaman zaman o zâtın kerametlerini, farklı hallerini işitirdik ama o, her zaman kendisini gizlemeye çalışırdı.

Genellikle yorgun ve halsizdi, gecelerini uykusuz geçirirdi. Başını eğip öylece huzur halinde durur, fasılalarla çeşitli esnada boynu bükük dururken birden “Toprak...” dedi, ölümü hatırlattı bize. “Elektiriği bulan adam toprakla irtibat te'min etmeden, ondan tam istifade yoluna gidememişti.

Mühim mevkidir, toprak, toprak,...” dedi ve ağladı.

Hacı Efendi'nin, Çayra'da iyi geçindiği kimselerden biri de Hasan Erol'du. Efendi'nin bir kerametini işitince taaccüb etmiş. O sırrı bizim de bulunduğumuz bir meclise ifşa ederek Hacı Efendi'ye “Bu iş nasıl oluyor?” diye sordu. Biz dikkat kesildik, bakalım sırrı açığa çıkan Efendi'nin tavrı nasıl olacak diye bekliyorduk. “Allah (*Celle Celalühü*) öyle rast getirmiştir.” buyurup çıktı işin içinden. Çeşitli halleri vardı ama onları sahiplenmez, Allah'tan bilirdi.

Çocukluğumuzda hafızlık için çalışıyorduk. Hızımız bitmişti, bir yerlerde vazife almak istiyorduk. O sıralar Sâlih Efendi köyümüze teşrif etti. Ayrılacağı gün, babamla birlikte kendisini ziyarete gittik. Yolda kendi aramızda konuştuk, “Sâlih Efendi görev yapmam için bir yer ayarlasa ne güzel olur.” dedik. Yanına vardık ama büyüklerin meclisinde meramımızı açmaya utandık. Sâlih Efendi huzur halindeydi, başını kaldırıp bana baktı, “Arif Efendi! Seni Erzurum'a alalım.” dedi.

Ben ve babam memnun olduk ama Sâlih Efendi o gün bir şey demeden Erzurum'a döndü. Benim içimde ukde kalmıştı; Hem davet etmişti, hem de bir şey söylemeden ayrılmıştı...

Seneler sonra Erzurum'da, İlâhiyat Fakültesi'nde öğretim görevlisi oldum. Aradan neredeyse 27 sene geçmişti. Birgün kendisine “Hacı Efendi, siz bir vakit böyle bir şey demiştiniz ama beni yanınıza almadan Erzurum'a dönmüştünüz. Ben bunun hikmetini anlayamamıştım.” dedim. Yüzüme anlamlı anlamlı baktı, “Sen onu nasıl anlamıştın ki?” buyurdu. O zaman anladım ki çocukluk yıllarındaki hitabı, ileriye yönelik bir işaretmiş.

EKREM YAZICI

Babam Osman Efendi ile birlikte büyümüşler. Dostlukları ileri derecede idi. Babam, son günlerinde vefat edeceğine kanaat getirmiş olacak ki Hacı Efem'in, yanında olmasını arzu etti. Hemen İstanbul'a gidip Hacı Efem'i uçakla getirdik. Vefatında o zât babamı yalnız bırakmadı.

Onu hapse götürdüklerinde biz çocuktuk. Köylüler bacalara çıkmışlar, olayı seyrediyorlardı. Askerler, ona giydirmek için bir de şapka

getirmişlerdi yanlarında. Kitaplarına da el koydular ama samanlıktaki kitaplardan haberleri yoktu. Hacı Efem çok hiddetlenmişti, yüzü kireç gibiydi. Kendisi hapisten çıkana kadar halam Sıdika Hanım'la birlikte Hacı Ana'nın yanında kaldık. O süre içinde halamın, Hacı Efem'i evde gördüğü de oldu.

O zâtın zahiri batını dua idi. Namaz üzerinde çokça dururdu. Bazen teheccüdden sonra, cemaatle birlikte tesbih namazı kılardı. 14 secde ayetini okuyup tilavet secdelerini yapardı.

Felce öyle hekim azdır. Duasıyla Allah (*Celle Celalühü*) nicelerine şifa ihsan etti. Sünnete riayeti had safhadaydı. Onun sofrasında önce küçükler el yıkardı. Yemekten sonra da büyüklerden başlanırdı.

1944'te Aha4ya yerleştik. Hacı Efem evimizin bahçesini sever, teşrif ettiğinde hava soğuk olsa bile burada bir Cevşen hatmederdi.” Bu köy hayırlı bir yerdir, Mir-i Nigârî Hazretleri burada 40 gün kalmış.” derdi.

Bir hastamız vardı, sıkıntılıydık. Hacı Efem'i rüyada gördüm. Bana bir sofraya uzattı, “Bunu Sanamer'e götür.” dedi. Sanamer'de sofrayı Mevlüd baba'ya verirken “Ne sofrası, ben dua almaya geldim.” dedim. Bu rüyanın bir işaret olabileceğini düşünüp Mevlüd Baba4yı ziyarete gittim. (O zaman hayattaydı.) Duası bereketiyle hastamız şifa buldu.

CEMAL TERZİOĞLU

Fatih Küçük Mustafa Paşa Camii'nde, bir yatsı namazından sonra tanıştık. İsmi sorduğumda sadece “Sâlih” dedi. “Hacı Sâlih Efendi, siz misiniz?” diye sordum. Babam Hafız Eyüb Efendiy'le 1954'te Sivas'ta beraber bulunmuşlar. Sâlih Efendi orada ramazan boyunca vaaz etmiş, babam da hatimler teravih kıldırılmış. Ben bunu hatırlatınca memnun oldu, “Eyüb Efendi'yi çok severim.” dedi.

Küçükköy'e taşınmasını teklif ettiğimizde kabul buyurdular. Sonra bir yer ayarlandı ve Efendi'yi oraya yerleştirdik.

Onunla beraber olduğumuz süre içinde birçok kerametine şahid olduk. Duasıyla nice bereketlere nail olduk. “Cenab-ı Hakk'ın bana ihsanlarından birisi, duamı geri çevirmemesidir.” dediğini bizzât işittim.

Camimizde vaaz ettiği de olurdu. Çok veciz hitabeti vardı. Onun teşrifıyla Küçükköy'de çok berketler zuhur etti.

Birgün ziyaretine gitmişim, huzursuz bir hali vardı. Komşusu teybinin sesini fazla açmıştı. İkaz etmesini söyledim. İmam-Azam misali, "Komşudur, ne diyeyim!" buyurdu. Az sonra üst kata çıktım, teybin sesini kısmalarını rica ettim. Böyle bir veliyi rahatsız etmenin, kendileri için iyi olmayacağını söyledim.

Uzun seneler beraberinde bulunduk, mümkün mertebe hizmetine koştuk ama hakkını veremedik. Vefatıyla müteessir olduk, ne çare ki "İrcii" emri tecelli etti. Fatıma Anamız (r.anha) gibi biz de "Subbbet aleyye mesaibu..." dedik.

EKREM DEMİR

1948'de Kurnuç'a gitmişti. Yerine, amcasının oğlu Lütfi Efendi'yi bıraktı. Yeni hocamız celalliydi. Lütfi Efendi medresede olmadığı bir sıra arkadaşım Kelami ile güreştik. 12-13 yaşlarındaydık. Yenişemedik, sobayı devirdik. Her taraf toz içindeydi. O sırada Lütfi Efendi geldi. Öyle dövdü ki eve zor gittim. Sırtım, dizlerim perişandı. Annem halimi görünce ağladı, "Ne yapalım oğul, hocanın vurduğu yer ahirette yanmaz." dedi.

Bu olayın üzerinden neredeyse 40 sene geçmişti. Hacı Efem, kardeşimle birlikte Karadeniz'de Lütfi Efendi'yi ziyaret etmiş. O zât kardeşimi bana benzetmiş olacak ki "Efendi, bu genç Ekrem'in nesi olur?" diye sormuş. Kardeşim olduğunu öğrenince Hacı Efem'e, "Bak sen şahid ol, onu almadan cennete gitmem.Bana hakkını helal etsin, onu çok dövdüm." demiş. O zât Hacı Efem oradayken vefat etmiş.

Birgün Hacı Efem'i kahvaltıya davet ettik, yanında başkaları da vardı. Beraberce yola koyulduk. O önümüzden gidiyordu, biz de 7-8 kişi ardından... Bizim eve doğru gelirken birkaç azgın köpek Hacı Efem'e doğru koştu. Ben davrandım ki Hacı Efem'in önüne geçeyim, Büyük oğlu "Sen karışma" dedi. Ben yerimde kaldım. O köpekler Hacı Efem'in önünde dizildiler, öylece yüzüne baktılar.

SÂLİH AKAY

Bir araba almıştım, o zamanlar Erzurum'da birkaç tane araba vardı. Hacı Efem'i onunla sağa sola götürürdüm. Bir gün hanemize teşrif etmişlerdi. Bir ara kendisini bir yere kadar götürmemi istedi. Ama halletmem gereken işler vardı. İçimden, "Efe bugün gitmese de şu işleri bitirsem." diye geçirdim. Meğer o da sabırsızlıkla beni bekliyormuş. Salonda oturuyordu, yüzüme anlamlı anlamlı baktı, "merak etme, ben öderim." deyip güldü. Tabi ben bu sözden bir şey anlamadım. Tam o sırada dışarıdan bir gürültü işittim, çıkıp baktım ki çocuklar taş atmış, arabamın camını kırmışlar. İstanbul'dan yeni cam getirebilmek için çok uğraştım.

Bir gün Hacı Efem Yeniköy'e gitmek istediğini söyledi. Beraber yola çıktık. Hasankale'de Nazım Efendi'nin dükkanına uğrayıp biraz oturduk. Orada bana "Yeniköy yolu bozuktur, bu arabaya yazık olur." dediler. ben zâten arabanın üzerine titriyordum. Hemen arabayı bir yere park edip bir jip kiraladım. Hacı Efem bunu duyunca kızdı, jipi götürüp geri vermeme istedi. Az sonra benim arabayla yola devam ettik. Yolda arabanın altını ha vurduk ha vurcaz diye bekliyordum. Çukurlara girip çıktıkça oflayıp pofluyordum. Ben ah ettikçe Hacı Efem gülüyordu.

Bir aralık bir ses geldi. İndim baktım ki arabanın altı büyük bir taşla vurmuş, yağ damlıyor. Arabaya binip yola devam ettim, bari Yeniköy'e kadar idare etse diyordum, yağ süratle boşalıyordu. Hacı Efem hoşnutsuzluğumu görünce "Merak etme, Allah (Celle Celalühü) ne dilerse o olur." dedi. Ama ben hala endişeliydim. Yeniköy'e vardığımızda bir de baktım ki yağ falan damlamıyor. "Gördün mü, ben sana bir şey olmaz demedim mi?" buyurdu. Daha sonra arabayı tamirciye götürdüm, kadranda delik falan bulamadılar.

Hikmetli Sözler

“Dünya dört şeyle ayakta durur:
1- Âlimlerin ilmi 2- Sâlihlerin ibâdeti
3- Cömertlerin sehâveti 4- Sultanların adâleti”
(Hazreti Ali (Radıyallahu Anh))

“Kur’an bütün kemâlâtı câmi’ olup, Ramazan ayı ise o kemâlâtın neticesi ve semereleri olan bütün hayırları câmi’dir. Bu münasebetten dolayı Kur’an Ramazan-ı şerif ayında nâzil olmuştur.”

(İmâm-ı Rabbânî (Kuddise Sirruhu))

“İki durumda çok dikkatli olunuz:
Yemek yerken ağzınızdan girene;
Konuşurken ağzınızdan çıkana...”
(Ali Râmitenî (Kuddise Sirruhu))

“Elinde Kur’an olanın ve onunla amel edenin sırtı yere gelmez. Osmanlı devleti, Kur’an’la Osman’lı oldu.”
(Mahmut Efendi Hazretleri (Kuddise Sirruhu))

“Herkes korktuğundan kaçır.
Yalnız Allah`tan korkan O`na yaklaşır.”
(Ebu`l-Kasım (Kuddise Sirruhu))

“Kur’an şifâdır.
Fakat şifâ suyun geldiği boruya tabidir.
Pis borudan şifâ gelmez.”
(Aldülhakim Arvâsî (Kuddise sirruhu))

Tarikat derslerine iyi çalışsak, iyi yapsak dünya pek aldatamaz bizi.
(Mahmut Efendi Hazretleri (Kuddise Sirruhu))

İMÂM-I RABBÂNÎ HAZRETLERİ'NİN MEKTÛBÂT'ININ 1. CİLD, 193.TE

“EHL-İ SÜNNET’İN DOĞRU İTİKÂDINI EDİNMEK İÇİN, BÜYÜK İMÂM TÜRPÜŞTÎ’NİN RİSÂLESİNİ OKUMAK PEK MÜNÂSİPTİR. ANLAŞILMASI KOLAYDIR. SOHBET DERSLERİNİZDE OKURSANIZ ÇOK İYİ OLUR” BUYRULAN

“TÜRPÜŞTÎ RİSALESİ” (10)

Şu bilinsin ki Ehl-i Sünnet’e göre; kul kendi işlerinin yaratıcısı olamaz. Kim kalkar da, kula kahir derse, kulu, yaratmakta Hak Teâlâ’ya ortak etmiş olur. Haşa, sümme haşa! Allahü Teâlâ böyle düşünülmekten çok yüksektir. Bunun için Allahü Teâlâ Fâtır Sûresinin 3. ayetinde mealen, “Ey insanlar! Allah’ın size olan nimetini hatırlayın! Allah’tan başka, size gökten ve yerden rızık verecek bir yaratıcı var mı? O’ndan başka ilah yoktur. Hâlâ nasıl oluyor da tevhidden küfre çevriliyorsunuz” buyuruyor.

Nitekim yukarıda bu husus, “Allah her şeyin yaratıcısıdır” (Ra’d Sûresi, 16.) ayeti kerîmesinde de bildirilmiş idi. Bu ifadenin ve beyanın içine girmeyip, bundan hariç tutulacak hiçbir şey bulunamaz. Çünkü herşey demek, hariç tutulan hiçbir şey yok demektir. Bunu bir takım şeylere mahsus kılmak mümkün değildir. Zîra genel olan bir lafız özel bir delil yokken hususi (özel) olamaz. Burada ise hiçbir delil yoktur. Madem ki her şeyi Hak Teâlâ yaratmıştır, o zaman hepsi O’nun iradesiyle ve O’nun iradesi dâhilinde olur. Zira Allahü Teâlâ bir şeyi yaratmışken, o şeyin O’nun irade ve ihtiyarında bulunmaması mümkün değildir. Zîra bu acziyeti gösterir ki Allahü Teâlâ acz(güçsüzlük)den münezzehtir.

Bu hususta Kur’an-ı kerimde ve hadis-i şeriflerde sayılamayacak kadar deliller vardır. Kur’an-ı kerimden bir kaç ayet-i kerime bildirip, bu konuyu iyice açıklayalım: Allahü Teâlâ, Tekvir Sûresi, 29. ayetinde mealen, “Alemlerin Rabbi Allah dilemedikçe siz dileyemezsiniz” buyuruyor ve Yunus Sûresi, 99. ayetinde mealen, “Ey Resulüm! Eğer Rabbin dileseydi, yeryüzündekilerin hepsi elbette iman ederdi” buyuruyor.

Kaderî (Mûtezile) mezhebinde bulunanlar, bu ayetin yorumunda “Eğer Allahü Teâlâ isteseydi, bütün kullarını zorla imana getirirdi.” diyorlar. Ama bu tevil, fasid, bozuk bir tevidir (yorumdur). Çünkü ıztırarı, (zorla) olan iman, iman değildir. İman, kişinin ihtiyarı, beğenmesi ve istemesi ile olan inançtır. Yine Allahü Teâlâ’nın iradesinin geçerliliği hakkında Bakara Sûresi, 253. ayetinde mealen, “Allah dileseydi, o peygamberlerden sonra gelen milletler, kendilerine açık deliller geldikten sonra birbirleriyle savaşmazlardı” buyuruluyor. Secde Sûresi, 13. ayetinde mealen, “Biz dilesek, elbette herkese hidayet verirdik. Fakat, ‘Cehennemi hem cinlerden hem insanlardan bir kısımlarıyla dolduracağım’ diye söz vermişim” buyurulmuştur.

Allahü Teâlâ cinleri ve insanları cebren Cennet veya Cehenneme sevk etseydi, kulun ihtiyar ve iradesinin ve bunlara bağlı kılınan imtihanın manası kalmazdı. Mükellefler, kendi iradeleriyle hidayet ve Cennet, yahut dalalet (sapıklık) ve Cehennem yolunu seçeceklerdir. En’am Sûresi, 125. ayetinde mealen, “Allah kimi doğru yola iletmek isterse, onun kalbini İslama açar; kimi de saptırmak isterse, göğe çıkıyormuş gib kalbini daraltır. Allah, inanmayanların üstüne, işte böyle murdarlık verir” ²¹ ve Kasas Sûresi, 56. ayetinde mealen, “Ey Resulüm, Sen sevdiğini hidayete erdiremezsin, bilakis, Allah dilediğine hidayet

21-) Allahü Teâlâ bu ayette bir tabiat kanununa da işaret buyurmaktadır. Göge doğru yükseldikçe, basınç ve havanın oksijeni azalacağından, teneffüs de o nispette güçleşir. Hatta 20.000 metreyi geçince, özel cihazlar olmadan insan nefes alamaz, ölür. İşte bu kanuna işaret buyuran Aziz Allah, İslam’a girmeyenlerin göğüslerinin, göge yükseliyormuş gibi dar ve sıkıntılı olacağını bildirmektedir.

verir ve hidayete gelecek olanları en iyi O bilir” ve En’am Sûresi, 35, ayetinde mealen, “Allah dileseydi, elbette onları hidayet üzere toplayıp birleştirdi” ve Mü’min Sûresi, 33. ayetinde mealen, “Allah kimi doğru yoldan saptırırsa, artık onu doğru yola iletecek de yoktur” ve Zümer Sûresi, 37. ayetinde mealen, “Allah, kime de hidayet ederse, artık onu saptıracak yoktur” ve Kehf Sûresi, 78. ayetinde mealen “Kalbini bizi anmaktan gafil kıldığımız, kötü arzularına uymuş ve işi gücü aşırılık olan kimseye itaat etme, boyun eğme” ve Nisa Sûresi, 78. ayetinde mealen, “Kendilerine bir iyilik gelse, bu Allahtandır. derler; başlarına bir kötülük gelince de, bu sendendir, derler. Sen de ki: ‘Hepsi Allah’tandır’ Bu adamlara ne oluyor ki, bir türlü laf anlamıyorlar” bu yuruldu.

Kaderiyye mezhebinde bulunanlar, bu ayetten sonra gelen ayet-i kerimeyi delil getirip, “kötülükler Allah’ın takdiri ile değildir” diyorlar. Nitekim Nisa Sûresi, 79. ayetinde mealen, “Sana gelen iyilik Allah’tandır. Başına gelen kötülük ise, nefsendendir” buyurulmaktadır. Ama buna yanlış mânâ veriyorlar, oysa âyet-i kerîmenin manası “Ey kulum, senin sevineceğin iyilik ve hayırdan sana ulaşanları Allahü Teâlâ’nın ihsan ve ikramı olarak bil ve bu iyilikler için Rabbine şükür eyle! Zorluk, sıkıntı ve kötülüklerden sana gelenleri nefsenden (kendinden) bil. Yani, işlediğin günahlar sebebi ile buna müste hak olmuşsun diye düşün” demektir. Nitekim Şura Sûresi 30. ayet-i kerimesinde mealen, “Başınıza gelen herhangi bir musibet, kendi ellerinizle işledikleriniz yüzündendir. Bununla beraber Allah, çoğunu afv eder” buyuruluyor.²²

22-) Bu iki ayet, yani Nisa Sûresinin 78 ve 79. ayetleri birlikte değerlendirildiğinde, İslâm’ın hayır, şer, kaza ve kader mevzularındaki itikadına ışık tuttuğu görülür. İnsanlar umumiyetle elde ettikleri başarı ve iyi neticeleri kendilerine mal ederler. Felaket, kötülük ve başarısızlıkları ise, yükleyecek birisini ararlar. Kendilerini kınamak ve suçlamaktan kaçarlar. Halbuki her şeyi yaratan Allahü Teâlâ’dır. Yaratma ise bir takdir işidir.

Bu ayetin manasının bu şekilde olduğu şüphesizdir. Çünkü ayet-i kerimenin devamında, “Ey Habibim, de ki, hepsi Allah’tandır” buyurulmaktadır ki bu “Yaratılmak bakımından hepsi Allah’tandır” demektir. Böylece mananın uygunluğu (âyetler arasında bir çelişki olmadığı daha iyi) anlaşılmaktadır.

Zâten Allahü Teâlâ onlara cevap sadedinde: “Zafer ve ganimet Allahtan, sıkıntı ve hezimet Peygamberdendir” dedikleri için “Hayır, hepsi Allah’tandır” (Nisâ Sûresi: 78) buyurdu. Burdan öbür ayetin manasının da bu olduğu anlaşıldı. Allahü Teâlâ bununla imanın esas şartlarından birini beyan etti ki o da, “Allah’tan başka yaratan ve takdir eden yoktur” itikadıdır.

Bu âyette geçen “Hepsi Allah’tandır” kelamından dolayı, Cebriyye mezhebindekilerde bir şüphe (bozuk inanç hasil) oldu. Onlara göre kulun hiç irade ve ihtiyarı yoktur. Kul ne yaparsa, cebr ve kahr, zor ile ona yaptırılmaktadır. Bu, batıl, bozuk bir mezhep ve yanlış bir itikattır. Zira diğer ayet-i kerimede buna işaret edilmek üzere “Size gelen sıkıntılar, günahlarınızın sonucudur” (Şûra Sûresi: 30) buyuruldu. Kaderiyye mezhebinde olanların bu ayeti delil getirmelerine ne kadar şaşılır! Çünkü onlar, “İyi olsun, kötü olsun, kullar kendi işlerini, kendileri yaratmaktadır” dediler. Oysa “Sana gelen iyilikler Allahtandır” (Nisâ Sûresi: 79) ayetinden, yola çıkarak iyiliklerin Allahü Teâlâ’dan geldiğine inanmaları lazım gelirdi. Ama onlar böyle demiyorlar.

O halde, itikadlarının bozuk olduğuna dair bu ayet-i kerîme hüccet ve delildir. Kur’an-ı Kerim’de bundan başka, benzeri daha çok ayet-i kerimeler vardır. Hepsini bildirmemize lüzum yoktur. Bildirdiklerimiz, mütezile fırkasının yanlış yolda ve itikadda bulduklarını bildirmek için kafîdir.

Demek ki, herşey O’nun takdir ve kudreti ile var olur. Ancak Allahü Teâlâ hiçbir kimse için doğrudan doğruya felaket ve kötülüğe rıza göstermez. Kulun işlediği her günah, suç ve kötülükte, bizzat kendi iradesi devreye girer ve Hak Teâlâ, kulu öyle istediği için, iradesini o yolda sarf ettiği için, öyle yaratır. Şu halde, kul kâsibdir; hak eder, murad eder. Allah yaratıcıdır; irade eder, halk eder.

NİSAP MİKTARI MALA SAHİP ERGİN OLAMAYAN KİŞİ, ZEKÂT VERMEKLE YÜKÜMLÜ MÜDÜR?

HÜSAMETTİN VANLIOĞLU BAŞKANLIĞINDA FIKİH KURULU

Allah Teâlâ'ya sonsuz hamt eder, Hazreti Muhammed (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'e, âl ve ashabına selam ederiz.

Akıl hastası ve ergin olmayan kişinin, sahip olduğu mallardan zekât vermekle yükümlü olup olmayacağına dair ihtilaf edilmiştir.

Es-Serahsî (ö.483) ve el-Kâsani (ö.587) ve daha birçok Hanefî Âlimlerinin beyanına göre; akıl ve bulûğ, zekâtın vacip olmasının şartlarındandır. Zira âlimler, zekâtın ibadet oluşu yönüne bakmışlar ve ibadetlerdeki asıl gayenin mükellefin imtihan edilmesi olduğunu söylemişlerdir. Akıl hastası ve ergin olmayan kişinin imtihana tabii tutulamayacağını aşikâr olduğu göz önüne alınarak ibadet olan zekât ile de mükellef tutulmalarının söz konusu olmayacağını beyan etmişlerdir.

Hazreti Ali ve İbn Abbas (Allah onlardan razı olsun); ergin olmayan kişiye namaz vacip olmadığı müddetçe zekâtın da vacip olmayacağını söylemişlerdir.

Hazreti Ayşe validemiz ve İbn Ömer (Allah onlardan razı olsun) ise; çocuk ve delilin malından zekât verilmesinin vacip olduğunu söylemişlerdir. Şâfî mezhebi de bu görüşü benimsemiştir. Şu kadar var ki; bu sorumluluk, çocuğa veya deliye değil veliye ait olduğu için akıl hastasının iyileşmesi mümkünse iyileşinceye kadar, çocuk da baliğ oluncaya kadar velileri, onlara ait malların zekâtını onların adına, mallarından ödemekle yükümlüdür.

Çocuk ve akıl hastasının malına zekât düşmez diyen Hanefî mezhebi, cumhurdan farklı bir görüş tercih etmiştir. Bu açıdan Hanefî mezhebine göre zekât verecek olan kişinin baliğ ve akıllı olma

şartı aranır. İmam Ebu Hanife (Allah ona rahmet etsin); baliğ ve akıllı olmayanları, toprak mahsullerinden alınan zekât (öşür) dışında, zekâtla mükellef tutmamıştır. Onların mallarının zekâtını veli ve vasileri de vermek zorunda değildir.²¹

Hanefî mezhebi çocuk ve akıl hastasının malına zekât düşmez derken dayandıkları delil; Ebu Dâvut, en-Nesâî ve başkalarının sahih isnatla rivayet etmiş olduğu şu hadîs-i şerîftir:

عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رُفِعَ الْقَلَمُ عَنْ ثَلَاثٍ عَنْ النَّائِمِ حَتَّى يَسْتَيْقِظَ وَعَنْ الصَّغِيرِ حَتَّى يَكْبُرَ وَعَنْ الْمَجْنُونِ حَتَّى يَعْقِلَ أَوْ يُفِيَقَ

Hazreti Ayşe (Allah ondan razı olsun)'den, Peygamber Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir: **“Ergenlik çağına ulaşıncaya kadar çocuktan, uyanıncaya kadar uyuyandan ve akıllanıncaya veya ayılıncaya kadar deliden kalem kaldırılmıştır.”**²²

Bu hadis-i şerifteki **“kalem kaldırılmıştır”** cümlesi, yükümlülüğün olmamasından kinayedir.

Bu hususta kıyas yani akli delil olarak şöyle denmiştir.

• Başta **el-Buharî** olmak üzere birçok hadis-i şerif kaynağında mevcut olan **“İslam, beş temel üzere bina edilmiştir; namazı dosdoğru kılmak, zekâtı vermek ...”** hâdis-i şerifinde İslam'ın şartları sayılmış ve bu şartlarda ortak özellik hepsinin

21 Ebu Bekir Muhammed b. Ahmed Şemsu'l-Eimme es-Serahsî, el-Mebsût; Alâuddin Ebû Bekr el-Kâsânî, Bedâiyu's-Sanâyi fi Tertibi's-Şerâi'

22 Ebû Davut, kitabul-Hudut, bab fi'l-Mecnuni yesriku

akıl-baliğ olan kişilere vacip olduğu, çocuk veya deliye ise vacip olmadığı hususudur. Şu halde zekâtın kıyas edilebileceğinin en iyisi namaz ve diğer ibadetlerdir.

- İbadetler iki kısımdır.

1-Doğrudan maksut olan ibadetler.

2-Doğrudan maksut olmayıp maksuda vasıta olan ibadetler.

Birinci kısım da niyet ibadetin sevabının şartı olduğu gibi sıhhatinin de şartıdır. İkinci kısımda ise niyet, sadece sevap almanın şartıdır. Sıhhatinin şartı değildir. Zekât, namaz gibi maksut ibadetlerdendir. Maksut ibadetler ise niyetsiz olmaz. Farz olan bu tür ibadet niyet olmadan yerine getirilemez. Çocuk ve akıl hastasının niyeti ise geçersizdir. Zira farza niyet edebilme ehliyetleri yoktur. Zaten bu münasebetle ibadetler kendilerine vacip de değildir. Çünkü bu konudaki ilahî hitaplar onları kapsamamaktadır. Niyetin yerine getirilmemesiyle nasıl namaz düşüyorsa, aynı şekilde zekâtın da onlara vacip olmaması iktiza eder.

Deli kişiler için iki durum söz konusudur.

- Aslî mecnun yani doğuşundan buluğ çağına kadar deli olarak yaşayan ve buluğundan sonra deli olarak hayatına devam eden kişidir.
- Arızî mecnun yani buluğ çağından sonra aklını yitiren kişidir. İmam Muhammed (*Allah ona rahmet etsin*)'e göre her iki kısım için yani aslî ve arızî delilik için geçerli olmak üzere iki ayrı durumdan bahsedilebilir.

1. Sürekli olan deliliktir ki bu çeşit delinin malında zekâtın vacip olmayacağına dair Hanefi mezhebinde her hangi bir ihtilaf söz konusu değildir.²³

2. Tariî/sürekli olmayan deliliktir ki bazen aklı başına gelip bazen aklını kaybeden kişidir. Bu çeşit delilik şer'an yok hükmünde kabul edilmiş olduğundan böylesi bir kişi zekâtla yükümlü tutulmuştur.

23 Kemal İbnu'l-Hümâm, Fethu'l-Kadîr, 1/484

Ancak arız olan delilik bir tam yıl devam edecek olsa bu, aslî delilik hükmünde olup malından zekât verilmesi gerekmez.

İmam Muhammed (Allah ona rahmet etsin)'in aslî ve arızî için kabul ettiği bu iki durumu İmam Ebu Yusuf (Allah ona rahmet etsin), sadece arızî yani buluğ çağından sonra doğan delilik için kabul etmiştir.²⁴

Şu halde İmam Muhammed (Allah ona rahmet etsin)'e göre ister arızî ister aslî, İmam Ebu Yusuf (Allah ona rahmet etsin)'a göre arızî bir deli, senenin bir kısmını deli olarak, diğer kısmını ayık olarak geçiriyorsa zekât vermesi gerekir mi?

Esasen bu kişiye zekâtın vacip olup olmayacağına dair iki farklı rivayet vardır.

Birincisi Nadiru'r-Rivaye olarak İmam Muhammed (Allah ona rahmet etsin)'den gelen görüştür ki senenin az da olsa bir bölümünde aklı başına gelmişse zekâtının verilmesiyle yükümlüdür. Bu aynı zamanda İbn Sema'a'nın, İmam Ebu Yusuf (Allah ona rahmet etsin)'tan yaptığı rivayettir.²⁵

Diğer rivayet yine İmam Ebu Yusuf (Allah ona rahmet etsin)'tan talebesi Hişam'ın yaptığı rivayettir ki; senenin çoğunu akıllı geçirirse zekât vacip olur. Aksi halde zekâtla yükümlü tutulmaz.²⁶ Fetva birinci görüştür.

KİŞİ UZUN VADEDE BİR YERİ PEŞİN PARA MUKABİLİNDE KİRALARSA MAL SAHİBİNE VERMİŞ OLDUĞU PEŞİN PARANIN ZEKÂTINI KİM VERECEKTİR?

Söz gelimi; beş yıllık kirasını peşin ödemiş olduğu dükkâna yüksek meblağ olarak vermiş olduğu kira bedelinin zekâtını kiracı mı yoksa kiray alan mı verecek?

24 Kemal İbnu'l-Hümâm, Fethu'l-Kadîr, bulak, 1/484

25 Fetavâ'l-Hindiyye'de bu görüş, el-Hakim-i Şehid'in el-Kafi isimli eserine dayandırılarak zahiru'r-rivaye olarak verilmiştir. 1/172

26 Alâuddin Ebû Bekr el-Kâsânî, Bedâiyu's-Sanâ-yi fî Tertibi's-Şerâi'

Bu konuya dair Hanefi âlimleri arasında ihtilaf vardır. Ebu Bekir Muhammed b. El-Fazl el-Buharî; kendi zamanında Buhara halkının âdeti haline gelmiş bu işlemin sonucunda peşin ödenen kira ücretinden zekât vermesi gereken kişinin mal sahibi olduğunu söylemiştir. Zira kira sözleşmesi feshedilmediği müddetçe para, kirayı alan mal sahibinin mülküdür.

Ali b. Muhammed el-Pezdevî ve es-Serheketî; mal sahibinin zekât ödemesi gerektiği gibi kirala-yan kişinin de zekât vermesinin gerektiğini söylemişlerdir.

Kâdıhan, Serheketî'nin görüşünü tutarsız görmüş hatta her iki tarafında zekât vermesini gerektirecek kuvvetli gerekçe olmadığını savunmuştur. İbnu'l-Hümâm'ın *Fethu'l-Kadîr* isimli eserinden anlaşılan sadece kiraya veren kişinin vermesi gerekeceğidir.²⁷

Kişi elindeki malın zekâtını vermek istediğinde bizzat malın kendisinden mi vermeli, yoksa değeri üzerinden de verebilir mi?

Bu hususta fakihler arasında ihtilaf vardır. Şöyle ki;

Hanefî mezhebi ve İmam Şafî'den (Allah ona rahmet etsin) bir kavle göre; tüccar, zekâtını malın bizzat kendisinden verebileceği gibi, değerini hesaplayıp değeri üzerinden bedel de verebilir. Sözgelimi; bir kumaşçı, mağazasında bulunan mallarının zekâtını vermek istediğinde, zekât olarak bizzat kumaş verebileceği gibi, kumaşların değeri üzerinden 1/40 zekât da verebilir.²⁸

İmam Şafî'den (Allah ona rahmet etsin) bir diğ-ger kavle göre; bizzat malın kendisinden zekât ver-melidir. Aksi halde kıymeti üzerinden zekât verme-si caiz değildir²⁹. El-Müzenî, hocasının bu kavlini; "ticaret eşyasının zekâtı bizzat kendindedir. Par-sından değildir" diyerek teyit etmiştir.³⁰

Ahmed b. Hanbel ve İmam Şafî'ye (Allah onla-ra rahmet etsin) nispet edilen bir üçüncü kavil ola-rak; zekât, ancak eşyanın kıymeti üzerinden nakit olarak verilmelidir. Yani kişi malının zekâtını mal olarak veremez.

Burada şöyle bir ihtiyat ve maslahattan bahset-mek iyi olacaktır. Günümüzde fakirlerin hastane, giyim, kira, elektrik-su, yol vb. gibi çok çeşit ihti-yaçları vardır. Fakirler genel hallerde bu tür ihtiyaç-larını karşılamak için nakit paraya ihtiyaç duyarlar. Üstelik zekâtın asıl hedeflerinden biri de fakiri kol-lamak, gözetmek ve ihtiyacını gidermektir.

Bu yüzden zengin, zekâtını verirken şunu gözet-melidir; fakir eğer eşyanın bizzat kendisine muhtaç ise ona eşyayı zekât olarak verebilir.

Bu güzeldir. Fakat fakirin ondan istifade edip edemeyeceğine bakmaksızın eşyayı zekât olarak ona vermesi, her ne kadar sahih ise de hoş değildir.

Özellikle de zekât veren kişi o eşyanın yerine para vermek istemediği ve eşyayı önemsiz gördü-ğü, hatta ondan kurtulmak istediği durumlarda zekâtın maslahatlarını bir daha gözden geçirip, Allah Teâlâ'nın adeta fakirin ihtiyacını karşılaması için kendisine verdiği bu durumu güzel ve yerinde kullanması gerektiğini bilmelidir.

27 İbnu'l-Hümâm, Fethu'l-Kadîr, bulak 1/489

28 İbn Kudâme, El-Muğnî, 3/31

29 En-Nevevî, er-Ravzâ 2/273

30 Bidayetu'l-Müçtehid 1/260

HADÎS-İ ŞERİFLER

Selman-ı Farisi (*Radiyallahü anh*)'dan rivayet edildiğine göre, Efendimiz (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*), Şaban-ı şerifin son günü hutbe okuyarak şöyle buyurdu:

“Ey insanlar! Çok büyük ve mübarek bir ay sizi gölgeledi (gelmesi çok yaklaştı). O, kendisinde bin aydan daha hayırlı bir gece (Kadir gecesi) bulunan bir aydır.

Allah-u Teâlâ, onun orucunu farz, gecesinin kıyamını (teravih namazını) da nafil kıldı.

Her kim, onda bir hayırla Allah-u Teâlâ'ya yaklaşırsa, diğer aylarda bir farz eda etmiş gibi olur. Onda bir farz işleyen ise, diğer aylarda yetmiş farz eda etmiş gibi olur.

O, sabır ayıdır; sabrın karşılığı ise Cennettir. O, iyilik ayıdır; o, kendisinde Mü'minin rızık artan bir aydır.

Her kim, onda bir oruçluyu iftar ettirirse, günahları mağfaret ve kendisinin cehennemden kurtulmasına vesile olur ve oruçlunun mükafatından bir şey eksiltilmeksizin, iftar ettirene de onun bir misli verilir.

Dediler ki: “Ya Resûlellah! Hepimizin oruçluya iftar ettirecek imkanımız yok. Bunun üzerine Efendimiz (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurdu:

“Allah-u Teâlâ, bir hurma, bir yudum su veya süt ile oruçluyu iftar ettirene de bu sevabı verir.

O ayda her kim, bir oruçluyu doyurursa; Allah-u Teâlâ'da ona, benim Kevser havzımdan öyle bir içirir ki, Cennet'e girinceye kadar bir daha susamaz.

O öyle bir aydır ki, başı rahmet, ortası mağfaret, sonu da cehennemden azad olmaktır. O ayda her kim kölesinin, işçisinin işini hafifletirse, azaltırsa; Allah-u Teala'da onu mağfaret eder ve cehennemden azad eder.

O halde, onda dört hasleti çokça yapınız. Bunların ikisiyle Rabbinizi razı ederseniz, diğer ikisine de mutlaka muhtaçsınız.

Rabbinizi kendisiyle razı edeceğiniz iki halet: La ilahe illallah kelime-i tevhidini söylemeniz ve O'na istiğfar etmenizdir.

Mutlaka onlarsız duramayacağınız diğer ikisi ise: Allah-u Teâlâ'dan Cennet isteyip Cehennem'den ona sığınmanızdır.” (*İbn-i Huzeyme, Sıyam:8, No:1887, 3/191; Beyheki, Fedailü'l-evkat, no: 37 sh: 146-148, Şu'abü'l-İman, no: 3336, 5/223-224, Ali el-Muttaki, Kenzü'l-ummal: 8/477, no:23714*)

“Ramazan ayı girdiği zaman cennetin kapıları açılır, cehennemin kapıları kapanır ve şeytanlar da zincire vurulur.” (*Müslim, Sıyam 2, (1079)*)

“Oruçlu bir kimse yalanı ve yalanla iş yapmayı terk etmezse onun yemesini içmesini terk etmesine Allah'ın hiçbir ihtiyacı yoktur.” (*Buhari, Savm, 8*)

“Kadir gecesini, kim sevabına inanıp onu kazanmak ümidiyle ihya ederse, geçmiş günahları affedilir.” (*Müslim, Müsafirin 174, (769); Ebu Davud, Salat 318, (1371); Tirmizi, Savm 83*)

“Kimin malı olup da onun zekatını vermezse o mal, kıyamet günü sahibi için dazlak başlı ve iki gözü arasında kara bir nokta bulunan büyük bir ejderha şeklinde gelip boynuna dolanacak ve onu iki dudağı ile yalayacak. Sonra şöyle diyecek:

“İşte ben senin o biriktirip de zekatını vermediğin malınım.”

Sonra şu ayeti okudu:

“Allah'ın bol nimetlerinden verdiklerinde cimrilik edenler, sakın bunun kendileri için hayırlı olduğunu sanmasınlar. Bilakis bu onların kötülüğüdür. Cimrilik yaptıkları şey kıyamet günü boynlarına dolacaktır.”

(*Al-i İmran, 180*)” (*Cem'u'l-Fevaid*)

BİR ÖMRE BEDEL GECE

MUSTAFA ÖZŞİMŞEKLER

Dünyevî ve uhrevî hayatın saadet reçetesini sunan ve kıyamete kadar gelecek tüm insanlığın kurtuluş rehberi olan Hazreti Kur'an, Kadir Gecesi inmiş ve o gece en kıymetli gece olmuştur. Hakkında müstakil bir süre nazil olan ve pek çok hadisi şerifler varid olan; Rabbimizin mağfiretinin coşup rahmet deryasına dönüştüğü, hayırların bire bin katıyla kabul edildiği çok müstesna bir gecedir Kadir Gecesi... Rabbim o geceye ulaşip en güzel şekilde ihyâ etmeye bizleri muvaffak eylesin.

Kadir Gecesi öylesine kıymetli, faziletli ve şerefli bir gecedir ki, onun kadr-u kıymetini Allah (*Celale celalühü*)'dan başkası bilemez. İnsanoğlu o gecenin kıymet ve kudsiyetini ancak Cenâb-ı Hakk'ın bildirmesiyle bilebilir. Nitekim Kadr Sûresi'nde Rabbimiz şöyle buyurmuştur:

“Kadir gecesi bin aydan hayırlıdır.”

O gece yapılan salih amellerle erişilecek olan hayır ve sevaplar, içinde Kadir Gecesi olmayan bin aylık amelle kazanılacak olan sevap ve mükafattan daha hayırlıdır.

O geceye böylesine kıymet kazandıran, elbette onda inen Hazreti Kur'an'dır. Sıradan bir geceyken, kendisinde Kur'an inince **“bin aydan”** daha hayırlı oldu. Demek, içindeki kıymetli olunca dışındakini de kıymetlendiriyor. Hani, adamın biri cüzdanını kaybettiği için üzülüp dertleniyormuş. Bir arkadaşı da onun üzüntüsünü paylaşmak istemiş ve demiş ki:

— Yahu, kendini bir cüzdan için bu kadar üzme. Ben sana bir tane alıp hediye ederim.

Bunun üzerine adam cevap vermiş:

— Benim üzüntüm kaybolan cüzdân için değil, onun içinde yüklü miktarda para vardı, asıl ben ona üzülüyorum!

Yani cüzdânı da kıymetli yapan içindeki ...

Dolayısıyla **canı-kanı olmayan bir gece, içinde Kur'an-ı kerim olduğu için bin aydan hayırlı oluyorsa, şayet eşrefi mahlûk olan insanoğlunun da içinde, gönlünde, hayatında Kur'an olursa; içinde Kur'an olmayan bin tane insandan daha hayırlı olmaz mı?..**

Bin aydan hayırlı olan bu kıymetli gecenin bu ümmete verilmiş sebeplerinden birini, İmam-ı Malik "Muvatta" isimli hadis kitabında şöyle zikretmiştir:

Peygamber Efendimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'e, kendisinden önceki insanların ömürlerinin ne kadar olduğu bildirilince, kendi ümmetinin ömürlerini onlara nisbetle kısa buldu. Uzun ömürlü olan diğer ümmetlerin işlediği sâlih amelleri, benim ümmetim bu kısa ömürde işleyemez endişesiyle üzülünce, Mevlâ Teâlâ, Habibine bin aydan hayırlı olan Kadir Gecesi'ni ihsan etti ve: **"Kadir Gecesi bin aydan hayırlıdır."** buyurdu.

Bu ümmete ihsan edilen bir gece bin aydan hayırlı olunca, bu ümmetin ömrü de mânen uzatılmış oluyor. Kabaca bir hesap yapacak olursak **"bin ay"** demek; yaklaşık "seksen üç sene, dört ay" gibi uzun bir zaman dilimi eder ki, **tek bir gece koskoca bir ömre bedel oluyor.** Kadir Gecesi'nin her saati, her dakikası seneler, aylar ediyor. Yani bu gece bizim için böylesine büyük bir kâr, böylesine büyük bir fırsat... Fakat bir de madalyonun öbür yüzü var. Çünkü böylesine kıymetli bir geceyi ibâdetle değil de, isyanla ve günahla geçirmek ise, senelerce isyana denk oluyor. İşte o zaman bu büyük avantaj, dezavantaja dönüşür ki, Rabbim böylesine kıymetli bir geceyi gafletle geçirmekten ve ziyana uğramaktan bizleri muhafaza buyursun.

Efendimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) buyuruyor ki:

"Her kim Kadir Gecesi'ni; inanarak ve sevasını Allah'tan bekleyerek ikâme ederse, geçmiş bütün günahları af olunur."

O geceyi "ikâme etmek" ne demektir ?

Ulemâdan bazıları; "teravih namazını kılan bu geceyi ikâme etmiştir." demişler, bazıları da; "o gece kılınan herhangi (teheccüd gibi) bir namazla, o gece ikâme edilmiş olur" buyurmuşlardır. Bir kısım ulemâ ise; "Kadir Gecesinde akşam ve yatsı nama-

zını cemaatle kılan, bu geceden nasibini almıştır." demişlerdir.

Artık hangi şekilde olursa olsun, o geceyi ikâme edip ihyâ eden, Allâh-u Teâlâ'nın af ve mağfiretine mazhar olacak ve kaç yaşında olursa olsun altmış, yetmiş veya seksen yaşında bile olsa, Mevla Teala geçmiş günahlarına silgi çekip af edecek inşaAllah. Kim bilir ne günahlar ve hatalar işledik, ne haramlara ve isyanlara bulaştık. İşte Kadir Gecesi tüm bunların af ve mağfireti için çok büyük bir fırsattır.

Madem bu mübarek gecede geçmiş günahlara silgi çekme fırsatımız var, ayrıca bin aydan daha hayırlı olan, bir ömre bedel bir gece, öyleyse bize düşen o geceyi arayıp bulmak ve ihya etmeye gayret etmektir.

Kadir Gecesi, Hangi Gece?

Aslında Kadir Gecesi'ni Mevla Teala gizlemiştir. Hangi gece olduğuyla alakalı olarak birçok rivâyet varsa da, hatta Ramazan Ayının 27. Gecesi olduğuna dair pek çok işaretler ve büyüklerin ifadeleri olsa da, Berat Gecesi gibi kesin olarak "şu gecedir" diye tayin edilmediğinden, birçok ulemâ onun yeri hakkında çeşitli beyanlarda bulunmuş ve bazı tespitler yapmışlardır. Daha Peygamber Efendimiz (Sallallahü aleyhi ve Sellem)'in sağlığında Kadir Gecesi'nin hangi gece olduğu merak ve araştırma mevzû olmuştur.

Peygamber Efendimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem), bir sene Ramazan Ayının başından on gün itikâf yaptı ve (Kadir Gecesi'ni) **"bulamadım"** buyurdu. Bir seferinde ortasından on gün itikâf yaptı, yine **"bulamadım"** buyurdu. Daha sonra Ramazan Ayının son on gününde itikâf yaptı ve **"buldum"** buyurdu. Ama hangi gece olduğunu belirtmedi. Fakat buyurdu ki:

"Siz (Kadir Gecesi'ni) Ramazan ayının son onunda ve tek gecelerde arayın."

Yine bu konuyla alakalı olarak Ebu Saîd (Radiyallahü Anh) anlatıyor:

"Biz Peygamber Efendimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'le birlikte Ramazan'ın orta on gününde i'tikâfa girdik, yirminci günün sabahı olunca eşyalarımızı (evlerimize) taşıdık. Resûlullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) (bir hutbe irad etti ve) şunu söyledi:

"İ'tikâfa girmiş olanlar, i'tikâf mahallerine dönsünler. Zira bu gece bana Kadir Gecesi'nin hangi gece olduğu gösterilmişti sonra unutturuldu."

Siz, son onda ve tek gecelerde arayın. Ayrıca bu gece kendimi su ve çamur içinde secde eder gördüm.'

Resûlullah (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) itikâf mahalline dönünce, o günün sonuna doğru hava bozdu. Mescid o sıralarda (üzeri dallarla örtülmüş) çardak şeklindeydi. Namazı kıldıktan sonra Resûlullah (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) (bize doğru dönünce) burnu ve burun yumuşağı üzerinde su ve çamur bulaşğını gördüm. Bu gece 21. gece idi."

Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'in vefatından sonra ise, başta Hazreti Ömer (Radiyallâhü Anh) olmak üzere, Kadir Gecesinde hangi gece olduğu Ashâb-ı kiram tarafından araştırıldı ve bu hususta bazı görüşler beyan edilip bir takım tespitler yapıldı.

Ne Varsa Hep "Yedi" Üzerine Yaratılmış

Bir keresinde Hazreti Ömer (Radiyallâhü Anh) Sahâbe-i kirâm'ı topladı ve onlara Kadir Gecesinde sordu. Onlar Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'in hadîsi şeriflerine dayanarak "Ramazan ayının son on gününde" olduğu konusunda icma ettiler. Yaşı daha genç olmasına rağmen o mecliste bulunan, müfessirlerin babası kabul edilen ve "Tercümânü'l-Kur'an" ünvanıyla anılan Abdullah ibni Abbas (Radiyallâhü anhüma) bu konuda söz aldı ve şöyle dedi:

"Ben Kadir Gecesinde, Ramazan ayının son on günündeki tek gecelerde aradım. Ancak bu tek gecenin 'yedinci' geceden başkasında olacağını da görmedim. Yani kanaatim o ki, Kadir Gecesi Ramazan ayının 27. gecesidir."

Bunun üzerine Hazreti Ömer (Radiyallâhü Anh):

"Bunu neye göre söylüyorsun?" diye sorunca, İbni Abbas (Radiyallâhü anhüma) şöyle cevap verdi:

"Allah tektir, teki sever." Dolayısıyla en sevdiği tek ise yedir.

Niçin yedi dersiniz? Buna delalet eden pek çok mesele var. Mesela:

Allâh-u Teâlâ gökleri ve yerleri **yedi** kat yaratmıştır.

Günler **yedi** tanedir.

Ka'be'yi tavaf **yedi** şavttır.

Merve ile Safa arası **yedi** defa Sa'y ediliyor.

Şeytana **yedi**şer taş atılıyor.

Secdeyi **yedi** kemik üzerine yapıyoruz.

Kur'an'da geçen kıtlık ve bolluk seneleri **yedi**dir. Ashâb-ı Kehf **yedi** kişidir.

Fatiha süresine bakıyoruz **yedi** ayettir.

Kur'an'da geçen "**Ha Mim**"ler de **yedi** tanedir.

Velhasıl nereye baksam hep "**yedi**" sayısı karşına çıkıyor. Ne varsa hep "yedi" üzerine yaratılmış; dolayısıyla Kadir Gecesi de mutlaka yedinci gecede gizlidir. Yani Ramazan ayının yirmisinden sonraki 27. gecedir" buyurdu.

Bunun üzerine Hazreti Ömer (Radiyallâhü Anh), Abdullah ibni Abbas (Radiyallâhü anhüma)'yı takdir ederek:

"Bizim akıl edemediğimiz konuda, sen aklını çalıştırdın." buyurdu.

Kadr Süresi'ndeki İşaret

Selefi sâlihinden bazı kimseler de, Kadir Gecesinde 27. Gece olduğunun Kur'an-ı kerim'den çıkarıldığını söylemişlerdir.

Şöyle ki:

Kadr Sûresinde "**Leyletü'l-Kadr**" ifadesi üç kere geçiyor. Kadir Gecesi manasına gelen bu üç kelimenin Kur'an harfleriyle toplam sayısı 27 harf eder. Burada geçen her harf bir güne delalet eder. Yani 27 harf demek, 27 gün demektir. Dolayısıyla bu da, Ramazan Ayının 27. gecesinin Kadir Gecesi olduğuna delâlet etmektedir.

Ulemânın bir başka tespiti de şöyledir:

Kadr Sûresi otuz kelimedir, yani bir ayın gün sayısı kadar. Sûrenin son ayetinde "**Selâmün Hiye / O gece Selâm gecesidir.**" buyrulmuştur. Bu ayet-i kerimede geçen "**Hiye**" zamiri "**O gece**" demektir ki, Kadir Gecesine râcidir. İşte bu zamir, otuz kelimelik Kadr Sûresinin 27. kelimesine tevafuk etmektedir. Bu sûredeki her kelime bir geceye delalet eder. 27. kelimenin manası ise "**Kadir Gecesi**" olduğuna göre, Ramazan Ayının 27. gecesi Kadir Gecesidir" demişlerdir. Allâh-u Teâlâ en iyi bilendir.

Böylece gerek hadîsi şerifler, gerekse ashâbın icmâ-ı ve ulemânın tespitleri neticesinde, Ramazan ayının 27. Gecesi tüm mü'minler tarafından Kadir Gecesi olarak benimsenmiş ve tüm İslâm âlemi tarafından bu gece Kadir Gecesi olarak kabul görmüştür. Dolayısıyla yıllardır tüm mü'minler Ramazan Ayının 27. gecesini "Kadir Gecesi" diye itikad ederek camilere koşuyorlar. Ve o geceyi ibâdetle, zikir ve duâyla ihya ediyorlar. Hal böyle olunca;

Mevlâ Teâlâ kullarını mahrum edip, milyonlarca inanmış kulunun hüsnü zannını inşaAllah boşa çıkartmaz. Nitekim Rabbimiz bir hadîs-i kutsîde:

“Ben kulumun Benim hakkındaki zannına göreyim, kulum Beni nasıl zannederse Ben öyleyim.” buyurmuştur.

Mademki tüm mü'minler Ramazan ayının 27. Gecenin “Kadir Gecesi” olduğuna itikad ediyor, öyleyse mesele kalmamış demektir.

Kadir Gecesi niye gizlendi:

Bu gece kesin olarak bilinseydi, bu durum insanları tembelliğe itebilirdi. Çünkü insanlar Kadir Gecesini ihya ettiler mi, “nasıl olsa bin aydan hayırlı olan, bir ömür değerindeki geceyi ihya ettim.” deyip ibadeti bırakırlar ve tabiri caizse yatarlardı. Artık ne ibâdet, ne amel etmezlerdi. Ve o gece yaptıklarına güvenirler, kendilerine ümit ağır basar, gevşeklik ve tembellik neticesinde helâk olup giderdiler. Halbuki malumunuz olduğu üzere, az da olsa ibâdetin devamlı olanı makbuldür.

Bir de şöyle bir tehlike var ki, insanoğlunun günahlara meyli vardır. Bazı kullar o kıymetli gecede isyana ve günaha düşebilir. Dolayısıyla bir kimse- nin, o gecenin Kadir Gecesi olduğunu bile bile günah işlemesi, şüphe yok ki çok çirkindir ve cezası elbette daha ağır olur.

Kadir Gecesinin gizlenmesindeki birçok hikmetten biri de; kişi “Kadir Gecesi kesin olarak şu gecedir” diye bilmediği için, Kadir Gecesi olabilir zannıyla Ramazan Ayında her geceyi ibâdetle ihya etmeye gayret eder, böylece pek çok lütuf ve ihsanlara mazhar olur.

Tabi kullara gizli olan sadece Kadir Gecesi değil, bir takım başka şeyler de kulların hayrı için gizlenmiştir. Mesela:

Mevlâ Teâlâ rızasını ibâdet ve taatlar içinde gizledi ki; insanlar Allah'ın rızasını elde edebilmek için bütün emirleri yerine getirsinler.

Mevla gazabını isyanlar içinde gizledi; Ta ki mü'minler Rablerine isyan olan her şeyden kaçınırlar.

Kulların içinde evliyasını gizledi ki; insanların bir kısmı, diğer bir kısmını hor-hakir görmesin ve birbirlerine “Allah dostu” olabilir zannıyla hürmet gösterebilirler. Nitekim bir hadîs-i kutsîde şöyle buyruluyor:

“Benim velilerim kubbelerimin altındadır. Benden başkası onları bilemez.”

Duâların kabulünü gizledi ki, kabul edilir ümidiyle çokça duâ etsinler.

İsimleri içinde İsmi Âzam-ı gizledi ki; Allâh-u Teâlâ'nın bütün isimlerine tâzim ederek onlarla duâ etsinler.

Tövbenin kabulünü gizledi ki; Gece-gündüz, özellikle seher vakitlerinde tövbe etsinler.

Namazlar arasında orta namazı gizledi ki, bütün namazlara dikkat etsinler.

Ecelleri gizledi ki, insanlar her an ölüme hazırlıklı olsunlar. (İsmail Hakkı Bursevi hazretleri Rûhu'l-Beyan tefsirinde buyuruyor ki: “Mevlâ tövbeleri kabul edeceğini vaad etti. Eğer kişiye ne zaman öleceğini bildirmiş olsaydı, kulların isyanı o zamana kadar devam ederdi. Bu da kulları isyana teşvik olurdu ki, bu câiz değildir.”)

Hızır (*Aleyhisselâm*)'ı gizledi ki; insanlar âlimlere, sâlihlerle, gariplere ve fakirlere “Hızır” olabilir düşüncesiyle saygı gösterebilirler. Hani bir söz vardır “Her geceyi Kadir, her geleni Hızır bil!” diye, işte buna göre hareket edilirse, insan ne Kadir Gecesini kaçırır, ne de Hızır (*Aleyhisselâm*)'ı...

Kadir Gecesinin kadrini bilenler, her geceyi Kadir Gecesi olabilir zannıyla ibâdetle geçirirken, bu kıymetli gecenin kadr-u kıymetini hakkıyla idrak edemeyenler ise, her geceyi Kadir Gecesi olmayabilir diye ihya etmekten kaçınırlar. Oysa Kadir Gecesi, bu ümmete ihsan edilen çok büyük bir nimettir.

Bu ümmetin Kur'an'la, Allah'a itaatle geçireceği kısacık bir gecesi bir ömür kadar bereketli; fakat Kur'an'sız, günah ve isyanla yaşayacağı koskoca bir ömür ise, bir gece kadar bereketsiz olacaktır.

Eğer şu ana kadar yaşadığımız ömrü iyi değerlendiremediyse, Rabbimizin bizlere bir ömre bedel kazanç elde etme imkanı tanıdığı bu mübarek geceyi en güzel şekilde geçirmeye gayret edelim.

Mevlâ Teâlâ, her saati senelerle ifade edilen bu mübarek geceye hayırlısıyla ulaşıp, ihya etmeye bizleri muvaffak eylesin. O gecenin mânevî nasibinden hiç birimizi mahrum bırakmasın.

Fi Emânillah!

GAFLET NE FENA ŞEY

ADEM ŞENER

Gaflet, ahlâk ve tasavvuf terimi olarak, dünya veya âhîret hayatı için gerekli olan bir şeyin önemini kavrayamama halidir.

Sözlükte “terketmek, önemsememek” anlamında masdar ve “dalgınlık, dikkatsizlik, yanılma, ihmal” manasında isim olan gaflet kelimesi, “bir şeyin gerekliliği ortada iken bunun idrak edilememesi”, “nefsin kendi arzusuna uyması, zamanın boş geçirilmesi” “yeterince uyanık ve dikkatli davranılmadığı için insana arız olan yanılığ halî” gibi manalara gelmektedir. (bk. et-Ta’rifât, el-Müfredât Ğ-F-L md)

Dini bir terim olarak gaflet; en mühim vazife olan **Cenab-ı Hakk’a itaat ve ibadeti terk edip**, önemsiz ve kıymetsiz şeylerle uğraşmak ve nefesine ve hevesâtına tâbi olarak **Allah’ı ve ahireti unutmak** anlamına gelir.

Rabbimiz Kuran-ı Kerim’de şöyle buyuruyor;

﴿وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِذْ قَالُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيَّ بَشَرًا مِنْ شَيْءٍ قُلْ مَنْ أَنْزَلَ الْكِتَابَ الذِّكْرَ الَّذِي بِهِمُوسَى نُورًا وَهُدًى لِلنَّاسِ تَجْعَلُونَهُ قَرَاطِيسَ تُبْدُونَهَا وَتُحْفُونَ كَثِيرًا وَعَلَّمْتُمْ مَا لَمْ تَعْلَمُوا أَنْتُمْ وَلَا آبَاؤُكُمْ قُلِ اللَّهُ ثُمَّ ذَرْهُمْ فِي خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ﴾

“O (Yahudi olan)lar Allah’ı(Celle Celalühü)hak ettiği tazimle takdir etmediler. Zira: ‘Allah(Celle Celalühü)hiçbir beşer üzerine (vahiy olarak) bir şey indirmedir.’ dediler. (Habibim!) De ki: ‘Musa’nın (Aleyhisselam) insanlara bir nur ve hidayet olarak getirmiş olduğu o (Tevrat) kitab(ın)ı kim indirdi ki, siz (işinize geleni açıklayıp, gelmeyen gizleme imkânı bulmanız için) onu kâğıtlar haline getiriyor ve onları (parçalayarak içlerinden işinize

geleni) **açıklıyordunuz**, (Rasulullah’ın(Sallallahü Aleyhi ve Sellem) tarifini ve recim gibi ağır hükümleri içeren bölümlerden) **birçoğunu da gizliyordunuz**.

(Ey Ehl-i Kitap!) Hâlbuki (Tevrat’a ilave olarak ve onda çözümediğiniz hükümleri beyan gayesiyle Kur’an-ı Kerim’de) **size öyle şeyler öğretilmiştir ki, ne siz, ne de atalarınız (onları) bilmemektey-diniz.** (Habibim!) **Artık Sen:** “(Peygamberlere kitabı indirmiş olan Zât ancak) **Allah’tır’ de, sonra onları o (batıl inançlara) dalışları içerisinde oynar oldukları halde bırak!** (Çünkü gerçeği tebliğ ederek aleyhlerine hüccet ikame ettikten sonra, sana düşen bir sorumluluk kalmamıştır.)”²¹

Bu ayet-i kerime ile gaflet içinde olanlara bir ihtar yapılmaktadır. Dünyaya dalanlar, eğlence bataklığına saplananlar sonunda gerçeği anlayacaklardır. Zevk ve sefadan başka maksadı olmayanlar hakikati görünce pişman olacaklardır.

Hazreti İsa (Aleyhisselam) der ki:

“Dünya deniz suyuna benzer. İnsan ne kadar çok içse de kanmaz, daha çok susar ve nihayet susuzluktan ölür.”

Dünyaya tamah eden insan ona ne kadar çok sarılırsa sarılsın, sonunda ondan hiçbir şey elde edemeden ayrılmak zorunda kalacaktır. Öyleyse dünyadan göçeceğini bildiği halde onunla mutlu olan kişi ahmaklığın zirvesine çıkmış demektir.

Peygamber Efendimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) bir hadis-i şeriflerinde şöyle buyurmaktadır:

﴿إِنَّ اللَّهَ يُعْطِي الدُّنْيَا لِمَنْ يَحِبُّ وَ مَنْ لَا يَحِبُّ وَلَا يُعْطَى الدِّينَ إِلَّا مَنْ أَحَبَّ﴾

“Allahü Teâlâ (Celle Celalühü) dünya nimetlerini sevdiğine de verir, sevmediğine de verir. Dini ise sadece sevdiğine verir.”²²

Allahü Teâlâ'nın (Celle Celalühü) sevdiği kişilerden olmak için gafleti bırakıp dinin emirlerine sarılmak lazımdır.

﴿مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا نُوَفِّ إِلَيْهِمْ أَعْمَالَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ﴾ ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبَاطِلٌ مَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾

“Her kim, o adi (dünya) hayatı(nı) ve onun (sıhhat, emniyet, çok mal, emniyet ve riyaset gibi) ziynetlerini arzu etmekteyse, o kişilere amellerini(n karşılığını) orada tastamam veririz de, kendileri orada bir eksiltilmeye uğramazlar.

İşte sana! Onlar ancak o kimselerdir ki, ahirette kendileri için ateşten başka bir şey yoktur. Onların (Allah (Celle Celalühü) rızası için değil de, dünyevi maksatlarla) yapmış oldukları o (güzel görünümlü) şeyler (ahirete kavuştukları zaman) orada boşa çıkmıştır. Onların yapmakta bulunmuş oldukları şeyler zaten batıl (ve faydasız)dı!”²³

Ayet-i kerimeleri ile dünyaya gönül verip gaflete düşmüş olanlara yeni bir ikaz vardır.

Ahret derdiyle yananların mükâfatları ise;

﴿مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَالَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ﴾

“Her kim (dünyadaki ameliyle) ahiret mahsulünü arzulamakta olduysa, onun için (sevabını bire ondan yedi yüze katlayarak) ürününde artış yaparız. Her kim de (ahirete inanmayıp sadece) dünya ürününü murad etmekte olduysa, ona da (ezeli takdirimize göre) ondan (bir şeyler) veririz. Ama ahirette onun için hiçbir nasip yoktur.”²⁴

Ayet-i kerimesi ile bildirilmektedir.

Binaenaleyh akli başında olanların dünyadan gönül sıyrarak, sırf Mevla'ya kulluk etmeleri, gafleti bırakıp ahiret mutluluğunu aramaları gerekir.

Nitekim Hazreti İsa (Aleyhisselam) şöyle demiştir:

“Ateşle suyun bir kapta durmadığı gibi mü'minin kalbinde de dünya sevgisiyle ahiret sevgisi bir arada durmaz.”

Kıyamet günü dünya simsiyah olarak yaşlanmış bir kadın suretinde gösterilir. Onu gören her kişi çirkinliğinden dolayı Allahü Teâlâ'ya (Celle Celalühü) sığınır. O zaman insanlara “İşte bu, uğruna can verdiğiniz dünya” denilir. Onlar bu durum karşısında kendilerini o kadar rezil ve alçak hisse derler ki, ateşte yanmayı bu rezilliğe tercih ederler.

Hazreti Ebu Said el-Hudri (Radıyallahü Anh) der ki:

Ben Rasulullah'ın (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) bir adama nasihat ederken şöyle buyurduğunu işittim:

“Allahü Teâlâ'nın (Celle Celalühü) yanında olana rağbet et ki, Allahü Teâlâ (Celle Celalühü) seni sevsin. İnsanların elinde olandan yüz çevir ki insanlar seni sevsin.

Dünyadan tamahını kesenin kalbi ve bedini hem dünyada hem ahirette rahat eder.

Dünyaya rağbet eden kimse ise kalbine ve bedenine hem dünyada hem de ahirette zarar vermiş olur.

Allah'a yemin ederim ki, kıyamet gününde iyilikleri Tihame dağı misali olan bir takım kimseler gelecekler ve cehenneme sevk edilmeleri emrolunacak.”²⁵

Sahabe-i Kiram (Radıyallahü Anhüm) sordular:

“Ya Rasulallah! Bunlar namaz kılarlar mıydı?”

Efendimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) buyurdular ki:

22 Beyhakî: 5524

23 Hud Suresi: 15-16

24 Şura Suresi: 20

25 Gazâlî, İhyau Ulumi'dDin: 4/85

“Evet, namaz kılar, oruç tutar, hatta gece yarısına kadar ibadetle meşgul olurlardı. Fakat dünyalıktan bir şey zuhur edince hemen kemali hırs ile sıçrayıp üstüne konarlardı.”

Rabbimiz;

﴿كَلَّا بَلْ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ﴾ ﴿وَتَذُرُونَ الْآخِرَةَ﴾

“Hayır (ey kullar! Dirilmeyi inkara kalkmayın)! Doğrusu siz o peşin olan (dünya hayatını) seviyorsunuz.

Ahireti ise terk ediyorsunuz.”²⁶

Ayet-i kerimleri ile yine uyarıda bulunmaktadır.

Namaz var, oruç var, ibadet var fakat yaptıklarından gaflet içindeler. Bu sebeple hiç bir faydası yok. Bilakis zarara uğruyorlar. Nitekim namazdan gaflet içine olanlardan bahsedilirken şöyle buyrulmaktadır:

﴿فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ﴾ ﴿الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ﴾

“Artık o namaz kılan (münafık)lar için büyük bir helak (ve sonsuz bir yıkım) vardır.

O kimseler ki, onlar namazlarından gaflet edicidirler!”²⁷

Hikâye edilir ki:

Adamın birisi heybesini ödünç veriyor, kime verdiğini de bir türlü hatırlayamıyordu. Bu düşünceyle namaza duruyor, namazda hatırına geliyor. Selam verince kölesini çağırıp “Falanca oğlu filancaya git. Heybemi al, gel” diyor. Köle “Onda olduğunı nasıl hatırladınız?” deyince adam, “Namazda aklıma geldi” diyor. Bunun üzerine köle:

“Efendim, siz Allahü Teâlâ'nın (Celle Celalühü) rızası peşinde değil de gaflet içinde heybenin peşindeymişsiniz” cevabını veriyor. Adam da köledeki bu itikada hürmeten hemen onu azat ediyor.

Ebu Ali Dekkak (Radıyallahü Anh) anlatıyor:

Hasta olan salih bir dostumu ziyarete gittim. Büyük bir şeyh efendi idi. Çevresini talebeleri sarmıştı. İyice yaşlanmıştı ve ağlıyordu.

“Ey şeyh! Dünyaya mı ağlıyorsun?” diye sordum. “Asla! Kaçırduğım namazlara ağlıyorum” diye cevap verdi. “Nasıl olur? Sen namazımı kaçırmazdın” deyince bana şu cevabı verdi:

“Şu günüme ulaştım, ne gafletsiz secdeye vardığım oldu, ne de gafletsiz secdeden başımı kaldırdığım var. Şimdi de gaflet içinde ölüyorum.”

Efendimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) buyurdular ki:

“Kulun ancak akli tam yerinde iken kıldığı namaz, namaz yerine geçer.”

Zira bir ayet-i kerimede şöyle buyrulur:

﴿إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي﴾

“Şüphesiz ki Ben, ancak Ben'im! Benden başka hiçbir ilah yoktur. Öyleyse Bana kulluk et. Namazı da Beni hatırlamak için kıl!”²⁸

Kişi gaflette olursa Mevla'yı (Celle Celalühü) hatırdan tutamaz. Bu yüzden Allahü Teâlâ (Celle Celalühü) gafillerden olmamayı emir buyurarak bizlere şöyle hitap ediyor:

﴿وَادْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ﴾

“(Habibim!) Sabahları ve akşamları (kabalü için) yalvarışla ve (reddolunur) korku(su)yla, bir de bağırmanın aşağısında bir söyleyişle, kendi içinde Rabbini zikret ve (Allah'ın (Celle Celalühü) zikrinden haberi olmayan) gafillerden olma!”²⁹

Bir kişi, Hasan-ı Basrî'ye (Radıyallahü Anh) gelerek “İbadetten zevk alamıyorum” deyince Şeyh ona “Sen herhalde Allahü Teâlâ'dan (Celle Celalühü) korkmayan birinin yüzüne bakmışsın. Kulluk her şeyden hakkıyla sıyrılarak Allahü Teâlâ'ya (Celle Celalühü) yönelmektir” cevabını verdi.

26 Kıyamet Suresi: 20-21

27 Maun Suresi: 4-5

28 Taha Suresi: 14

29 A'raf Suresi: 205

Bir başkası da aynı meseleyi Ebu Yezide el-Bestami'ye (*Kuddise Sirruhu*) söyledi. O da "Sen ibadete tapıyorsun. Allahü Teâlâ'ya (*Celle Celalühü*) ibadet etmiyorsun. Allahü Teâlâ'ya ibadet et ki ibadetten zevk alasın" buyurdu.

Rivayete göre adamın biri namaza durur. Fatıha Suresi'ni okurken "إِيَّاكَ نَعْبُدُ" **Ancak sana kulluk ederiz** ayet-i kerimesine geldiğinde gerçekten sırf Mevla'ya kulluk ettiğini kalbinden geçirir. O sırada gaipten bir ses "Yalan söylüyorsun. Aslında sen, insanlara kulluk ediyorsun" diye seslenir.

Hemen tevbe edip insanlarla alakasını keser ve yine namaza durur. Aynı ayet-i kerimeye geldiğinde yine o sesi duyar. Bu sefer hitap "Yalan söylüyorsun. Sen, servetine kulluk ediyorsun" şeklindedir.

Yine tevbe edip bütün servetini fakirlere dağıtarak namaza durur. Aynı ayette bu sefer de "Sen elbiselerinin kölesisin" azarını işitince derhal vücudunun gerekli yerlerini örtecek kadarının dışındaki bütün elbiselerini ihtiyaç sahiplerine dağıtarak namaza durur.

Bir kez daha aynı ayete geldiği zaman artık ses şöyle demektedir: "Şimdi doğru söylüyorsun. Sen gerçekten sırf Allahü Teâlâ'ya (*Celle Celalühü*) kulluk ediyorsun."

Allahü Teâlâ (*Celle Celalühü*) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ أُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ ﴿لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ﴾

O kimseler gibi olmayın ki, onlar Allah'ı(n hukukuna riayeti) unutmuşlardır, bu sebeple O da onlara kendi nefislerini(n menfaati için çalışmayı) unutturmuştur. İşte sana! Ancak onlar, (Allah'ın (*Celle Celalühü*) taatından çıkan) fasık kimselerin ta kendileridir!

O (Rablerini unutarak cehennem) ateşin(in) arkadaşları (olma hakkını elde etmiş olan kâfirler) ile (iman ve takvaya sarılarak) cennetin

ashabı (olmayı hak etmiş kimseler) eşit olamaz! Ancak o cennet ehli kurtuluşa erenlerin ta kendileridir."³⁰

Efendimiz'e (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*) "Mü'min ve münafık kimdir?" diye sorduklarında O, şu cevabı vermiştir:

"Mü'minin gözü namazda, oruçta olur. Münafığın gözü ise (hayvanlarda olduğu gibi) yemekte, içmekte, ibadet ve namazdan uzak durmakta olur. Mü'min, eli vardıkça sadaka verir. Allahü Teâlâ'dan(*Celle Celalühü*) günahlarının affedilmesini arzu eder. Münafık ise iftira ve boş kuruntular peşindedir. Mü'minin Allahü Teâlâ'dan(*Celle Celalühü*) başka hiç kimseden umudu olmaz. Münafık ise Allahü Teâlâ'dan(*Celle Celalühü*) başka herkese umut bağlar. Mü'min, dini yerine malını feda eder.

Münafık ise malı uğruna dinini satar. Mü'min, Allahü Teâlâ'dan(*Celle Celalühü*) başka hiç kimseden korkmaz. Münafık ise Allahü Teâlâ'dan(*Celle Celalühü*) başka herkesten çekinir. Mü'min, iyilik işlemekle birlikte ağlar. Münafık ise kötülük işlediği halde güler. Mü'min, yalnızlıktan ve kendi başına kalmaktan hoşlanır. Münafık ise girişkenlikten ve kalabalıktan hoşlanır. Mü'min, tohum eker (yapıcı ve üreticidir) kargaşalıktan hoşlanmaz. Münafık ise yıkıcıdır, bununla birlikte emeksiz ürün peşindedir. Mü'min dinin prensiplerine uygun bir yönetim uğruna emir verir, yasaklar koyar ve düzelticidir. Münafık ise boş olma hırsına emir verir, yasaklar koyar ve yıkıcıdır. Daha doğrusu, kötülüğü emrederken iyiliği ve doğruyu yasaklar."

Nitekim Kur'an-ı Kerim'de münafıkların ve mü'minlerin vasıflarından şu şekilde bahsedilmektedir:

﴿الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمُنْكَرِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ نَسُوا اللَّهَ فَنَسِيَهُمْ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ ﴿وَعَدَّ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْكُفَّارَ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا هِيَ حَسْبُهُمْ وَلَعْنَةُ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ﴾

“Münafık erkeklerle münafık kadınlar, onların bazıları (hem görünüşte, hem de gerçek manada) diğer bir kısmının parçasıdır. Onlar (peygamberleri inkâr gibi, aklen ve dinen reddedilen) münker (şeyler)i emretmektedirler, (kelime-i şehadeti ikrar gibi, hem akılcı, hem de şeriatçe makbul bilinen) ma’ruftan nehyetmektedirler ve (Allah (Celle Celalühü) yolunda harcama yapmaktan) ellerini sıkıca yummaktadır. Onlar Allah’ın (taatını) unutmışlardır. Bu sebeple Allah da (tahmetini ve fazlını taksim ederken) kendilerini terk etmiştir. Gerçekten de münafıklar (itaatten çıkış hususunda zirveye ulaşmış) fasıkların ta kendileridir.

Allah (Celle Celalühü) o münafık erkeklerle o münafık kadınlara, bir de kâfirlere, içinde ebediyen kalacak oldukları cehennem ateşini vaad etmiştir. Onlara yeterli gelecek ancak odur.

Üstelik Allah (Celle Celalühü) (rahmetinden uzaklaştırarak) onlara lanet etmiştir. (Dünyada ise) kendileri için (münafıklığı gizlice sürdürme uğrunda çektikleri sıkıntılar gibi) devamlı bir tür azap da vardır.”³¹

Hazreti İbn-i Abbas (Radiyallahü Anh) şöyle der:

“Allahü Teâlâ (Celle Celalühü) dünyayı üçe ayırdı. Bir parçası mü’minin, bir parçası münafığın ve diğer bir parçası da kâfirindir. Mü’min kendi payına düşeni azık edinir, münafık hissesi ile süslenir, gösteriş yapar, kâfir de kendine ayrılandan devamlı yararlanır.”

Hikmet ehlinden bir zat der ki: “Dünya bir leştir. Bu sebeple ondan hisse almak isteyenler, köpekler ile geçinmeye katlanmalıdırlar.”

Muhammed İbn-i Hüseyin (Radiyallahü Anh) şöyle der:

“İlim, irfan, edep ve fazilet sahibi olanlar Allahü Teâlâ’nın (Celle Celalühü) dünyayı önemsiz tuttuğunu onu dostlarına layık görmediğini, katında onun önem ve değer taşımadığını, Efendimiz’in (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) de ondan uzak durduğunu, ashabına ona

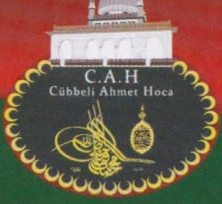
tutulmaktan sakınmayı tavsiye ettiğini öğrenince dünyada az yediler. Ahiret için çok harcadılar. Oradan kendilerine yetecek kadarını alıp oyalayacak kısmına yanaşmadılar. Edep yerlerini örtecek kadar giyinip, açlıklarını bastıracak kadar yediler.

Dünyaya geçici ahirete kalıcı gözü ile bakıp gaflete düşmediler. Kendilerini yolcu sayıp azık hazırladılar. Dünyaların yıkımı pahasına da olsa ahiretlerini tamir ettiler. Az çalışıp uzun zaman geçindiler. Bütün bunları Allahü Teâlâ’nın (Celle Celalühü) tevfiği sayesinde yaptılar. Allahü Teâlâ’nın (Celle Celalühü) kendileri için sevdiklerini sevip, hoşlanmadıklarından hoşlanmadılar.”

Kıymetli okurlarım! Sözlerimi Şakik-i Belhi (Radiyallahü Anh) : şu sözleriyle bitirmek istiyorum.

“İnsanlar şu üç sözü söylerler fakat davranışları sözlerine ters düşer. Birincisi; ‘Biz Allahü Teâlâ’nın (Celle Celalühü) kuluyuz’ derler fakat başıboş gibi davranırlar. Bu durumları sözlerine zıttır. ‘Allah bizim rızıkımıza kefilidir’ derler fakat kalpleri sadece dünya malını biriktirmek ile meşguldür. Bu hal de sözlerine zıttır. ‘Ölümden kurtuluş yoktur’ derler ama hiç ölmeyeceklermiş gibi davranırlar. Zira bu durum da sözlerine zıttır.”

Değerli kardeşlerim! İnşallah önümüzdeki yazılarımızda gaflet ve dünya ilişkisinden bahsetmeye çalışacağım. Rabbim yar ve yardımcımız olsun.

C.A.H. Ürünleri

Bu İsm-i Şeriflerin Yazılı Olduğu Kefen Fatih - Çarşambadaki Lalegül Dükkanına gelmiştir.

Ölünün Kefenine Yazıldığında Yahut Bir Kağıda Yazılıp Kefenine Konulduğunda Veyahut Ceylan Derisine Yazılıp Kefen İçine Konulduğunda Meyyiti Kabir Azabından Vesair Sıkıntılardan Kurtaracak İsm-i Şerifler

Almış bulunduğunuz bu kefenin içinde İdrîs Aleyhisselam'a indirilen 40 ism-i şeriften üç farklı ism-i şerif yazılı bulunmaktadır.

Bir ismi şerif ki 40 ism-i şeriften 1. sine denk gelmektedir, o ism-i şerif kefenin göğüs kısmına yazılmıştır.

Diğer bir ismi şerif ki 40 ism-i şerifin 18. sidir. O, ceylan derisine yazılmış ve kefenin içerisine konulmuştur.

Bir diğer ism-i şerif ki 37. ismi şeriftir, o da bir kağıda yazılıp kefenin içerisine konulmuştur.

Bu Üç İsm-i Şerif Hakkında Kırk İsm-i Şerifin Şerhlerinde Zikredilen Özellikler

❧ BİRİNCİ İSM-İ ŞERİF ❧

«سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ يَا رَبَّ كُلِّ شَيْءٍ وَوَارِثَهُ
وَرِزْقَهُ وَرَاحِمَهُ، سُبْحَانَكَ!»

“Tenzih Sana! Senden başka hiçbir ilah yoktur. Ey her şeyin Rabbi, ardında kalacak vârisi, rızıklandıranı ve merhamet edeni! (Bütün noksan sıfatlardan) tesbih Sana!”

Bu ism-i şerifin havâssından biri de şudur; her kim bu ism-i şerifi ölünün kefenine yazıp onunla birlikte defnederse, **Allâh-u Te'âlâ** bu meyyitin lisânını sorgu-sual meleklerinin cevabıyla (rahatça) konuşturur, o kişi mezarında korkmaz, dehşete kapılmaz. **Allâh-u Te'âlâ** kabrinde ona cennetten bir pencere açar, kabrini cennet bahçelerinden bir bahçe yapar. Bu rivayetle amel etmek isteyen kişi önceden kefenini hazırlamalı, Zemzem'le yıkamalı, bu ism-i şerifi yazdırmalı ve yakınlarına da bu kefenin yerini öğretmek vasiyette bulunmalıdır

(İsmâ'il Hakkî, Rûhu'l-beyân, 9/150; Şeyh Muhammed et-Tûnusî, er-Ravzatü's-sündüsiyye, sh:8; Şihâbüddîn es-Sühreverdi, Şerhu'l-esmâ'il-erba'in, Yazma Nüsha, Ayasofya, no:377, Ayasofya, no:3358, Yazma Bağışlar, no:2773; İmâm-ı Zerrûk, Şerhu Esmâillâhî'l-hüsnâ sh:24-25; Fazlullâh Muhammed ibnü Eyyûb, Fetâve's-süfiyye, verak:140)

❧ ON YEDİNCİ İSM-İ ŞERİF ❧

«يَا مَنَّانُ ذَا الْإِحْسَانِ قَدْ عَمَّ
كُلَّ الْخَلَائِقِ مِنْهُ، يَا مَنَّانُ!»

“Ey iyiliği bütün yaratıkları kaplamış olan ihsan ve lütuf sahibi! Yâ Mennân!”

Her kim bu ism-i şerifi Ka'be Muazzama'nın örtüsünden yahut ceylan derisinden bir parça üzerine misk ve safranla yazıp meyyitin kefeninin göğüs kısmına koyarak defnederse, o meyyit **Allâh-u Te'âlâ**'nın izniyle kabrinde rahat eder, azâba dūçar olmaz, kabir suâli çabuk geçer ve bedeni kabirde çürümez. Ölen kişi büyük bir günahkâr olsa bile böylece tesir eder.

(Şihâbüddîn es-Sühreverdi, Şerhu'l-esmâ'il-erba'in, Yazma Nüsha, Ayasofya, no:377, verak:113; Ayasofya, no:3358, verak:145-146; Yazma Bağışlar, no:2773, verak:8-9; Beyazid Devlet, no:1256, verak:16; Muhammed ibnü Hatiriddîn, el-Cevâhiru'l-hams, sh:242-244; Allâme Şeyh Muhammed et-Tûnusî, er-Ravzatü's-sündüsiyye fi'l-esmâ'il-İdrisiyyetî's-Sühreverdiyye, sh:31-32; Fazlullâh Muhammed ibnü Eyyûb, Fetâve's-süfiyye, verak:141)

❧ OTUZ YEDİNCİ İSM-İ ŞERİF ❧

«يَا كَرِيمَ الْعَفْوِ ذَا الْعَدْلِ أَنْتَ الَّذِي مَلَأَ
كُلَّ شَيْءٍ عَدْلُهُ، يَا كَرِيمُ!»

“Ey affi değerli olan adâlet sahibi! Adâleti her şeyi dolduran ancak Sensin. Yâ Kerîm!”

Bu ism-i şerif bir kağıda yazılıp ölünün kefenine konulursa, **Allâh-u Te'âlâ** o kişinin kabrini cennet bahçelerinden bir bahçe yapar. Sonra rahmet meleklerinden biri o kişinin kabrine gelir de Münker-Nekîr meleklerinin suallerine vereceği cevaplarda ona yardım ederek rahmete nâil olmasına vesile olur.

(Şihâbüddîn es-Sühreverdi, Şerhu'l-esmâ'il-erba'in, Yazma Nüsha, Ayasofya, no:377, verak:115; Ayasofya, no:3358, verak:150; Yazma Bağışlar, no:2773, verak:15; Beyazid Devlet, no:1256, verak:22-23; Muhammed ibnü Hatiriddîn, el-Cevâhiru'l-hams, sh:274-275; Allâme Şeyh Muhammed et-Tûnusî, er-Ravzatü's-sündüsiyye fi'l-esmâ'il-İdrisiyyetî's-Sühreverdiyye, sh:59-60; Fazlullâh Muhammed ibnü Eyyûb, Fetâve's-süfiyye, verak:142)

SAĞLIKLI HAYAT

ADA ÇAYI

Adaçayı (*Salvia officinalis*), dişotu ve meryemiye adları ile de tanınır. Akdeniz kıyılarının kır bitkisi. Ülkemizde kışın sert geçmediği yörelerde, bahçelerde de tohumlardan üretilir. Hafif kireçli, kolay su geçiren, kuru toprakları sever. 30-70 cm boyunda olan bitkinin menekşe renkli çiçekleri halka dizilişlidir. Karşılıklı olan beyaz keçeli yaprakları gümüş gibi parıltır ve acımtırak, ıtırli bir koku yayarlar.

Birçok hastalığın önlenmesinde ve tedavi sürecinde iyi gelen adaçayı, doktor tavsiyesine göre kullanıldığı zaman iyi sonuçlar elde edilmektedir. Adaçayı, çok eski çağlardan beri şifalı bir bitki olarak kullanılıyor.

* Adaçayı, sık sık içildiğinde tüm bedeni güçlendirir, kalp krizi tehlikesini azaltır. Adaçayı sirkeliyle de, yatalak hastalara uzunca bir süre masaj yapılırsa rahatlatıcı ve canlandırıcı etkisinden faydalanılır.

* Mikroplu hastalıkların neden olduğu gece terlemelerinde ve aşırı terlemelerde, lavanta çiçeğinin yanı sıra, bu rahatsızlığın iyileşmesi için yardımcı olabilecek tek bitki olarak gösterilmektedir. Gece terlemesine neden olan mikroplu hastalığı iyileştirir ve bu hastalıkla el ele giden aşırı güçsüzlüğe, canlandırıcı etkisi sayesinde son verir. Hastalık sonrası güçsüzlük hallerinde başarıyla kullanılabilir.

* Adaçayı kramplarda, omurilik rahatsızlıklarında, beze hastalıklarında ve organ titrekliklerinde büyük bir başarıyla kullanılabilir.

* Adaçayı, hasta karaciğer için çok olumlu etkiler oluşturur, onunla ilgili tüm rahatsızlıkları giderir ve gazları yok eder. Kan temizleyici etkisi vardır.

Solunum organlarını ve mideyi balgamsı salgılardan temizler, vücuttaki toksinleri atar, safrayı söker. İştah açıcıdır. Mide sularının düzenli çalışmasını sağlar, bağırsakları rahatlatır, hazmı kolaylaştırır, gazların dışkılanmasını sağlar. Kramp çözücü etkisi sayesinde, ishalde çok rahatlatıcı ve olumlu etkileri görülür.

* Adaçayı haricen (çalkalama ve gargara şeklinde) uygulandığı zaman, bademcik iltihabı, boğaz hastalıkları, diş iltihaplanmaları, yutak ve ağız boşluğu iltihaplanmalarında yada ülserlerinde özellikle tavsiye edilir. Hatta denilir ki; "eğer zamanında adaçayı kullanılmış olsaydı, pek çok çocukta ve yetişkinde bademcik ameliyatına gerek kalmayabilirdi."

Bademcik iltihabı (tonsilit) olanların sabah kalktıklarında ağız kokuları oldukça ağırdır. Dişlerini fırçaladıktan sonra biraz hafifler, kahvaltı yaptıktan sonra da bu koku tamamen kaybolur. Çünkü, gece boyu oluşan iltihab sabah kahvaltısı yapılırken, besinler ile süreklenecek taşınır. Gün boyu herhangi bir ağız kokusu da çekmezler. Ancak, gece uykuya geçildiği zaman iltihab oluşumu tekrar başlar. Aslında adaçayı gargarasını hazırlayıp lavabomuzdan eksik etmememiz gerekir. Hergün ağız temizliği yapıldıktan sonra bir defa gargarasını yapmak ağızdaki bakterilere ve de ağız kokusuna karşı güçlü bir engelleyicidir. Hazırlanan adaçayı gargarası üç gün bozulmadan lavabonuzun rafında durabilir.

* Adaçayı, sallanan dişler için, dişeti çekilmeleri ve kanamaları için tedavi maksatlı olarak çalkalama ve gargara şeklinde de kullanılabilir veya bitki çayına batırılan pamuk hasta bölgelere uygulanır.

Adaçayı kaynatılarak içine biraz sirke ve bal eklenip gargara yapılır. Bu formül dişeti kanamalarında etkilidir.

* Sinirli ve yorgun olan kişiler ve dölyatağı (*rahim*) hastalığı çeken kadınlar, arada sırada adaçayı oturma banyoları yapmalıdırlar. Adet düzensizliklerini ve sancılarını iyileştirir, rahim iltihaplarını giderir.

* Zayıf ve güçsüz çocuklara balla tatlandırılarak adaçayı içirilebilir. Bu çay, tahriş kaynaklı öksürüklerde de başarılıdır. Şifalı bitki olarak kullanılmasının yanı sıra, adaçayının çok değerli bir baharat olduğunu ve böylece mutfaklara girdiğini de unutmamak gerekir.

* Grip ve soğuk algınlığında ve bunlardan ileri gelen adale ağrılarında kullanılır. Antiseptiktir, ateşi düşürür ve vücudu dinlendirir. Bademcik iltihabı ve boğaz hastalıklarında adaçayı özellikle önerilir. Bir bardak sütün içine bir tatlı kaşığı adaçayı ufalanıp ilave edilir, beş dakika kaynatılıp demlenir. Bir tatlı kaşığı bal ilavesi ile sıcak içilir. Gece içilirse rahat uyumayı sağlar. Terletir, ateşi düşürür, boğmacada en iyi formüldür.

Adaçayı, İhlamur ile beraber öksürük kesici, Nane ve Kekik ile kaynatılmış suyu mideyi düzenlemek için verilir.

* Yaralar, iltihaplı yaralar ve çıbanlar (apseler), kaynatılmış Adaçayının suyu ile pansuman yapılabilir. Yapraklarından elde edilen Adaçayı tozu da kullanılabilir.

* Böcek sokmalarında, sokulan bölgeye adaçayı yaprağının tozu uygulanabilir. Yaprakları ezilip merhem haline getirilerek sivrisinek, arı vs. sokmalarında sürülürse acıyı dindirir, kaşıntıyı önler. Ayrıca emziren annelerin çok fazla sütü aktığı takdirde bu merhem meme ucuna sürülürse, sütün aşırı akmasını önler.

* Saçların bakımında, saçların fazla yağını alıp deriyi temizler, ölü hücreleri yok eder. Saç derisini canlandırır, saç dökülmesini önler, derinlemesine temizlik sağlar. Adaçayının yağı papatya ile birlikte kullanılırsa daha faydalı olur.

KULLANIM BİÇİMLERİ

Çay hazırlamak: Yarım veya bir tatlı kaşığı dolu su ince kıyılmış kuru yaprak, bir su

bardağı dolusu kaynar suyla haşlanır ve üstü kapalı olarak 10 dakika demlendikten sonra süzülür. Günde 2-3 bardak içilir. Taze bitki kullanılması durumunda 4-5 dakika demleme süresi yeterlidir.

Çalkalama/Gargara: 2-3 tatlı kaşığı kurutulmuş ve ince kıyılmış yaprak, 2 bardak soğuk suya eklenir ve ateşe konur. Kaynamaya başlayınca ocaktan indirilir ve üstü kapalı olarak 15 dakika demlendikten sonra süzülür. Günde pek çok kere 5-10 dakika süreli gargaralar yapılır.

Tentür Kullanımı: Günde 3 kere, 15-20 damla kadar D2 inceltisindeki tentür, yarım kahve fincanı suya eklenerek alınır. Çay olarak kullanılabilirdiği her yerde tentür de kullanılabilir.

Karışımlar: Gargaralarda ve çalkalamalarda kekikle, sindirim sorunlarında ise Mayıs papatyası ile eşit oranda karıştırılır.

Adaçayı sirkesi: Geniş ağızlı bir şişe, boğazına kadar çayır adaçayı ile doldurulur. Çiçeklerinin üstüne çıkacak kadar doğal üzüm sirkesi eklenir ve şişe 14 gün güneşte veya sıcak bir yerde bekletilir, arada bir çalkalanarak bekletilir ve süzülür.

Oturma banyosu: İki avuç dolusu yaprak soğuk suda gece boyunca bekletilir. Ertesi gün kaynama derecesine kadar ısıtılır, 5-6 dakika demlendikten sonra süzülür ve banyo suyuna eklenir.

Bademcik ve boğaz enfeksiyonlarına karşı koruyucu kür:

Yaklaşık bir su bardağı suda bir poşet adaçayı veya bir tatlı kaşığı taze adaçayı on dakika demlenir. Günde 2-3 defa gargarası yapılır. Ayrıca, beraberinde bir ay boyunca her gün bir çay bardağı adaçayı içilir. Demleme süresi tamamlandıktan sonra bitkiyi daha fazla suyun içinde bekletmemek gerekir, mutlaka süzüp ayırmalıdır.

UYARI: Adaçayının pek çok faydaları vardır fakat lüzumundan fazla kullanılırsa, (günde 3 kahve fincanından fazla) vücuda zarar verir, zehirlenmelere sebep olur. Damakta şişmeler meydana gelir. Çocuklara az miktarda verilebilir. Şeker hastalığında, çay şekersiz içilir.

Adaçayı, memleketimizde son yıllarda sıkça tüketilmeye başlanmış bir çaydır. Ancak, hamile bayanların hamileliklerinin ilk üç ayında adaçayını temkinli kullanmaları gerekir. Eğer düşük tehlikesi söz konusu ise kesinlikle adaçayından uzak durmaları gerekir.

Adaçayının aşırı kullanımında kan basıncı (*tansiyon*) yükselebilir. Tavsiye edilen dozajlara uyulduğunda, bilinen başka bir yan etkisi yoktur.

SELEFİLİK NEYİN DEVAMI

AHMET AÇIKGÖZ

Yatağından ayrılan nehir suyu gibi, vahyin aydınlık yolundan uzaklaşan insan zihni de saf halini kaybeder. İdeolojiler mahşerine dönüşen zihnin, hakikati yanlışlardan ayıklayabilmesi, vahyi bozulmamış bir akılla okuması ile mümkündür.

Peygamberler farklı renk, dil ve iklimlerin egemen olduğu zihinleri yanlışlardan ayıklayıp “hakikat” etrafında yek vücüt olmaya çağırdılar.

Her peygamber ümmetini Allah’a ve ahiret gününe iman etmeye davet etmiştir. En son Allah Resulü (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) farklı düşünceleri İslam etrafında bir araya getirip mümin zihinleri ideolojik ihtilattan kurtarmıştır.

İnsanlık tarihi Hazreti Adem’den Efendimiz’e (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) doğru tarandığında görülecektir ki esasta aynı şeyleri söyleyen peygamberler ömürlerini zihinleri yanlışlardan arındırmaya yani bâtılı geçersiz kılmaya adanmışlardır.

İslam’ın ilk yılları yanlışların silinip, farklı düşüncelerin tevhit edilmesinin örnekleriyle doludur. Değişik kabulleri, algıları, istekleri olan kabileler mümin kimliği altında tek renge bürünmüşlerdir.

İslam’ın evrensel bir din olması bazı ameli meselelerin gri tonda kalmasına yol açmıştır. Bu durum farklı zaman ve mekanlarda yaşayan insanların hayatlarına kolaylıklar getirdiği gibi “tevhid”in de zorlama olmaksızın kabulünü temin etmiştir. “Te’vil” ve “tefsir”e açık olan nasslar insanlık aleminin tek düze olmasına engel olmuşlardır. Ameli noktada sahabeden yapılan farklı rivayetler de bu noktada önem arz etmektedirler. Bir konuda sahabenin ihtilaf etmesi sonraki kuşaklar için “rahmet” olarak kendini göstermiştir.

Ameli bir konuda sahabenin ihtilaf etmesinden haz duyan Ömer b. Abdulaziz gerekçesini şu

şekilde açıklamaktadır: “Eğer onlardan rivayet edilen tek bir görüş olsaydı bu durumda insanlar darda kalırlardı.”[1]

İmanla hakikati yek vücüt halinde özümseyen zihinlerin ameli konularda ihtilaf etmeleri, sonraki dönem müçtehitlerine alternatif çözümler üretme ya da farklı tercihlerde bulunma imkanı sağlamıştır. Bu yüzdendir ki Allah Resulü (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) ümmetinin ihtilafını rahmet olarak değerlendirmiştir.

Burada altı çizilmesi gereken bir konu vardır ki, o da sahabe ihtilafının ameli konularla sınırlı olmasıdır. Eğer sahabenin ihtilafı konuyla alakalı mevcut bir nassa vakıf olamamaktan kaynaklanıyorsa, nassın sabit olmasıyla düşüncelerini ayet ya da hadis etrafında derhal tevhit etmişlerdir. Nitekim Allah Resulü’nün (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) ahirete irtihali üzerine bir grup sahabe O’nun (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) ölmediğini, Allah Teala’nın İsa (aleyhisselam) gibi O’nu da katına yükselttiğini dillendirdiklerinde, Hazreti Ebu Bekir “(Ey Muhammed!) Şüphesiz sen öleceksin ve şüphesiz onlar da öleceklerdir.”[2] ayetini okuyup, “kim Muhammed’e ibadet ediyorsa bilsin ki O ölmüştür. Kim de Muhammed’in Rabbine ibadet ediyorsa yine bilsin ki O diridir ve asla ölmeyecektir.” hitabında bulununca ihtilaf ortadan kalkmış ve istisnasız herkes Efendimiz’in (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) vefatını kabul etmiştir.[3] Yine “Sakîfe Ehli”, devlet başkanlığı konusunu tartışırken ensardan bir grup, muhacirlere; “sizden bir, bizden de bir emir” olsun teklifinde bulunmuştu. Fakat devlet başkanın “Kureyş”ten olması gerektiğini bildiren hadis gündeme getirildiğinde ensar, Allah ve Resulü’ne (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) itaat edip, gayri bütün görüşleri devre dışı bırakmıştı.[4]

Sahabe asrının sonlarına doğru ihtilaf kelâmî alana da kaymış kader ve sıfatlar ekseninde cereyan

eden tartışmalar bir çok meşrebin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Nev zuhûr fırkalara karşı usûlu dine ihtilaf etmeyen topluluğun adı ise “ehl-i sünnet ve'l-cemaat” mezhebidir. “Fırka-i Naciye” olarak ta bilinen bu oluşumun ihtilafı fikhî alanla sınırlı kamıştır.[5]

İtikadî İhtilafların Arkapları

Farklı kültür ve dinlere mensup şahıs ve toplumların İslam'a girmeleri, beraberinde yeni sorunlar getirmiştir. Bunlardan en önemlisi farklı din müntesiplerinin ihtida etmelerine rağmen zihinlerdeki eski dinlerine ait bakıyeleri silememeleridir. Bu durum İslam'ın gerçeklerini önceki akidelerinin ışığı altında değerlendirmelerine yol açmıştır.

İslam'a girme noktasında samimi olan fakat eski görüşlerinden kurtulamayan bu grubun yanı sıra bir başka oluşum daha vardır ki onlar, görünüşte Müslüman, gerçekte ise İslam düşmanındırlar. İçlerinde haramı helal, helali de haram gösteren 4 bin hadis uyduracak kadar ileri giden zındıklar da vardır. Bu grup Müslümanlar arasındaki itikadî ihtilafın oluşmasında son derece etkili olmuştur.

İranlılar, uluslararası arenada ciddiye almadıkları, kabile hayatı yaşadıklarından dolayı da devlet gözüyle bakmadıkları Araplar karşısında gün gelip saltanatlarını kaybedince, itibarlarını geri alabilmek için onlar arasına fitne tohumları ekip, sonu gelmez itikadî ayrılıklara zemin hazırlamışlardır.

Yunan ve Roma filozoflarına ait felsefi metinlerin tercüme edilmesi de ihtilafların oluşmasında etkili olmuştur. Nassları Kur'an ve Sünnet'ten neşet eden düşünce sistemi ile (usul) yorumlayan kelimcilerin yerine, felsefi ekollerin düşünce sistemlerini esas alan mütefekkirler zuhur etmiştir. Bu ekolün en güçlü temsilcileri mutezili kelimciler arasından çıkmıştır.

Mutezile, ideolojik saplantılara teslim olunca Allah Teala'nın sıfatlarını ispat ya da nefy gibi insan aklının sınırlarını zorlayan sorunlara dalmıştır. Bu bapta incelenen her bir konu beraberinde yeni ihtilaflar getirmiştir. İhtilafların gündemde kalması daha büyük ihtilafların doğuşuna zemin hazırlamıştır.

Allah Teala'nın müminlerin imanlarını sınamak için indirdiği “müteşabih” ayetler, zamanla ilim adamları arasında ihtilaf sebebi olmuştur. Selef, müteşabih ayetlerin anlamını Allah Teala'ya havale ederken, Haşviyye onlardan hareketle Cenab-ı Hak'a cisimlere mahsus özellikler isnat etmiştir.

Kelimcilerin Zuhuru

Sahabe devrinden uzaklaştıkça hem ihtilafın derinliğinde, hem de konularında artış görülmüştür. Sıfatlar ve müteşabihatı te'vil etmesizin anlamlarını Allah Teala'ya havale eden selef akidesi, bu cereyanları cevaplama noktasında yetersiz kalmıştır.

Selef akidesinin içe kapanması, buna mukabil akla aşırı önem veren Mu'tezile'nin etkin hale gelmesi muvazeneyi sarsacak bir konuma geldiğinde, nassa bağlı kalma şartıyla akli da kullanan fakat bunu yaparken Ehl-i Sünnet'in belirlediği sınırların dışına taşmayan kelimciler ortaya çıkmıştır. Irak'ta kırk yaşına kadar mutezili olarak yaşayan “ihve-i selase/üç kardeş” meselesinden dolayı da hocası Ebu Ali el-Cübbai ile tartışıp Mutezile'den ayrılan Ebu'l-Hasan el-Eş'ari (v. 324/936) ve Maveraunnehir bölgesinde yüksek ilgi ve alaka gören Ebu Mansur el-Maturidi'nin (333/944) çalışmaları muvazenenin yeniden tesis edilmesinde hayati öneme sahiptir.

Ehl-i Sünnet kelamı olarak isimlendirilen bu yeni cereyan, Mutezile başta olmak üzere bidat ehli fırkaların güçlerini etkisiz hale getirmiş, selef temsil ettiği akideyi ise hem muhafaza etmiş hem de neşretmiştir. Bu yüzdendir ki Cüveyni selef ve halef alimlerinin benimsedikleri “tefviz” ve “te'vil” sistemlerinin Allah Teala'yı tenzih etmeleri ve yaratılmışlara benzetmemeleri itibariyle aynı olduklarını söylemektedir.[6]

Maturidiyye ve Eş'ariyye mezhebine müntesib kelimcilerinin telif ettiği eser ve yetiştirdikleri talebeler zamanla sıfatların bir kısmını reddeden ve Allah Teala'yı yaratılmışlara benzeten bidat fırkalarının inkıraza müncer olmalarına yol açmıştır.

Hicri sekizinci asırda yaşayan İbn Teymiyye'nin (v. 728/1328) “ehl-i sünnet kelamına” karşı

yöneltiği eleştirileri ve “selef akidesi” başlığı altında “Haşviyye” ile örtüşen görüşleri eski ihtilafların tekrar canlanmasına yol açtığı gibi, günümüzde “selefîyye” olarak isimlendiren ve söz konusu yaklaşımın müdafaasını yapan bir hareketin doğmasına da yol açmıştır.

Selef

“Halef” kelimesinin zıddı olan “selef”, önceden yaşayan büyükler ve akrabalar anlamına gelmektedir.[7] Buna göre her yaşayan insanın bir selefi vardır. “Halef” olan, bir gün mutlaka “selef” olacaktır. Fakat kelime, ıstilahta belli bir dönemle sınırlandırılmaktadır. Hadisin delalet ettiği anlama göre “selef”ten Allah Resulün’den (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) itibaren yaşayan üç kuşak anlaşılmaktadır. Nitekim Efendimiz (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) insanları üstünlükleri itibariyle kıymetlendirirken şöyle buyurmuştur: “İnsanların en hayırlısı benim asrımdaki[8] ashabımdır. Sonra onlara yakın olan tabiundur. Sonra da onlara tabi olan etba-u tabiindir. Bunların ardından bir takım kavimler gelir ki, onlardan birinin şehadeti yemininin, yemini de şehadetinin önüne geçer.”[9]

Allah Resulü’nün (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) nübüvvetin kaynağına yakın olmalarından dolayı lehlerinde şahadette bulunduğu selefin, ilk tabakasında yer alan sahabe İslam akidesini direkt olarak Efendimiz’den (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) almış, ikinci tabakada yer alan tabiun Resulullah’ı gören sahabe-den dinlemiş, son tabakada yer alan etba-u tabiinin ise tabiundan öğrenmiştir. Üçüncü kuşaktan sonra bidat ve dalalet yaygınlık kazanmış, inanç ve fikirdaki safiyet bozulmuştur. Enes b. Malik’in, Haccac-ı Zalim’in zulmünden şikayet eden Kûfe halkına “Bundan sonra gelecek zaman muhakkak bundan daha fena olacaktır. Ve bu kötülük siz ölüp Rabbinize gidinceye kadar (asırlarca) devam edecektir.”[10] hadisini hatırlatarak sabır tavsiye etmesi de bu hükmü desteklemektedir.

Allah Resulü (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) yarını, dününden daha fena olacak insanlığa, selefin, kendisine en yakın halkası olan ashabın yolunu izlemeyi vasiyet etmiştir: “Benim sünnetime ve raşid halifelerin sünnetine sarılın.”[11], “Benden sonra Ebû Bekir ve Ömer’e uyun, Ammar’ın rehberliğinde

yol alın, İbn Mesud’un rivayet ettiğini de kabul edin.”[12] “Ashabım yıldız gibidir hangisine uyarsanız uyun, sizi doğru yola erdirir.”[13]

Allah Resulü (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) yakın bir gelecekte ümmetinin 72 fırkaya ayrılan İsrailoğulları gibi, 73 fırkaya ayrılacağını içlerinde ise sadece “ashabıyla birlikte kendisinin üzerinde olduğu” ehli sünnet ve’l-cemaat yolunu benimseyeceklerin kurtulacağını söylemektedir.[14]

Efendimiz’in (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) ümmetinden, selefin ilk halkası olan ashaba uymalarını istemesi zaman itibariyle önce olduklarından değil, Kur’an’ın inişine, Cebrail’in gelişine şahit olduklarından yani Kitab ve Sünnet’i diğer kuşaklardan daha iyi bildiklerinden dolayıdır. Selefin diğer iki halkasını teşkil eden tabiun ve tebe-u tabiinin de ilmin menbaı olan Allah Resulü’ne sonraki kuşaklara nisbetle daha yakındır. Yaşadıkları dönemde Arap dili saf haliyle korunduğundan selikaları daha güçlüdür. Bu durum din ve istikamet noktasında imam olmalarına yol açmıştır.

İslam’ı doğru bir şekilde anlamak için gerekli olan selefe ittiba, sınırsız olmayacağı gibi kelimeleri bir takım kalıplara hapsetmek şeklinde de olmamalıdır. Selefe ittibanın çerçevesi; nassları tefsir ve te’vil ederken başvurdukları prensiplerle, içtihat yaparken dikkate aldıkları kriterleri benimsemek olarak anlaşılmalıdır.[15] Zira selef, tek bir içtihat usulü benimsememiştir. Tabiun kuşağından Said b. Müseyyeb “hadis merkezli” fikhî bir yaklaşımı tercih ederken, Kûfe’de İbrahim en-Nahai “ıctihat merkezli” fikhî bir ameliye içerisinde olmuştur. Bu durumda kendilerinin selefi olduğunu iddia eden grup içtihat ederken hangi fikhî mektebinin usulünü takip edecektir?!

Eğer selefe ittiba etmek onların söz, fiil ve adetlerini ilave, eksiltme ve değiştirme yapmaksızın özümsemek şeklinde anlaşılacaksa bu, selefin kabulleriyle çelişen bir durumdur. Zira onlar kendi söz, fiil ve uygulamalarına sonsuza kadar baki kalacak kutsi unsurlar olarak bakmamışlardır. Nitekim sahabenin Mekke’deki örf ve adetiyle Medine’deki örfü arasında ciddi derecede farklılıklar vardır. Mekke’de bir çoğu dikişli elbiseyi tanımazken, Medine’de dikişli elbiseler giymişlerdir.[16]

Tabiun dönemi fakihleri de sahabe asrında söz konusu olmayan bir çok meselede içtihat etmişlerdir. Yeni sorunları, yeni içtihatlarla çözmüşlerdir. Bu durum müçtehit imamlar devrinde zirveye çıkmış, içtihadın fazlalığından dolayı bu döneme fıkhnun altın çağı denmiştir.

Sonraki dönem alimleri avamın, ilk kuşakta yer alan sefefe doğrudan ittiba yerine onların rivayet ve içtihatlarını tedvin ve tahlil ederek fıkha altın devrini yaşatan müçtehit imamları taklit etmeyi daha uygun görmüşlerdir.[17] Çünkü müçtehit imamların içtihatları mezhep disiplini çerçevesinde tertip, tahkik ve ta'lil edildiğinden farklı görüşler arasında tercihte bulunmayı kolaylaştırmaktadır. Aynı sistemin sahabe ya da tabiun içtihadı için geçerli olduğunu söylemek mümkün değildir.

Selefiyye

İslam'ın ilk asırlarında selef denilince Allah Resulü'ne (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) yakınlıklarına göre derecelendirilen üç kuşak anlaşılırken, daha sonra kelime bu ilk anlamından alınıp belli bir mezhebin adı olarak kullanılmıştır.

Bugün selefiyye dinilince “şer'i hükümleri çıkarma noktasında sadece Kitap ve Sünnet'e başvuran, onlar dışındaki hükümleri geçersiz kabul eden oluşum” anlaşılmaktadır.

Selefiyye, sahip olduğu nisbesiyle ümmet içerisinde farklı olduklarını ihsas ederken, aidiyet iddiasında bulunduğu selef alimlerinden hiç birisi onlar gibi kendilerini sonraki dönem Müslümanlardan ayırt edici bir tavır içerisinde olmamıştır. Zira onlar selef kelimesini halefin zıddı olarak kabul etmişlerdir.

Düşünce ve meyilleri ile “cemaat-ı kübra”dan ayrılan, hatta mizaç ve ahlaki kriterleri itibariyle de farklılık gösteren[18] bu yeni oluşumun selef-i salihinin devamı olduğunu söylemek ilmi verilerle çelişmektedir. Zira varlığını, bid'at olarak nitelediği söz ve fiilleri yok etmek üzerine bina eden bu yeni mezhebin bizzat kendisi bid'attır.

Selefilere mezhepleri devre dışı bırakarak sefefe ulaşma gayretleri ise hem sahih senet sistemine engel teşkil etmekte, hem de onların oluşmasını gerekli kılan unsurlara karşı Müslümanları savunmasız bir konuma getirmektedir.

Selefilere kendileri gibi düşünmeyen Müslümanları; “Cebrail risaleti Ali'den kaydırıp Muhammed'e verdi” diyen ve bu yüzden “Cebrail'e söven”[19] “Gulat-ı şia” ile eşdeğer görmekte ve onların adı olan “ehl-i zeyğ”[20] kelimesini Maturidi ve Eşariler için de kullanmaktadır.

Selefin Akidesi

Sıfatlar ve müteşabihatı zahiri anlamda anlayan selefiyyenin itikadi görüşleri ile selef-i salihinin itikadi arasında ciddi farklılıklar vardır. Nitekim selef, müteşabihat noktasında konuşmayı uygun görmezken, selefilere Allah Teala'ya “el”, yüz” gibi insana ait uzuvları isnat etmişlerdir.

İmam-ı Gazzali (v. 505/1111) nassların zahirine bakarak Allah Teala'ya el, ayak gibi uzuv, nüzul, in-tikal ve arş üzerine oturmak gibi hâdis varlıklara ait fiilleri isnat eden Haşviyye'nin “selef itikadi üzerine oldukları” iddiasını çürütmek ve selef akidesinin esaslarını ortaya koymak için kaleme aldığı “İlcamu'l-avam an İlmi'l-Kelam” adlı eserinde 7 ilkedden bahsetmektedir:[21]

Takdis: Allah Teala'yı “cisimlere ait özelliklere sahip olmak” gibi şanına yaraşmayan hususiyetlerden tenzih etmek.

Tasdik: İsim ve sıfatlardan, Allah Teala'nın şanına uygun anlamların kastedildiğini, Efendimiz'in (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) Cenab-ı Hakk'ı vafederken de yanılmadığını kabul edip, öylece iman etmek.[22]

Aczi itiraf: Nasslarda bildirilen müteşabihattan kastedilen ilahi muradı bilmenin, kul olarak kendi idrak sınırını aşacağını itiraf etmek.

Susmak: Müteşabihatın anlamının ne olduğunu sorma ve bu konuda fikri tartışmalara dalmanın bidat olduğunu kabul etmek.

İmsak: Müteşabihat hakkında yorum yapmak, onları başka bir dile tercüme etmek, ilave ya da eksiltmede bulunmak, birleştirme ve ayırmaya tabi tutmak da caiz değildir. Müteşabihat ancak mevcut sîgalarıyla telaffuz edilebilirler.

Keff: Müteşabihat ile kalben meşgul olmamak, haklarında fikir yürütmemek.

Ehline havale etmek: Avam, yetersiz olduğundan dolayı anlamaktan aciz kaldığı müteşabihatı, Allah Resulü'nün (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*), peygamber, alim ve velilerin bildiğine kanaat getirir.[23]

İmam-ı Gazzali söz konusu eserinde müteşabihat bağlamında değerlendirilen ayetlerin nasıl anlaşılması gerektiğini de örneklerle izah eder. Müteşabihattan olan “el” kelimesinin iki anlamının olduğunu et, kemik ve sinirden müteşekkil uzuv anlamına geldiği gibi, “idare, güç, kuvvet” gibi anlamlarda da kullanıldığını söyler. “Bölge emirin idaresi altındadır./el-beldetu fi yedi'l-emîr” cümlesinde “yed/el” kelimesinin gerçek anlamında kullanılmadığına dikkat çeken Gazzali, Kur'an ve Sünnet'teki her “el” kelimesinden de “et, kan ve kemikten” oluşan bir uzvun kastedilip sonra da bunun Allah Teala'ya isnat edilmesinin muhal olduğunu söyler. Gazzali'ye göre Allah Teala'nın uzuvlardan müteşekkil bir varlık olduğunu tasavvur etmek puta tapıcılıkla eş değerdir. Zira uzuvlardan oluşan cisim mahluktur. Mahluk olan bir varlığa ibadet etmek de küfürdür.[24]

Sıfatlar ve müteşabihat ile alakalı nassları zahir anlamlarında alan ve Allah Teala'nın “el” ya da “yüz” gibi uzuvlarının olduğunu söyleyen selefiyye ile haşviyye arasında ciddi benzerlikler vardır. Selefiyyenin Allah Azze ve Celle'yi insanlara benzemekten tenzih etmesine gelince onu Haşviyye'de yapmıştır.

Selefiyye'nin Kurucusu

Selefilere amel ve akidede düşüncelerinin Ahmed b. Hanbel ile İbn Teymiyye'ye dayandığını söylemektedirler.[25]

Ahmed b. Hanbel'in müteşabihat noktasında “tefviz” sistemini benimsemesi yani hiçbir yorum yapmadan manayı Allah Teala'ya havale etmesi göstermektedir ki, medresenin kurucusu olarak adının geçmesi meşruiyet kaygısı ile kurgulanmış bir söylemin ürünüdür.

Tanımlanan anlamda selefiyye'nin kurucusu İbn Teymiyye'dir. Yaşadığı dönemde büyük bir şöhrete kavuşan İbn Teymiyye, Takıyyuddin es-Sübki, İbn Cehbel gibi alimlerin görüşlerini tenkit etmeleri

üzerine itibar kaybına uğramış, İbn Kayyim el-Cevziyye (v. 751/1350), İbnü'l-Vezir (v. 840/1436) ve Şevkani'nin (1250/1834) gayretleriyle ancak unutulmaktan kurtulabilmiştir.

Bu isimlerden hiç birisi İbn Teymiyye'nin temsil ettiği selefiyyenin geniş halk kitleleri tarafından benimsenmesinde etkili olamamıştır. Arabistan çöllerinde Muhammed b. Abdilvahhab (ö. 1787) ortaya çıkınca selefilüğün rengiyle birlikte toplum nezdindeki itibarı da değişmiştir.

Muhammed b. Abdilvahhab İbn Teymiyye'nin eserlerini okudu, inceledi ve düşüncelerini teoriden pratiğe taşıdı.[26] Aslında O İbn Teymiyye'nin görüşlerine bir şey ilave etmedi. Sadece görüşlerini daha radikal bir forma dönüştürdü. Muhammed b. Abdilvahhab'ın mutaassıb bir profil çizmesinde çöl ikliminde yetişmesi de etkili oldu.

Muhammed b. Abdilvahhab'ın başlattığı yeni İbn Teymiyyecilik hareketi kısa zamanda hısımları olan Muhammed b. Suud'un da delaletiyle siyasi bir boyut kazanarak[27] Suud Devleti'nin kurulmasını temin etti.

Muhammed b. Abdilvahhab'ın selefilüğe radikal bir kimlik kazandırması hareketinin selefiyye yerine “Vahhabilik/Vehhabiyye” diye şöhret bulmasına zemin hazırlamıştır.

Sıfat ve müteşabihatı zahiri anlamlarında anlayan “vehhabiyye”, tevessül ve kabir ziyareti gibi konularda da genel kabule aykırı yorum ve uygulama içerisinde olmuştur. Bunun bir yansıması olarak içerisinde 10 bin sahabe kabrinin bulunduğu Cennetu'l-Baki mezarlığını yerle bir etmişlerdir. Yine içerisinde kabir bulunan mescitleri de yıkmışlardır. Bu hareketlerinden dolayı bazı yazarlar tarafından “mabet yıkanlar” olarak nitelendirilmişlerdir.[28]

Bidatın sınırlarını genişleterek ibadetle bağlantısı olmayan şeyleri de onun kapsamına almışlardır. Ravza'ya örtü koymayı bidat olarak telakki ettiklerinden can sıkacak derecede eski püskü olan örtülerin değiştirilmesine –uzun yıllar– engel olmuşlardır.

Vahhabiler ameli noktada da aşırılığa gitmişler; sigarayı haram kabul ettikleri gibi, içenleri de müşrik gibi değerlendirmişlerdir. Bu cihetle günah işleyenleri tekfir eden haricilere benzemektedirler.[29] İlk yıllarda kahve türü içecekleri de haram görmekte idiler. Ne var ki daha sonra bu görüşlerinde müsamahakar olmuşlardır.

Günümüzdeki haliyle selefîye, selef-i salihinin devamı olmaktan ziyade Haşviyye ile Hariciliğin bileşkesi gibi görünmektedir. Her ne kadar düşüncelerini benimsemeyenleri “ehl-i zeyğ” olarak isimlendirirler de Ehl-i Sünnet tarafından -namazı Mekke-i Mükerrreme’de inşa edilen Kabe’ye doğru kılmayı gerekli gören her müslüman gibi- “İslam milletinin”[30] bir parçası olarak kabul edilmektedirler.

Dipnotlar:

[1] Muhammed Ebu Zehre, *Tarihu'l-Mezahibi'l-İslamiyy*, Beyrut, t.y., s. 12.

[2] *Kur'an*, Zümer(39): 30.

[3] Abdulkahir b. Tahir el-Bağdadi, *el-Fark-u beyne'l-Firak*, Beyrut, 1994, s. 19.

[4] Ebu İshak Muhammed İbrahim b. Musa eş-Şatibi, *el-İ'tisam*, Beyrut, 1997, II, 589; Ayrıca bkz. el-Bağdadi, a.g.e., s. 21.

[5] el-Bağdadi, a.g.e., s. 21.

[6] Kevseri, *el-Esma ve's-Sıfat*, (d. not: 1), s. 377.

[7] Mecduddin Muhammed el-Firûzâbâdi, *el-Kamûsu'l-Muhît*, Beyrut, 2003, 820.

[8] Hadisi şerifte geçen “karn” kelimesinin ne kadarlık bir zaman dilimini kapsadığı noktasında ihtilaf vardır. Yaş itibariyle bir birine yakın insanları kapsadığını söyleyenler olduğu gibi yirmiden yüz yirmi yıla kadar olan bir zamanı içerdiğini söyleyenler de olmuştur. Bkz. Bedrüddin el-Ayni, *Umdetü'l-Kari*, XIII, 203.

[9] Buhari, *Şehadat*/52, 9, H. no: 2652.

[10] Buhari, *Fiten*/96, 6, H. no: 6657.

[11] Tirmizî, *İlim*, H. no: 2685; Darimi, *Mukaddime*, H. no: 95.

[12] Tirmizî, *Menakib*, H. no: 3663; İbn Mace, *Mukaddime*, H. no: 97; Ahmed, *Müsned*, V, 382.

[13] İsmail b. Muhammed b. Abdilhadi Acluni, *Keşfu'l-Hafâ ve Müzilu'l-İlbas amma İstehere mine'l-Ehâdisi ala Elsineti'n-Nas*, Daru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrut, 1997, I, 118.

[14] Hakim, *İlim*, I, 82.

[15] Bkz. Said Ramazan el-Buti, *es-Selefîyye Merheletün Zemeniyyetün Mubareketün La Mezhebun İslamiyyün*, Dimeşk, 1996, s. 12.

[16] Bkz. el-Buti, a.g.e., s. 15-16.

[17] Müçtehit imamlar sahabenin rivayetlerini esas aldığından onları taklit eden avam dolaylı yoldan sahabe eye de ittiba etmiş olmaktadır.

[18] el-Buti, a.g.e., s. 13.

[19] Abdulmuni'm el-Hafna, *Mevsuatu'l-Firaki ve'l-Camaat*, 2005, s. 127

[20] el-Hafna, a.g.e., s. 405.

[21] Ebu Hamid Muhammed el-Gazzali, *İlcamu'l-Avam an İlmi'l-Kelam*, (Mecmûat-u Resaili'l-İmami'l-Gazzali içerisinde), Beyrut, 19994, s. 41

[22] el-Gazzali, a.g.e., s. 45.

[23] el-Gazzali, a.g.e., s. 42.

[24] el-Gazzali, a.g.e., s. 43.

[25] el-Hafna, a.g.e., s. 403.

[26] Ebû Zehre, a.g.e., s. 212.

[27] Ebû Zehre, a.g.e., s. 212.

[28] Ebû Zehre, a.g.e., s. 213.

[29] Ebû Zehre, a.g.e., s. 212.

[30] el-Bağdadi, a.g.e., s. 18

ORUCUN SAĞLIĞIMIZLA ALAKALI BİLİNMEYEN FAYDALARI

PROF. DR. VOLKAN TUZCU

Yapılan bazı yeni araştırmalar üst üste en az 3 gün aç kalmanın, yani uzun saatler aç kalıp sınırlı yemenin sağlığımız için çok faydalı olduğunu gösterdi. Allah'ın emri olan orucun bazı hikmetleri biliniyordu, ancak son yıllarda özellikle hayvanlar üzerinde yapılan bazı araştırmalar oldukça ilginç sonuçlar verdi. Tabii Ramazan ayında 1 ay boyunca sırf Allah rızası için oruç tutan Müslümanlar, bu hikmetleri bilmese de zaten orucu yüzyıllardır tutmakta. Ancak orucun böyle güzel ve çok faydalı tarafları olduğunun bilinmesi, orucun sadece ahiretimiz için değil, dünya hayatındaki sağlığımız için de çok faydalı olması da Rabbimizin bize bahsettiği önemli bir nimet.

Güney Kaliforniya Üniversitesi araştırmacıları böyle uzun süren açlık ile vücudun kemik iliğindeki kök hücrelerinin yeni akyuvarlar, yani bağışıklık sistemi savaşçıları ürettiğini gösterdi. Araştırmacılar bağışıklık sistemleri zayıflayan kanser hastalarının bile bu tür açlık dönemleri ile daha güçlü bir bağışıklık sistemine sahip olabileceğini düşünüyor. Ancak geçmişte beslenme uzmanları bu tür uzun açlık dönemlerinin sağlıklı olmadığını söylüyordu. Oysa ki orucun yeni yeni keşfedilen hikmetli yanları zaten birçok hadis te 1400 sene önce vurgulanmıştı. Peygamber Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) "Oruç tutun sıhhat bulursunuz" mucizevi sözü ile orucun sadece ahiretimiz için değil dünyamız için de bizim için çok faydalı olduğunu zaten vurgulamıştı.

Yukarıda bahsedilen araştırmada vurgulanan üst üste en az 3 gün tutulan oruç, aslında Peygamber Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) in önemli bir sünnetini bize hatırlatıyor. Bildiğiniz gibi Efendimiz, bize farz olan Ramazan Orucu dışında belli günlerde de oruç tutmamızı teşvik ediyor. Sünnet olan bu oruçlardan en iyi bilinenlerinden birisi her ayın 13-14-15. günleri tutulan oruçlar. Demek ki her ay ortası 3 gün oruç tutsak, sadece önemli bir sünneti yerine getirmiş ve büyük sevaplar kazanmış olmayacağız, aynı zamanda sağlığımız için de önemli bir fayda da elde edeceğiz.

Yaşlanma ile ilgili önemli hayvan çalışmalarına imza atan Amerikalı Mark Mattson, hayvanlarda yaptığı

çalışmalarda sık aralıklarla aç kalmanın farelerin beyin fonksiyonlarını korumada ve yaşlanma ile görülen bazı beyin hastalıkları önlemede çok önemli rol oynadığını gösterdi. Özellikle farelerdeki bu çalışmalar gün aşırı aç kalmanın yani bir gün beslenip diğer günü oruçlu gibi geçirmenin çok faydalı olduğunu kanıtladı. Bu tür bir beslenme alışkanlığının beyni toksinlere karşı koruduğunu gösterdi. Hatta Dr. Mattson hayvanlar üzerinde yaptığı bu çalışmalardan o kadar etkilendi ki, hafta sonları hariç günde sadece 1 kez akşam yemeği yemek dışında kahvaltı yapmayı ve öğlen yemeğini terk etti. 55 yaşındaki bu bilim adamı bu şekilde çok daha verimli çalıştığını ifade ediyor.

Oruç tutmanın diğer bilinen bazı sağlıkla ilgili faydaları şöyle sıralanabilir: sindirim sisteminin dinlenmesi sağlanır, vücutta biriken bazı toksinler atılır, zihin açıklığı sağlar, fiziksel bir hafiflik sağladığı için enerji seviyesini artırır, psikolojik yapıyı güçlendirir. Ancak bu yazıdan da görülebileceği gibi orucun muhtemelen henüz keşfedemediğimiz bazı başka faydaları da olabilir. Bu konuda yapılacak yeni araştırmalar bu konuda daha ilginç bulgulara ulaşmamızı sağlayabilir.

Aslında oruç kadar az yemenin de önemini vurgulayan birçok araştırma var. Birçok değişik hayvan türünde yapılan çalışmalarda günlük kalori alımı kısıtlandığında, bu hayvanların ortalama yaşamlarının %30-40 oranında uzadığı tespit edildi. İnsanlar üzerinde bu tür bir araştırma yapılamasa da, az yemenin sağlıklı bir yaşam tercihi olduğunu vurguluyor bu tür çalışmalar. "Acıkmadan yememek, doymadan sofradan kalkmak" olarak Peygamber Efendimiz SAV in bize ilettiği reçete aslında sağlıklı bir yaşam için çok önemli bir düstur. Bu hayvan çalışmaları da bu ilkeyi destekler mahiyette.

Hepsinin hikmetlerini hemen tam anlayamasak bile, Rabbimizin ve Peygamber Efendimizin emir ve tavsiyelerinde sadece ahiretimiz değil dünyamız için de birçok hikmetli yan olduğuna güzel bir örnek oruçla ilgili bu yeni bulgular.

EVLİLİĞİN DİNDEKİ YERİ

ŞEVKET GÖKŞAN

Değerli dostlar, ümmetler ve milletlerin hayattaki kavgalarının altında yatan ana temel ve etken sebep, şüphesiz ki huzur ve mutlu bir hayat sürdürmemeleridir. İşte ana sebep olan bu noktada ümmetlerin ve milletlerin hayatlarını huzur içerisinde devam ettirebilmeleri için ancak hayatlarının her sahasında yüzlerini tevhidin ilahi nuruna, kalplerini Hazreti Resulullahın (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) muhabbeti ile doldurmaları ve idraklerini Hazreti Kur'an'ın hayat iksiri olan hakikatleri canlandırmaları ile mümkün olduğu gerçeği unutulmamalıdır. Bu hedefin yakalanabilmesi de ancak örnek rabbani aile hayatının inşa edilmesi ile mümkün olduğu gerçeği hayati bir tecrübe olarak karşımızda durmakta. Buradan yola çıkarak evliliğin dini ve tarihi boyutuna değinecek olursak. Evlenmenin dindeki yeri ile ilgili direk bir hükmü ifade etmek doğru bir yaklaşım değildir.

Evet, evlilik sünnet ile sabit olup hükmü itibari ile kişinin durumuna göre FARZ, VACİP, SÜNNET, MUBAH, MEKRUH şeklinde değişen bir ibadettir. Kişinin bu durumu ile ilgili olarak daha ileride ele alacağımız evlilikteki amaçları göz önüne almak gerekir. Bu nedenle altını çizerek şunu ifade etmek isterim ki Evlilik Bir İbadet ve Özelde Cihat 'tır.

Hayatın tüm saha ve alanlarında yani ibadette iyi bir kul olmak, sosyal hayatta başarılı olmak, ticarete başarılı olmak, siyasette başarılı olmak hayatın temel merkezi olan aile hayatında başarılı olmakla orantılıdır. Buna istinaden diyoruz ki her başarılı erkeğin arkasında mutlaka bir hanım efendi yatar. Bu noktayı göz ardı eden bünyelerin hedeflerine ulaşmaları olanaksız dence yeridir. O zaman özetle şunu diyebiliriz ki evlilik bizleri başarıya götüren çok önemli bir vasıta ve vesiledir.

Rabbimiz Ayeti kerimesinde müminlerden bir dua örneği ile:

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ
أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا

‘Ey Rabbimiz, bize zevcelerimizden ve nesillerimizden gözlerimizin bebeği olarak (sâlih çocuklar) ihsân et, bizi takvâ sahiplerine rehber kıl!’ derler” (25/Furkan, 74) İfadesinin zımında eşler ve çocukların bir nevi göz aydınlığı yanı saadet ve mutluluğun kaynağı olduklarını bizlere haber vermekte. İşte burada durup düşünmek lazım, eşim ve çocuklarım gözlerime aydınlık mı? Değilse neden? Ve nasıl olabilir? Bu sorular bizi hedefe ulaştıracak olan formüllere sevk edecektir. Ayrıca dikkat edilirse Cenab-ı Hak Fatıha suresinde günde 40’dan fazla bizlere yaptırdığı ve yapmamızı dilediği “Sen bizi kendilerine ihsanda bulunduğun kullarının yoluna eriştir” ifadesi ile bizleri yönlendirdiği salih kulların bir sünneti de evlilik olduğu bir vakadır. Dolayısı ile evlilik Kur’an da teşvik edilen şahsiyetlerin yolu ve vasıflarından olmanın da bir gereği olduğunu müşahede etmekteyiz.

EFENDİMİZİN EVLİLİĞE DÖNÜK NASİHAT VE YAKLAŞIMLARI

Kâinatın sultanı Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) bir hadisi şeriflerinde “ Bir kişi evlendiğinde şüphesiz dininin yarısını tamamlamış olur ve geri kalan yarısında da Allahtan sakınsın” ifadeleri ile bir nevi evliliğin, evli olmadan yapılan tüm amel ve uygulamalara bir kat fazlasıyla anlam ve değer kattığını bizlere haber vermekte. Yani evli olan bir kişinin ibadetten aldığı sevaplar ile bekar olan bir kişinin ibadet ve amellerinden aldığı sevabın aynı olmadığını bizlere öğretmektedir. Yine sevgililer sultanı Efendimiz (Aleyhisselam) (Mecmuuz Zevaid) da zikredilen bir hadisi şeriflerinde “ Her kimin evlenmeye imkanı olduğu halde bununla beraber evlenmezse bizden değildir” yani bizim yolumuz üzere olan bir hareket değildir. İfadeleri ile de meşru bir mazeret ve engel olmadıkça evlenmemenin yanlış bir tercih olduğunu bizlere öğretmektedir. Yine Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) Hazreti Ali kv’ye “ Ey Ali unutma ki üç şeyi Geciktirmek doğru değildir.

1 - Vakti Gelen Namazı meşru bir mazeret ve engel olmadığı halde kılmamak ve geciktirmek doğru değildir.

2 - Hazır Olan Cenazeyi yine meşru bir mazeret ve engel olmadığı halde tekfin ve teşhizini yapıp namazını kılmamak ve geciktirmek doğru değildir.

3 - Dengini Bulan Kadını meşru bir mazeret ve engel olmadığı halde evliliğini geciktirmek doğru değildir.

Yine Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) “ Size güvenilirliğinden ve dininden emin olduğunuz bir kişi size geldiğinde onu evlendiriniz” Buyurarak bekar olan kişileri evlendirmenin ehemmiyetine vurgu yapmaktadır. Diğer bir hadisi şeriflerinde ise Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) evlilik hayatının temel elementleri olan kadın ve erkekle ilgili dikkati calip bir misal olarak “ Kadın Ve Erkek Bir Elmanın Eşit Parçaları Gibidir Biri Olmadan Diğeri Eksik Kalır” buyurarak kadın ve erkeğin hayattaki ehemmiyet ve konumlarını bizlere göstermektedir. Yine Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) “Sizden her kim evlenirse şüphesiz dininin yarısını ikmal etmiş olur ve geri kalan yarısında ise Allahtan sakınarak tamamlasın” buyurarak evliliğin meşakkatlerinin insanın hayatının tüm ibadetlerine kat kat sevap kattığını, evli olan bir kişinin ibadet ve itaat üzere olması ile bekar olanın kişinin bir olamayacağını bizlere haber vermektedir.

Rivayet edilir ki 4 Şey Peygamber Efendilerimizin sünnetlerindedir.

- 1- Saç ve sakallarına kına yakılması.
- 2- Güzel koku sürülmesi.
- 3- Ağız ve diş temizliğini sağlayan ve birçok faydaları olan misvak kullanmak.
- 4- Hayatın idame edilmesi ve vahye şahitliğin etkin aracı olan evlenmek.

SAHANE-İ KİRAM EFENDİLERİMİZİN EVLİLİĞE DÖNÜK NASİHAT VE YAKLAŞIMLARI

İBNİ MESUD (Radiyallahu Anh) bir gün etrafındakilere buyurdu ki “Şayet 10 günlük ömrümün kaldığını bilsem yine de evlenmeyi isterdim. Zira Allah c.c huzuruna bekar olarak gitmek istemem” buyurarak bir nevi sahabe neslinin evliliğin Allah c.c. nezdindeki önemini bizlere göstermektedir. Yine sahabe kiram efendilerimizden MUAZ BİN CEBEL (Radiyallahu Anh) İki eşi vardır.

Bu iki eşi de vefat edince çocuklarına “ Beni evlendirin zira Rabbimin huzuruna bekar olarak gitmek istemem.” Buyurdıkları rivayet edilmiştir. Özet olarak şunu açık bir şekilde ifade edebiliriz ki vahyi ilahinin öğrencisi olan öncü ve örnek neslimiz sahabe kuşağı meşru bir engel ve mazeret olmadıkça evlenmemeyi bir eksiklik addederlerdi.

ALLAH DOSTLARININ EVLİLİĞE DÖNÜK NASİHAT VE YAKLAŞIMLARI

Meşayih'tan rivayet edilir ki “Kişinin ailesinin nafakası uğruna çektiği bir anlık sıkıntı bizim uzlette yaptığımız birçok ibadetten daha hayırlıdır” buda açıkça göstermektedir ki Allah dostları katında da evlilik dünya ve ahiret cihetiyle en büyük yatırımların başında gelmektedir. Gerek dini Mübin’i İslam’ın temel kaynaklarına ve gerekse dinde model olan Sahabe ve Ehlullah’ın evliliğe dönük duruşları göz önüne alındığında şunun altını net olarak çizebiliriz ki Evlenmek bir İbadet ve Cihattır. Hem de hayatımızdaki diğer yaptığımız ibadet ve cihat çeşitlerine değer katan, kıymetini kat kat yükselten bir cihattır.

SOSYOLOJİK OLARAK EVLİLİK

Evlilik fitri bir ihtiyaçtır. Zira Cenab-ı Hak (Ali İmran 14) “Evlatlardan ve kadınlardan olan şehvi arzuların sevgisi insana süslenmiştir.” fermanı ilahisi ile kadının erkeğe ve erkeğin kadına olan ihtiyacının bir fitri gereksinim olduğunu bizlere haber vermektedir. Mesela insanların karşı cinslerine duydukları his ve duyuları bir taş, demir tahta vb. gibi başka şeylere karşı duymaması da bizlere bu fitratı göstermektedir. Diğer bir yandan evliliği hayata can veren suya benzetirsek kadın ve erkek hayata can veren suyun temel elementleri olan oksijen ve hidrojene benzerler.

Bu iki element havada birleşince suya dönüşürler ve hayatımıza can katmış olurlar. Kadın ve erkekte eğer birleşmelerinin yegâne yolu olan evliliği gerçekleştirmedikleri zaman, oksijen ile hidrojen nasıl ki sülfürik asit ve cereyanla birleşirse biri yanıcı diğeri de yakıcı bir maddeye dönerse aynı şekilde kadın ile erkek yegâne birleşme yolu olan evliliğin dışındaki alanlarda kalırlar ve başka yollara başvurulursa bu toplum hayatı için bir yakma, yıkılma ve bitiş anlamına gelir. Yine EVLİLİĞİ YOK SAYMAK HAYATI, TOPLUMU, İNSANLIĞI VE MUTLULUĞU YOK Etmekle eşdeğerdir.

Ayrıca unutmamak gerekir ki şehvet hissi hem kadında hem de erkekte yaratılan birer gerçektirler. Bu şehvet de adeta yangına benzer. Bir yerde yangın varsa bunu söndürmek için suya ihtiyaç vardır. İşte

şehvet ateşini söndüren yegâne Su İse Evlilikdir. Evlilik bir devrimin başlangıcı, en önemli ve büyük bir cephe olduğu unutulmamalıdır. Zira Rabbimiz c.c. kelamı kadiminde bizlere haber vermesi ile Musa (Aleyhisselam) ve kavminin Firavunun şerrinden Allah c. kulluk vazifelerini yapamadıklarını secdelerini, rükûlarını yapamadıklarından şikâyet edince Cenab-ı hakta çare ve çözüm yolu olarak onlara “Biz Musa a.s. ile kardeşi Harun (Aleyhisselam)a Mısır’da kavminiz için evler inşa edin ve bu evlerinizi de kiblegaha çevrin ve namazlarınızı orada kılın diye vahiy ettik” Yani Rabbimiz (Celle Celaluhu) Musa as ve kavmi üzerinden biz müminlere bir nevi yol, yordam gösteriyor ve hayattaki rabbe kulluklarındaki sıkıntı ve çıkmazlardan çıkış yolunun, yuvaların kiblegaha çevrilmesinden geçtiğini haber vermektedir. Yine unutmamak gerekli ki EVLİLİK BİR DÜNYAYI DEĞİŞTİRME PROJESİDİR rivayet edilir ki bir etkin bilim adamına sormuşlar “Siz nasıl toplumları bu denli etkileyebiliyorsunuz.”

Cevap olarak derki “Ben kendime hedef olarak Dünya’yı değiştirmeyi hedef edinmiştim. 10 yıl buna dönük çalıştım fakat baktım ki bir ilerleme yok. Sonra Ülkemi değiştirmeye başlayayım dedim ve sonra 10 yılda buna çalıştım yine bir ilerleme kaydedemedim. Bu sefer Ailemle dönük çalışmaya başlamaya karar verdim ve kendimle beraber ailemde çalışmalar yaptım baktım ki ben ailemle beraber değişince toplumda bundan etkilendi ve zamanla hedefime ilerleme kaydettim.” der dolayısı ile aile bir nevi dünyayı değiştirme hareketinin merkezi olduğunu iyi kavramak gerek.

Birde unutmamak gerekli ki insanın genlerinde en iyi adayı bulup onunla birlikte yaşama ve çocuk sahibi olma talimatı vardı. Yani evlenmek bir genetik ihtiyaçtır. Bu hakikate bir nevi işaretir. Unutmamak gerekir ki fitrata uyumlu bir evlilik, hayatta çöl ile suyun buluşması gibidir. Şununla da yazımızı noktalarsak Hazreti Mevlana’nın eşi “Mevla’ya bu kadar âşıkısın şükürler olsun bu aşkı yaşayıp yaşatana, peki bana ne kadar âşıkısın” deyince Hazreti Mevlana “Sen benim yaratandan ötürü yaratılanı sevişim, bir adım gelene on adım gidişim, herkesi olduğu gibi kabullenişim, bugünüme şükür, yarınımı duam, aza yetinişim, çoğa göz dikmeyişim ve kapanmayan avuç içimsin.” Selam ve dua ile.

Soru ve önerileriniz için

sevketgoksan@gmail.com

www.sevketgoksan.com

facebook.com/msevketgoksan

RAMAZÂN-I ŞERİFTE MÜHİM BİR İFTAR DUASI

Oruçlunun iftar vakti duası kabul olunacağından, o saatte dua etmesi de sünnettir. Nitekim **Enes** (*Radıyallâhu Anh*)dan rivayete göre **Rasûlüllâh** (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurmuştur: **“Herhangi bir Müslüman oruç tutar da, iftar ânında:**

يَا عَظِيمُ يَا عَظِيمُ أَنْتَ إِلَهِي لَا إِلَهَ غَيْرُكَ، اِغْفِرْ لِي الذَّنْبَ الْعَظِيمَ فَإِنَّهُ
لَا يَغْفِرُ الذَّنْبَ الْعَظِيمَ إِلَّا الْعَظِيمُ.»

‘Ey büyük (Allâh)! Ey büyük (Allâh)! Benim ilâhım ancak Sensin. Senden başka hiçbir ilâh yoktur. Benim için büyük günahlarımı bağışla, zira şu muhakkak ki büyük günahı (Senin gibi) Büyükten başkası mağfîret edemez’ derse, mutlaka annesinin kendisini doğurduğu gündeki gibi günahlarından sıyrılır.

Bunu çocuklarınıza öğretin, zira muhakkak bu Allâh-u Te’âlâ’nın ve Rasûlü’nün sevdiği bir kelimedir. Allâh-u Te’âlâ bununla (dua edenin) dünya ve âhîret işlerini yoluna koyar.” (*İbni Asâkir, Târîhu Medîneti Dimeşk, no:6761, 54/238; Ali el-Müttakî, Kenzü’l-ummâl, no:24400, 8/614; Ali el-Üchûrî, Fedâilü şehri ramazân, sh:128*)

RAMAZAN AYININ NAMAZLARI

Onuncu Gece ve Onuncu Gün (6 temmuz pazarı 7 temmuz pazartesiye bağlayan gece ve 7 temmuz pazar günü) **Namazları:**

Rivayet olduğuna göre: **“Onuncu gece, gecenin ortasında kılacağı iki rekatin her birinde, bir Fâtiha, yedi Âyete’l-Kürsî, beşer kere de İhlâs ve Mu’avvizeteyn (Felak-Nâs) sûrelerini okur. Selam vermesinin ardından yedi kere Âyete’l-Kürsî, yedi kere de Rasûlüllâh (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)e salevât okur.”** (*Muhammed Hakkı en-Nâzilî, Hazînetü’l-esrâr, sh:38*)

Rivayet olduğuna göre: **“Onuncu gündeki namaz dört rekattır. Her bir rekatta bir Fâtiha, on kere de Kâfirûn ve İhlâs sûrelerini okur.”** (*Muhammed Hakkı Hazînetü’l-esrâr, sh:38*)

On Beşinci Gece ve On Beşinci Gün (11 temmuz cumayı 12 temmuz cumartesiye bağlayan gece ve 12 temmuz cumartesi günü) **Namazları:**

İbni Mervân, Ebû Yahya’nın, babasından (Radıyallahu Anhüm) şöyle rivayet ettiğini nakletmiştir; kendisine güvenilen otuz küsur kişinin şöyle buyurduklarını işittim:

“Her kim ramazanın yarısında (on beşinci gecesinde) kılacağı yüz rekatta bin kere Kul hüvâllâhü ehad okursa, rüyasında yüz melek görmedikçe ölmez.

Onlardan otuzu kendisini cennetle müjdelerler, diğer otuzu kabir azabından güvence verirler, öbür otuzu da onu hata yapmasından korurlar, geri kalan on ise kendisine düşmanlık edenlere karşı tuzak kurarlar.” (*Taberânî, Kitâbu’d-duâ:140, no:917, 2/1228-1229*)

Muhammed ibni Alî (Radiyallahu Anhümâ)dan, merfû'an (isnâdını Rasûlüllâh (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)e ulaştırarak) şöyle buyurduğu rivayet olunmuştur:

“Her kim ramazanın yarı gecesinde ve şa'bânın yarı gecesinde yüz rekat kılar da, onlarda bin kere Kul hüvallâhü ehad okursa, cennetle müjdelenmedikçe ölmez.” (İbnü Ebi'd-dünya, Fedâil-ü şehri-ramazân, no:9, sh:40)

Rivayet olunduğuna göre: **“Ramazân-ı şerîfin yarı gecesinde kılınacak dört rekatın her birinde bir Fâtiha, on kere de İhlâs okur.”** (Muhammed Hakkı, Hazînetü'l-esrâr, sh:38)

Rivayet olunduğuna göre: **“Ramazân-ı şerîf ayının yarı gününde on iki rekat kılar ki, her rekatta bir Fâtiha, bir Âyete'l-Kürsî, üç kere de İnnâ Enzelnâ okur. Namazdan sonra ise Âyete'l-Kürsî okur.”** (Muhammed Hakkı en-Nâzilî, Hazînetü'l-esrâr, sh:38)

Yirminci Gece ve Yirminci Gün (16 temmuz çarşambayı 17 temmuz perşembeye bağlayan gece ve 17 temmuz perşembe günü) **Namazları:**

Rivayet olunduğuna göre: **“Ramazân-ı şerîfin yirminci gecesinde iki rekat vardır ki, her rekatta bir Fâtiha, bir kere de Yâsîn Sûresi'ni okur. Namazdan sonra üç kere Âyete'l-Kürsî okur, üç kere de Rasûlüllâh (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)e salevat getirir.”** (Muhammed Hakkı en-Nâzilî, Hazînetü'l-esrâr, sh:38)

Rivayet olunduğuna göre: **“Ramazân-ı şerîfin yirminci gününde iki rekat kılar. Her bir rekatta bir Fâtiha, bir Âyete'l-Kürsî, bir Kul yâ Eyyühe'l-kâfirûn ve bir İhlâs okur. Namazdan sonra ise on kere İhlâs okur, on kere de Rasûlüllâh (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)e salevat getirir.”** (Muhammed Hakkı en-Nâzilî, Hazînetü'l-esrâr, sh:39)

KADİR GECESİ NAMAZLARI

Kadir Gecesi (23 temmuz çarşambayı 24 temmuz perşembeye bağlayan gece) **Namazı: İbni Abbâs** (Radiyallâhu Anhümâ)dan **Rasûlüllâh (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)**in şöyle buyurduğu rivayet olunmuştur:

“Her kim kadir gecesinde iki rekat kılar da her bir rekatında bir Fâtiha, yedi kere de İhlâs okursa, selam verdiğinde ise yetmiş kere:

«أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ.»

'Allâh-u Te'âlâ'dan af talep ediyorum ve O'na tevbe ediyorum' derse, Allâh-u Te'âlâ kendisini ve anne-babasını affetmedikçe yerinden kalkmaz. Allâh-u Te'âlâ cennete melekler gönderir de onlar onun için ağaçlar dikerler, köşkler yaparlar ve ırmaklar akıtırlar. Kendisi de bunların tümünü görmedikçe dünyadan çıkmaz.” (Muhammed Hakkı en-Nâzilî, Hazînetü'l-esrâr, sh:39)

Diğer bir rivayete göre yirmi yedinci gece on iki rekat kılar, her rekatta Fâtiha'dan sonra üç kere İnnâ Enzelnâ, on kere İhlâs sûrelerini okur, namazı bitirince:

«سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ عَدَدَ مَا عِلِمَ اللَّهُ وَزِنَةَ مَا عِلِمَ اللَّهُ وَمِثْلَ مَا عِلِمَ اللَّهُ»

“Allâh-u Te’âlâ’nın bildikleri adedince, Allâh-u Te’âlâ’nın bildikleri tartısınca ve Allâh-u Te’âlâ’nın bildiği şeyler dolusunca Allâh-u Te’âlâ (bütün noksan sıfatlardan) münezzehtir, bütün hamdler Allâh-u Te’âlâ’ya mahsustur, Allâh-u Te’âlâ’dan başka ilah yoktur, Allâh-u Te’âlâ her şeyden büyüktür, O pek yüce ve çok büyük olan Allâh-u Te’âlâ’nın yardımını olmadan hiçbir (şeye) güç ve kuvvet yoktur” der. (Muhammed ibni Hatîrüddîn, el-Cevâhiru’l-hams, sh:61)

Rivayete göre; sâlihler son on gecenin her birinde kadir gecesinin kıyamına niyet ederek iki rekat kıralardı. **Ebu’l-Leys** (Rahimehullâh)ın beyanına göre: “Kadir gecesi namazının en azı iki rekat, ortası yüz rekat, en çoğu ise bin rekattır. Her bir rekatta kıraatın ortası, Fâtiha’dan sonra bir İnnâ Enzelnâ, üç kere de İhlâs okumaktır. Her iki rekatta bir selam verilir, selamın ardından da **Rasûlüllâh** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)e salevât okunur.” (İsmâ’il Hakkı, Rûhu’l-beyân, 10/483)

KADİR GECESİ DUALARI

Âişe (Radiyallâhu Anhâ) şöyle anlatmıştır: “Bir kere ben: ‘Yâ **Rasûlellâh!** Kadir gecesine denk gelirim ne diyeyim?’ diye sorunca:

«اللَّهُمَّ إِنَّكَ عَفُوٌّ تُحِبُّ الْعَفْوَ فَاعْفُ عَنِّي.»

“‘Ey Allâh! Gerçekten Sen çok affedicisin, affı seversin, öyleyse beni affet’ de” buyurdu.” (Ahmed ibni Hanbel, el-Müsned, no:25384, 25495, 25497, 25505, 25742, 26215, 42/236, 315, 317, 321, 483, 43/277; Tirmizî, no:3513, Nesâî, es-Sünenü’l-kübrâ, no:10708-10709, 10711-10714; İbni Mâce, no:385; Muhammed ibni Nasr, sh:108; Beyhakî, Şu’abu’l-îmân, no:3700)

Âişe (Radiyallâhu Anhâ) şöyle demiştir: “Şayet ben kadir gecesinin hangi gece olduğunu bilseydim, onda Allâh-u Te’âlâ’dan ancak âfiyet isterdim.” (İbni Ebî Şeybe, el-Müsannef, 10/206; Muhammed ibni Nasr, sh:108-109; Beyhakî, Şu’abu’l-îmân, no:3702)

Bu rivayetten de anlaşıldığı üzere; kadir gecesinde en çok istenmesi gereken şey âfiyettir. Âfiyet ise dünya-âhiret, maddî ve mânevî tüm belalardan kurtuluş demektir.

Zührî (Radiyallâhu Anh)dan rivayet edilen bir hadîs-i şerifte **Rasûlüllâh** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur: “Her kim üç kere:

«لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْحَلِيمُ الْكَرِيمُ، سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَرَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ.»

‘Halîm ve Kerîm olan (kullarına ceza vermekte aceleci olmayan ve çok büyük lütf-u kerem sahibi olan) Allâh-u Te’âlâ’dan başka hiçbir ilâh yoktur. Yedi kat göklerin Rabbi ve büyük Arş’ın Rabbi olan Allah’ı (tüm noksan sıfatlardan tenzîh ve) tesbîh ederim’ derse, kadir gecesine yetişmiş kimse gibi olur.” (Taberânî, el-Câmi’u’l-kebîr; Dûlâbî, İbni Asâkir, Ali el-Müttakî, Kenzü’l-ummâl, no:3867, 2/226, Tefsîru’s-Sâvî, 4/341)

KADİR GECESİ HANGİ GECE DİR?

Geçmiş ve gelecek tüm günahları bağışlanmış olan ve peygamberlerin bile şefaati bulunan **Rasûlüllâh** (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) gibi bir zâtın dahi, kendisine kavuşma uğrunda gecelerce evine uğramadığı, hanımlarının yanına gitmediği ve hasırı Mescid-i Nebevî'sine serdiği Kadir gecesinin bulunma ihtimali en kuvvetli olan geceler, hiç şüphesiz ki son on gecelerin tekleridir. **Nitekim Âişe** (*Radiyallâhu Anhâ*)dan rivayet edilen bir hadîs-i şerifte **Rasûlüllâh** (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurmuştur:

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «تَحَرَّوْا لَيْلَةَ الْقَدْرِ فِي الْوَتْرِ مِنَ الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ مِنْ رَمَضَانَ.»

“Kadir gecesini ramazanın son onundan teklerde arayın.” (*Buhârî, no:1913, 2/710*)

Bununla birlikte son on gecenin tek geceleri olan 21, 23, 25, 27 ve 29. geceler içerisinde de en kuvvetli rivayet hepimizin bildiği üzere 27. gece hakkındadır.

Nitekim **Mu'âviye ibni Ebî Süfyân** (*Radiyallâhu Anhümâ*)dan rivayet edilen bir hadîs-i şerifte **Rasûlüllâh** (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurmuştur:

عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَيْلَةُ الْقَدْرِ لَيْلَةُ سَبْعٍ وَعِشْرِينَ.»

“Kadir gecesini (ramazanın) yirmi yedinci gece(s)i dir.” (*Ebû Dâvûd, no:1388, 1/526*)

Buna göre Kadir gecesini sâbittir ama diğer birçok sahih hadîs-i şerifte Kadir gecesinin 21. ve 23. gece gibi farklı gecelerde olduğu bildirildiğine göre; bu hadîs-i şeriflerin hiçbirini ihmâl etmek istemeyen bazı ulemâ, Kadir gecesinin her sene değişebileceği görüşüne zâhib olmuşlardır.

Bazı evliyâdan da bu görüşü destekleyen sözler sudûr etmiştir. Nitekim **Seyyid Ali Zâde** (*Rahimehullâh*) **“Şerh-u Şir'ati'l-İslâm”** isimli eserinde **Ebü'l-Hasen el-Horâsânî** (*Rahimehullâh*)ın şöyle dediğini nakletmiştir:

“Bulûğ çağından beri Kadir gecesini hiç kaçırmadım. Ramazan ayının ilk günü pazar olduğunda Kadir gecesini yirmi dokuzuncu (29.) gece olmuştur. Pazartesi günü ile başladığında Kadir gecesini yirmi birinci (21.) geceye rastlamıştır. Salı günü başladığında yirmi yedinci (27.) gece, çarşamba günü başlayınca on dokuzuncu (19.) gece, perşembe günü başlayınca yirmi beşinci (25.) gece, cuma günü başlayınca on yedinci (17.) gece, cumartesi günü başladığında ise yirmi üçüncü (23.) gece olmuştur.” (*Seyyid Ali Zâde, Şerh-u Şir'ati'l-İslâm, sh:204*)

Bu sene ramazan ayı cumartesi günü başladığına göre, **Ebü'l-Hasen el-Horâsânî** (*Rahimehullâh*)ın sözünden anlaşıldığı üzere; Kadir gecesinin 23. gece olan 19 temmuz cumartesi günü 20 temmuz pazara bağlayan gece olması kuvvetle muhtemeldir.

Son Gece (26 temmuz cumartesiye 27 temmuz pazara bağlayan gece) **Namazı:**

Rivayet olunduğuna göre: "Ramazân-ı şerîf ayının otuzuncu gecesinde on iki rekât kılınır. Bu namazı kılan her bir rekatta bir Fâtîha, on Âyetü'l-Kürsî, on Innâ Enzelnâ, yirmi beş kere de Kul hüvallâhü ehad okur. Selamdan sonra **Rasûlüllâh** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)e yirmi beş kere salât ve selâm eder." (Muhammed Hakkı Hazînetü'l-esrâr, sh:39)

Diğer bir rivayette; teravihten sonra beş selamla on rekât kılar, kolayına gelen sûreleri okur, namazdan sonra bin kere "Estağfirullâh" der, ardından secdeye kapanıp:

«يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ! يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ! يَا رَحْمَنَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ! يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ!
يَا إِلَهَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ! اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَتَقَبَّلْ صَلَاتِي وَصِيَامِي وَقِيَامِي.»

"Ey gerçek hayat sahibi! Ey her şeyi hakkıyla yöneten! Ey celâl ve ikram sahibi! Ey dünya ve âhiretin Rahmânı! Ey acıyanların en merhametlisi! Ey öncekilerin ve sonrakilerin ilâhî! Günahlarımı bağışla, namazımı, orucumu ve terâvihlerimi kabul eyle" der. (Muhammed ibni Hatîrüddîn, el-Cevâhiru'l-hams, sh:61-62)

Bayram Gecesi (27 temmuz pazarı 28 temmuz pazartesiye bağlayan gece) **Namazı:** **Rabî' ibni Haysem** (Radiyahallâhu Anh) **Abdullâh ibni Mes'ûd** (Radiyahallâhu Anh)'ın şöyle anlattığını rivayet etmiştir:

Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur: "Beni hak peygamber olarak gönderen Allâh'a yemin ederim ki, **Cebraîl** (Aleyhisselâm) bana **İsrâfil** (Aleyhisselâm) dan, o da **Azîz ve Celil olan Rabbinden naklen şöyle haber verdi:**

'Her kim Ramazan Bayramı gecesi on rekât kılar; her rekatta bir Fatiha ve on bir İhlas Sûresi okur, rükûunda ve secdesinde de on kere:

«سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ.»

'Allâh-u Te'âlâ'yı tesbîh eder ve O'na hamd ederim. Allâh-u Te'âlâ'dan başka hiçbir ilâh yoktur. Allâh-u Te'âlâ her şeyden büyüktür' diye zikreder, namazı bitirince yüz

kere: «أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ.» 'Allâh-u Te'âlâ'dan bağışlanma talep ediyorum' dedikten sonra secdeye kapanır ve secdede:

«يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ! يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ! يَا رَحْمَنَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَرَحِيمَهُمَا! يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ! يَا إِلَهَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ! اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَتَقَبَّلْ صَوْمِي وَصَلَاتِي.»

'Ey gerçek hayat sahibi! Ey her şeyi hakkıyla yöneten! Ey celâl ve ikram sahibi! Ey dünya ve âhiretin Rahmânı ve Rahîmi! Ey acıyanların en merhametlisi! Ey öncekilerin ve sonrakilerin ilâhî! Günahlarımı bağışla, orucumu ve namazımı kabul eyle' diye dua ederse beni hak peygamber olarak gönderen Zât'a kasem ederim ki, bu kişi secdeden başını kaldırmadan önce Allâh-u Te'âlâ onu bağışlar, bütün insanların

günahlarından daha büyük günahlar yapmış olsa bile ona ceza vermekten vazgeçer ve onun ramazan ayını kabul eder.” (İbnü'l-Cevzî, Kitâbu'n-nûr fi fezâilî'l-eyyâmi ve's-şühûr, Süleymaniye Kütüphanesi, Nâfiz Paşa:329, Verak:23-24)

Bayram gecesi ihyâsı müstehab olan gecelerdendir, dolayısıyla o gece bu namazla, tesbih, Kur'ân okumak, zikir ve dua ile ihyâ edilmelidir. **Rasûlüllâh** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) bayram gecelerini ibadetle ihyâ edenlerin kalplerinin ölmeyeceğini ve iman nurlarının sönmeyeceğini vaad etmiştir.

Zeyd ibni Abdurrahmân ibni Esved (Radiyallâhu Anh) Ramazan Bayramı gecesini ihya ederken: “Bu gece insanların gâfil olduğu bir gecedir” diyerek terâvih namazının bitmesi nedeniyle bayram gecesi insanların cemaatle namazdan ve zikirden gaflet ettiklerine dikkat çekmiştir. (İbnü'l-Cevzî, Kitâbu'n-nûr fi fezâilî'l-eyyâmi ve's-şühûr, Süleymaniye Kütüphanesi, Nâfiz Paşa:329, Verak:24)

BAYRAM GECESİ

(27 temmuz pazarı 28 temmuz pazartesiye bağlayan gece)

OKUNACAK DUALAR VE SABAHINDA YAPILACAK VAZİFELER

1) Bayram gecelerini, **Allâh-u Te'âlâ'yı** zikretmek, namaz kılmak ve diğer ibadetlerle ihya etmek müstehaptır. Bu husustaki delilimiz **Ebû Ümâme** (Radiyallâhu Anh)dan rivayet edilen bir hadîs-i şeriftir ki, **Rasûlüllâh** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) bu hadîs-i şerifte şöyle buyurmuştur:

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ قَامَ لَيْلَتِي الْعِيدَيْنِ مُحْتَسِبًا لِلَّهِ، لَمْ يَمُتْ قَلْبُهُ يَوْمَ تَمُوتُ الْقُلُوبُ.»

“Her kim sevabını Allâh-u Te'âlâ'dan umarak bayram gecelerini (ibadetle) ihya ederse, (âhireti unutup dünyaya bağlanmakla) kalplerin öldüğü gün onun kalbi ölmez.” (İbni Mâce, Sıyâm:68, no:1782, 1/567)

Âlimler bayram gecelerinin ne kadarlık bir zamanının ibadetle geçirileceği hakkında ihtilâf etmişlerdir. Bu hususta en sağlam görüş, gecenin büyük bir kısmının ibadetle geçirilmesidir. Ayrıca “Muayyen bir vakit içerisinde geceleyin kalkıp ibadet edilmekle de o gece ihya edilmiş olur” diyen âlimler mevcuttur.

Burada geçen “Kalbi ölmez” ifadesi kâfir olmaz demektir. Bu mana En'âm Sûresi'nin, yüz yirmi ikinci âyet-i kerîmesinde geçen:

﴿أَوْ مَنْ كَانَ مَيِّتًا فَأَحْيَيْنَاهُ﴾

“O kimse ki (kâfirlik döneminde) ölü (gibi) b iriyken Biz (iman nasip ederek) onu diriltmişiz” (En'âm Sûresi:122'den) kavî-i şerîfinden alınmıştır. Zira burada ölü kabul edilen kâfirin imanla dirilmesi konu edilmektedir.

Bazılarına göre de, kalbin ölmemesi dünyayı sevmemesi, dünyayı âhirete tercih etmemesi demektir. Nitekim **Rasûlüllâh** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem):

« لا تَجَالِسُوا الْمَوْتَى »

“Ölülerle birlikte oturmayın” (Seyyid Ali Zâde, Şerhu Şir’ati’l-İslâm, sh:147) buyurmuştur ki bunun manası: “Kalbi ölü olan dünyacı zenginler ile birlikte oturmayın” diye şerh edilmiştir. Bazı ulemâ kalbin ölmemesini ölüm halinde, kabirde ve kıyâmette hayrette (şaşkın halde) kalmaması ve zarara uğramaması şeklinde açıklamışlardır.

2) Ramazan bayramı gecesinde, güneşin batışından itibaren imam bayram namazını kıldirmaya kalkıp iftitah tekbirini alıncaya kadar geçen zaman içinde tekbir getirmek müstehaptır. Bunun yanında namazların arkasında ve diğer hallerde tekbir getirmek

de müstehaptır. Tekbir getirmek 3 kere: «اللَّهُ أَكْبَرُ» “Allâh-u ekber (Allâh-u Te’âlâ her şeyden yücedir)” demek sûretiyle olur.

Ayrıca **İmâm-ı Şâfi’î** (Rahimehullâh)ın beyanına göre sadece üçer kere tekbir getirmekle yetinilmemeli, bununla beraber şu dua da okunmalıdır:

«اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا، وَسُبْحَانَ اللَّهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَلَا نَعْبُدُ إِلَّا إِيَّاهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ، صَدَقَ وَعْدُهُ، وَنَصَرَ عَبْدَهُ، وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ.»

“Allâh-u Te’âlâ her şeyden yüce olmakla yücedir. Allâh-u Te’âlâ’ya çokça hamdolsun. Sabah ve akşam Allâh-u Te’âlâ’yı tesbih ederiz. Allâh-u Te’âlâ’dan başka hiçbir ilah yoktur.

Kâfirler hoşlanmasa da, ibadeti sadece O’na tahsis ediciler olarak yalnız O’na ibadet ederiz. Bir olan Allâh-u Te’âlâ’dan başka hiçbir ilah yoktur. (Peygamberine) verdiği (yardım) söz(ün)de sâdik olmuştur, kuluna yardım etmiştir ve yalnız Kendi kudreti ile düşman birliklerini perişan etmiştir. Allâh’tan başka hiçbir ilah yoktur. Allâh her şeyden büyüktür.” (İmâm-ı Nevevî, el-Ezkâr, no:522, sh:199)

İnsanların âdet edindikleri şu şekil üzere tekbir getirmekte de bir beis yoktur:

«اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ وَاللَّهُ الْحَمْدُ.»

“Allâh-u Te’âlâ her şeyden yücedir. Allâh-u Te’âlâ her şeyden büyüktür. Allâh-u Te’âlâ en büyüktür. Allâh-u Te’âlâ’dan başka hiçbir ilah yoktur ve Allâh-u Te’âlâ her şeyden yücedir. (Yine) Allâh-u Te’âlâ her şeyden yücedir. Hamd de Allâh-u Te’âlâ içindir.” (İmâm-ı Nevevî, el-Ezkâr, sh:199)

Biz Hanifîlerde tercih edilen görüş, başta zikredilen tekbirin 2 kere okunmasıdır.

3) Mümin kul her iki bayramda da sabahleyin gusül abdesti almalı, en güzel elbiselerini giymeli, güzel koku sürünmeli, bıyıklarını kısaltmalı, tırnaklarını kesmeli, koltuk ve kasık tıraşı yapmalıdır.

4) Fıtır bayramında camiye gitmeden önce biraz tatlı yer. Sayısı tek olmak üzere birkaç hurma yahut şeker yiyebilir. Nitekim **Enes** (Radiyallâhu Anh):

“**Rasûlüllâh** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) ramazan bayramı günü birkaç hurma yemeden sabah namazına gitmezdi” (Buhârî, ‘Îdeyn:4, no:910, 1/325) diye nakletmiştir ki böylece Ramazan-ı Şerîf günlerinden bayram günü ayrılmış olmaktadır.

Hurmaların sayısının tek olması ise **Ali** (Radiyallâhu Anh)dan rivayet edilen:

عَنْ عَلِيِّ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: « إِنَّ اللَّهَ وَثَرٌ يُحِبُّ الْوَثْرَ. »

“**Muhakkak ki Allâh-u Te’âlâ tektir, teki sever**” (Tirmizî, Ebvâbü’l-Vitr:333, no:453, 2/316) hadîs-i şerîfine göredir.

5) Fıtır (ramazan) bayramında bayram namazından önce fakirlere fitre verilmelidir ki bu sene fitre miktarının en azı 10 TL olarak belirlenmiştir. Çoğu için hudut yoktur, **Allâh-u Te’âlâ** hayrını artıranın ecrini artıracığını vaad etmiştir.

6) Gücü yetiyorsa iki bayramda da camiye yürüyerek gitmek daha efdaldır. Bayram günlerinde namaza yürüyerek gitmek müstehaptır. Cuma ve bayram namazlarına binek üstünde olarak gitmekte de bir mahzur (sakınca) yoktur.

7) Eve dönerken gittiği yoldan başka bir yol takip eder. Böyle yapmak müstehabdır. **Rasûlüllâh** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) böyle yapardı. “**er-Ravda**” kitabında zikredildiğine göre, bayram namazına adımlarının çok olup, fazla sevap alması için en uzun yoldan gitmeli ama evine çabuk ulaşması için en kısa yoldan geri dönmelidir.

8) İnsanlar bayram namazı kılınan yere toplanmalarından ibret almalı, kabirlerinden kalkıp her biri bir halde fevc fevc mahşer yerine gidip toplanacaklarını göz önüne getirmelidirler.

Saf saf olup bayram namazı kılarken, **Allâh-u Te’âlâ**’nın huzurunda, mahşer yerinde saf bağlamayı düşünüp ibret almalıdırlar. Yine böylece eve dönünceye kadar, amelinin **Allâh-u Te’âlâ** katında, makbul mü yoksa merdud mü olduğunu düşünmelidirler. Bu manada büyükler: “Keşke kimin orucunun kabul olduğunu bilseydik de onu tebrik etseydik, kimin reddolunduğunu da bilseydik de ona taziyeye gitseydik” demişlerdir.

9) Bayramlarda silah oyunlarına ve yarışlara ruhsat ve izin vardır. Zira dinimizde genişlik vardır. İslam dinine göre Müslüman bayramda, sevincini izhar etmelidir. Hatta böyle yapmak dinin şerâirinden (İslam nişanlarından) sayılmıştır.

Âişe (Radiyallâhu Anhâ)dan rivayet olduğuna göre **Ebû Bekir** (Radiyallâhu Anh) teşrîk (kurban bayramı) günlerinde **Âişe** (Radiyallâhu Anhâ)nın evine vardı. Yanında iki câriye def çalıyor, ellerini birbirine vuruyorlardı. Bir rivayete göre de raks edip ve ensârın kahramanlıklarını öven türkü ve destanlar söylüyorlardı.

Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) ise yüzü duvara doğru uzanmış ve bir elbise ile örtünmüş vaziyette bulunuyordu. **Ebû Bekir** (Radiyallâhu Anh) **Rasûlüllâh** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)i fark etmeyip onları sert söz ile men edince **Rasûlüllâh** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) mübârek yüzünü açarak:

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: « دَعَهَا يَا أَبَا بَكْرٍ! فَإِنَّ لِكُلِّ قَوْمٍ عِيدًا، وَهَذَا عِيدُنَا »

“Ey Ebû Bekr! Onları bırak (eğlensinler). Çünkü her kavmin bir bayramı vardır (ki onda sevinç hali izhar ederler). İşte bu da bizim bayramımızdır” buyurdu. (Taberânî, el-Mu'cemü'l-Kebîr, no:288, 2/181)

“Şerhu'l-Mesâbih”de zikredildiğine göre buradan anlaşılıyor ki, bayram günlerinde sevinçli olmak, sürûr izhâr etmek, İslâm dininin şeâirindedir. Bu nedenle kurban bayram günleri yani teşrîk günlerinde oruç tutulmaz. Çünkü bu günler **Allâh-u Te'âlâ**'nın ziyafet günleridir.

Gerideki hadîs-i şerifte üzerinde zil bulunsa da bazı zamanlarda def çalmak ve dinlemenin haram olmadığına işaret vardır. Ancak bunu sürekli yapmak ve her zaman çalmak, dinlemek mekruh olup insanın mahkeme şahitliğinde adalet vasfını zedeler ve kişiyi müriüvvetten (şahsiyetli olmaktan) uzaklaştırır. (Seyyid Ali Zâde, Şerhu Şir'ati'l-İslâm, sh:149)

BAYRAM GECESİ OKUNACAK BİR DUA

Ramazan-ı Şerîf orucu tutanların bayram gecesinde **Ca'fer-i Sâdik** (Radiyallâhu Anh) dan nakledilen şu duayı yapmaları da müstehap sayılmıştır:

«اللَّهُمَّ رَبِّي، مُنَزَلِ الْقُرْآنِ هَذَا شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ قَدْ تَصَرَّمَ يَا رَبِّ فَأَعُوذُ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ أَنْ لَا يَطْلُعَ الْفَجْرُ مِنْ لَيْلَتِي هَذِهِ وَيَخْرُجَ رَمَضَانُ وَلِي ذَنْبٌ تُرِيدُ أَنْ تُعَذِّبَنِي بِهِ يَوْمَ لِقَائِكَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ!»

“Ey benim Rabbim olan Allâh! Ey Kur'an'ı indiren! İşte kendisinde Kur'an indirilmiş olan Ramazan Ayı şu anda bitmiştir.

Ey Rabbim! Ey bütün âlemlerin Rabbi! Bu gecenin fecri doğarak ramazan çıkarken Sana kavuşacağım günde kendisiyle bana azap etmeyi dileyeceğin bir günahımın kalmasından Senin keremli Zâtına sığınırım.” (İbnü'l-Cevzî, Kitâbu'n-nûr fi fezâilil'eyyâmi ve'ş-şühûr, Süleymaniye Kütüphanesi, Nâfiz Paşa: 329, Verak:24)

Ayrıca bayram namazlarında müstehap olarak okunacak sûreler hakkında şöyle rivayet edilmiştir; birinci rekâtta Fâtiha'dan sonra Kâf Sûresi, ikinci rekatta Kâmer Sûresi okunur ya da ilk rekatta E'lâ Sûresi, ikinci rekatta ise Gâşiye Sûresi okunur. (İmâm-ı Nevevî, el-Ezkâr, sh:200)

ESMÂULLÂHI'L-HÜSNÂ

ALTMİŞ BEŞİNCİ İSM-İ ŞERİF «الْوَّاجِدُ» İSM-İ ŞERİFİ

İmâm-ı Zerrûk, Mâu'l-'Ayneyn, İmâm-ı Şebrâvî ve Yûsuf-u Nebhânî (Rahimehumül-lâh)ın beyanları vechile; «الْوَّاجِدُ» ism-i şerîfi “Her şeyi Kendi katında hâzır bulması ha-sebiyle her hususta zengin olan” demektir. Nitekim **Allâh-u Te'âlâ** bu hususta şöyle buyurmuştur:

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ﴾

“(İnsanların faydalanacağı) **hiçbir şey yoktur ki**, (kulların görüş ve bilgilerinden saklı olan) **hazineleri Bizim nezdimizde** (hüküm ve tasarrufumuzda, karar ve yöneti-mimizde) **bulunmasın.**” (Hicr Sûresi:21'den)

Bu ism-i şerîf lügat itibarıyla “Zengin” manasına geldiği gibi “Vicdân (bilmek)” kö-künden de gelebilir, bu durumda ise “Âlim” manasında olur. Nitekim Arapçada:

«وَجَدْتُ فُلَانًا فَقِيهًا»

“Felan kimseyi fakih olarak buldum” cümlesinde “Bildim” manasında kullanılmıştır.

Vâcid olan Zat, hiçbir şeye muhtaç olmayan ve bütün kemâlât kendisine âit olandır. **Allâh-u Te'âlâ** hiç kimseye muhtaç olmadan tek başına bütün isteklerini gerçekleştir-me kudretine sahip olandır. Kulları için vaz ettiği hiçbir hükümde noksanlık yoktur. Hâ-sılı kelam Vâcid olan ancak **Allâh-u Te'âlâ**'dır, O'nun gayrısı ise fâkid yani her hususta kaybeden ve eksik olandır.

Her kim **Allâh-u Te'âlâ**'nın Vâcid olduğunu bilirse, hiçbir şey onu âciz bırakamaz, **Allâh-u Te'âlâ**'dan başkasından hiçbir şey istemez ve bütün işlerinde O'ndan başka kimseye itimad etmez.

Lügat itibarıyla bu ism-i şerîfin masdarı (kökeni) olan “Vecd” kelimesi, sûfiyye ka-tında bu manalardan farklı olarak, kalplerinde buldukları bir takım mânevî hallere isim olarak kullanılır ki, bu hal her hangi bir zorlama olmaksızın onların kalplerine gelir. Şayet zorlama olsa bu hâle “Tevâcüd” ismi verilir.

“Vecd” kökünün bir manası da “Mahbûbun müşâhedesiyle (sevgili Mevlâ'yı görür gibi olma haline kavuşarak) sırların keşfolması (açılması)” demektir.

Kulun Bu İsm-i Şerîfle Tealluku (manasını bilip, bu ism-i şerîfin sahibi olan Allâh-u Te'âlâ ile alâka kesbetmesi); kulun sadece **Allâh-u Te'âlâ** ile yetinmesi, kendi varlığını O'nun varlığında kaybetmesi ve O'nun muhabbetinde erimesiyle olur.

Kulun Bu İsm-i Şerîfle Tehalluku (ahlâklanması); hiçbir halde **Allâh-u Te'âlâ**'dan gâ-fil olmaması ve O'nun emirlerini ihmal etmemesiyle olur.

Kulun Bu İsm-i Şerîfin Hakîkatiyle Tehakkuku (hemhal olması) ise; yakîn (Allâh-u Te'âlâ'ya karşı kesin ve şüphesiz bir inanç) kazanması ve bu vesîleyle Âlemlerin Rabbi'nin mânevî yakınlığını kazanarak O'ndan gayrisına muhtaç olmamasıyla olur.

Bu ism-i şerîfle **Allâh-u Te'âlâ'**ya yakınlaşma hakkında ise şunlar söylenmiştir; **Allâh-u Te'âlâ'**nın bu ism-i şerîfinin nuru kulun kalbine parlayınca, o kul bütün kemâlâtın (üstünlüklerin) **Allâh-u Te'âlâ'**ya âit olduğunu, O'ndan gayrisının ise bundan mahrum olduğunu idrak eder. Kul bu ism-i şerîfi zikredince, kendi kalbinde **Allâh-u Te'âlâ'**ya karşı şevk ve hevesi artar. Zaten **Allâh-u Te'âlâ'**yı bulan her şey bulmuş, O'nu kaybeden ise her şeyi kaybetmiştir.

Hâsil-ı kelâm; **Allâh-u Te'âlâ'**ya mânen yakınlaşmak sadece amel etmekle ve sadece virdlere devam etmekle ele geçmez. Bu mânevî yakınlık ancak kulun Rabbinden başka hiç kimseye muhtaç olmadığını idrak edip her hususta zenginliği Rabbiyle bulduğunda gerçekleşir.

(İmâm-ı Zerrûk, Şerhu Esmâillâhi'l-hüsnâ, sh:100-101; Muhammed Şebrâvî, Fevâidü'l 'izzî'l-esnâ fi şerhi esmâillâhi'l-hüsnâ, sh:72-73; Mâu'l-'Ayneyn, Fâtiku'r-ratk alâ Râtiki'l-fetk, sh:336; Yûsuf en-Nebhânî, Se'âdetü'd-dâreyn, sh:520; 'Ali Hicâzî, en-Nûru'l-esnâ fi şerhi esmâillâhi'l-hüsnâ, sh:191-192; İbni 'Acibe, Tefsîru'l-Fâtihati'l-kebîr, sh:297-298)

«الْوَجِدُ» İSM-İ ŞERİFİNİN BAZI HAVÂSSİ

- 1) Yediği yemeğin lokmaları üzerine bu ism-i şerîfi okuyan kişinin kalbi mânen kuvvet bulur.
- 2) Her farz namazın ardından bu ism-i şerîfi 14 kere okuyan kişinin kalbi rahmânî feyizlerle dolar ve zenginliğe kavuşur.
- 3) Bu ism-i şerîfin zikrine devam edenlerin kalbinde îman ve takva kuvvetlenir, ayrıca **Allâh-u Te'âlâ** onların gözünü ve kalbini kuvvetlendirir.
- 4) Birçok yüce kemâlâta ve ulvî hakîkatlere ulaşarak gayb âleminin gizli sırlarına ulaşabilmek için bu ism-i şerîfin şu duası okunmalıdır:

«اللَّهُمَّ يَا وَاجِدُ! أَنْتَ الْوَجِدُ الَّذِي أَوْجَدْتَ كُلَّ ظَاهِرٍ وَمَكْنُونٍ فِي خَزَائِنِ غَيْبِكَ بِكُلِّ جَلِيلٍ الْقَدْرِ وَعَنْ سِرِّ الْوُجُودِ فِي مَخْزُونِ سِرِّ أَوْامِرِكَ فِي إِيجَادِ كُلِّ شَيْءٍ، وَأَمْرِكَ بَيْنَ الْكَافِ وَالنُّونِ، أَسْأَلُكَ يَا وَاجِدَ الْأَشْيَاءِ مِنَ الْعَدَمِ إِلَى الْوُجُودِ مِنْ غَيْرِ عَجْزٍ عَنْ إِيجَادِ كُلِّ أَحَدٍ، يَا مُوجِدُ! يَا مُوجِدُ! يَا حَيُّ! يَا قَيُّوْمُ! أَسْأَلُكَ أَنْ تُمِدَّنِي مِنْ مَكْنُونِ مَخْزُونِ غَيْبِكَ بِالْكَمَالَاتِ الْعُلُويَّةِ وَالْكَشْفِ عَنْ حَقَائِقِ الْعُلُويَّاتِ، يَا اللَّهُ! يَا مُوجِدَ الْأَشْيَاءِ! يَا حَيُّ! يَا وَاجِدُ!»

“Ey **Allâh!** Ey Vâcid! Sen öyle bir Vâcid’sin ki görünen ve gaybının hazînelerinde gizlenmiş olan kadri yüce her şeyi tüm sıfatlarınla îcad ettin ve her şeyi îcad ederken işlerinin saklı sırları içerisinde varlığın sırrını ibraz ettin. Zaten Senin işin Kâf ile Nûn arasındadır (‘Kûn’ buyurarak yaratmak istediğin her şey ‘Feyekûn’ sırrına mazhar olarak hemen meydana gelir).

Ey herhangi bir şeyi îcad etmekten âciz kalmaksızın varlıkları yokluktan varlığa çıkararak! Ey Mûcid (var eden)! Ey Mevcûd (gerçek varlık sahibi)! Yâ Hayyü! Yâ Kayyûm! Senden dileğim odur ki, gaybının gizli hazinesinden bana üstün kemâlât ile yardım edesin, yücelerin hakikatlerini bana keşfettiresin. Yâ **Allâh!** Ey tüm varlıkları îcad eden! Yâ Hayy! Yâ Vâhid!”

(Ahmed el-Bûnî, Şemsü’l-me’ârif, yazma nüsha, sh:1073-1074 matbû’ nüsha, 4/77; İmâm-ı Zerrûk, Şerhu Esmâillâhi’l-hüsnâ, sh:100-101; Yûsuf ibni İbrâhîm, Kazâu’l-hâcât ve teysîrû’l-mühimmât bi zikri esmâillâhi’l-hüsnâ, sh:46; Mâu’l-‘Ayneyn, Fâtiku’r-ratk alâ Râtiki’l-fetk, sh:336; Muhammed Şebrâvî, Fevâidü’l ‘izzi’l-esnâ fi şerhi esmâillâhi’l-hüsnâ, sh:72-73; Yûsuf en-Nebhânî, Se’âdetü’l-dâreyn, sh:520; Seyyid Süleyman el-Hüseyinî, Kenzü’l-havâs, 1/133-134; ‘Ali Hicâzî, en-Nûru’l-esnâ fi şerhi esmâillâhi’l-hüsnâ, sh:191-192, 530; İbni ‘Acîbe, Tefsîru’l-Fâtihati’l-kebîr, sh:297-298)

ALTMİŞ ALTINCI İSM-İ ŞERİF «الْمَاجِدُ» İSM-İ ŞERİFİ

İmâm-ı Zerrûk, Mâu’l-‘Ayneyn, İmâm-ı Şebrâvî ve Yûsuf-u Nebhânî (Rahimehumüllâh) in beyanları vechile; «الْمَاجِدُ» ism-i şerîfi “Kadr-ü kıymeti yüksek ve şerefi yüce olan” demektir.

Mâcid olan Zât, sonsuz kemâlât ve yüksek izzet sahibidir. Sıfatlarında ve fillerinde bütün cemal ve kemal vasıfları toplanmıştır. Kullarına daima kerem ve cömertliğiyle muâmele eder.

Bu ism-i şerîf Kur’ân-ı Kerîm’de zikrolunmamaktadır ama lügat olarak aynı kökten gelen Mecîd ism-i şerîfi Kur’ân-ı Kerîm’de zikrolunmuştur ki, onun manası bu ism-i şerîften daha mübâlağalı olup “En kâmil manadaki şeref ve sonu olmayan büyüklükteki mülk Kendisine ait olan ve kullarına karşı ihsan ve keremle muâmele eden Yüce Zât” demektir.

Allâh-u Te’âlâ bu konuda şöyle buyurmaktadır:

﴿إِنَّهُ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ﴾

“Şüphesiz ki O, (tüm işleri beğenilen ve bütün kullarının hamdlerini hak edecek kadar nimetler veren bir) **Hamîd’dir**, (ihsanı pek açık ve çok büyük olan, Mukaddes Zât’ı ise çok yüce ve şerefli olan bir) **Mecîd’dir.**” (Hûd Sûresi:73’dan)

﴿ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ﴾

“(O Allâh-u Te’âlâ) **Arş’in sahibidir**, (Zât’ı ve sıfatları pek ulu olan bir) **Mecîd’dir.**” (Bürûc Sûresi:15)

Bu ism-i şerîf özetle “Çok şerefli” manasına gelmektedir. Onun için **Allâh-u Te‘âlâ** Kâf Sûresi'nin ilk âyet-i kerîmesinde:

﴿ق وَالْقُرْآنِ الْمَجِيدِ﴾

“Kâf! O çok şerefli ve pek bereketli Kur‘ân'a yemin olsun (ki, Habibim Biz seni büyük bir uyarıcı olarak gönderdik)” (Kâf Sûresi:1) buyurarak yüce Kitabımız'ı “Mecîd” vasfı ile sıfatlamıştır.

Kulun Bu İsm-i Şerîfle Tealluku (manasını bilip, bu ism-i şerîfin sahibi olan Allâh-u Te‘âlâ ile alâka kesbetmesi); kullardan hiçbir şey ummaması ve daima sûretten uzaklaşıp hakikat ile meşgul olmasıyla olur.

Kulun Bu İsm-i Şerîfle Tehalluku (ahlâklanması); amelinin, hallerinin, ahlâkının ve ilminin güzelliği sayesinde ve himmeti (ulaşmaya çalıştığı gâyesi)nin yüceliği vesîlesi ile şeref kesbetmesi ile olur. Bu hal ise kişinin zâhîrinin şerîat, bâtınının ise tarîkat ile hem hal olarak, saf ve pak olması ile gerçekleşir.

Kulun Bu İsm-i Şerîfin Hakîkiyle Tehakkuku (hemhal olması) ise; **Allâh-u Te‘âlâ**'nın mânevî huzurunda bulunma makamından nasipdâr olarak O'nu bilmesi ve o huzurda kendisini kaybetmesi vesîlesiyle şeref hususunda kökleşen sarsılmaz bir yapıya sahip olmasıyla olur.

Her kim **Allâh-u Te‘âlâ**'nın Mâcid olduğunu bilip idrak ederse, himmeti sadece O'na yönelir ve bütün işleri hususunda sadece O'na itimad eder. Mahlûkata karşı her zaman iyilikle, güzel sözle, güler yüzle, kötülüğü def etmekle ve elindeki imkanları onlar için de sarf etmekle muâmele eder. (İmâm-ı Zerrûk, Şerhu Esmâillâhi'l-hüsnâ, sh:101; Muhammed Şebrâvî, Fevâidü'l 'izzî'l-esnâ fi şerhi esmâillâhi'l-hüsnâ, sh:72-73; Mâu'l-'Ayneyn, Fâtiku'r-ratk alâ Râtiki'l-fetk, sh:336; Yûsuf en-Nebhânî, Se'âdetü'd-dâreyn, sh:520; 'Ali Hicâzî, en-Nûru'l-esnâ fi şerhi esmâillâhi'l-hüsnâ, sh:191-192; İbni 'Acîbe, Tefsîru'l-Fâtihati'l-kebir, sh:299-300)

«الْمَاجِدُ» İSM-İ ŞERİFİNİN BAZI HAVÂSSİ

1) Bu ism-i şerîfi çokça zikreden kişinin kalbi nurlanır.

2) Her farz namazdan sonra bu ism-i şerîfi 48 kere zikretmeye devam eden kişinin kalbi nurlanır, malı ve mülkü artar, sözü tesirli olur, insanlar katında makbul birisi olur, ayrıca hem kendisinin hem de ailesinin **Allâh-u Te‘âlâ** katındaki mertebesi yücelir.

3) Her kim bu ism-i şerîfi sabah ve akşam 400 kere zikretmeye devam ederse, bütün mahlukatın seslerini işitebilecek hallere gark olur.

4) Bu ism-i şerîfi zikredip hâssalarına nâil olmak idareciler ve devlet başkanları hakkında pek önemli ve çok tesirlidir.

5) Bu ism-i şerîfin aşağıda zikredilen duası isteklerin gerçekleşmesi niyetiyle okunursa, **Allâh-u Te‘âlâ**'nın izniyle muvaffak olunur:

«اللَّهُمَّ أَنْتَ الْمَاجِدُ الْمَجِيدُ الْفَعَّالُ لِمَا تُرِيدُ، ذُو الْوَعْدِ الشَّدِيدِ، أَسْأَلُكَ أَنْ تَقْضِيَ حَاجَتِي يَا مُوجِدَ الْحَيِّ مِنَ الْمَيِّتِ وَمُوجِدَ الْمَيِّتِ مِنَ الْحَيِّ، أَمْرُكَ بَيْنَ الْكَافِ وَالنُّونِ، وَإِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَقُولَ لِلشَّيْءِ كُنْ فَيَكُونُ، حَيِّ قِيَوْمٍ مُكُونٍ الْأَشْيَاءِ كُلِّهَا مِنْ غَيْرِ مِثَالٍ وَلَا مُشِيرٍ وَمُدَبِّرُهَا، سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ، أَنْتَ الْوَاجِدُ الْمَاجِدُ أَسْأَلُكَ إِنْعَامَكَ بِخَفِيَّاتِ الْأَنْوَارِ، وَتُدِيمَ عَلَيَّ الْخَيْرَاتِ، وَأَنْ تَرْزُقَنِي الْمَسْرَاتِ، وَتُدِيمَ نَظْرَاتِكَ بِالْحِفْظِ وَالسَّلَامَةِ مِنْ كُلِّ مَحْذُورٍ، وَتَمِّمَ فِعْلَكَ عَلَيَّ فَرَجِي بِكَمَالِ الشُّرُورِ، أَنْتَ اللَّهُ الْوَاجِدُ الْمَوْجُودُ، وَأَسْأَلُكَ أَنْ تَقْضِيَ حَاجَتِي وَتَسْخِرَ لِي خَادِمَ هَذَا الْإِسْمِ، إِنَّكَ عَلَيَّ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.»

“Ey **Allâh!** Sen yücesin, ulusun, istediğini hakkıyla yaparsın, güçlü vaadler sahibisin. Ey ölüden diriye ve diriden ölüyü îcad eden! Senin için Kâf ile Nûn arasındadır. Sen bir şeye ‘Kûn’ buyurmak istediğin zaman o şey hemen olur.

Gerçek hayat sahibisin, her şeyi ayakta tutarsın, tüm varlıkları bir örneğe bakmaksızın ve hiçbir danışman tutmaksızın yaratan ve yönetensin. Seni tüm noksanlıklardan tenzih ederim. Senden başka hiçbir ilah yoktur. Latîf ve Habîr ancak Sensin. Her şeyi bilip bulan gerçek ulu ancak Sensin.

Senden dileğim odur ki, bana gizli nurlar lütfedesin, üzerimde hayırlarını devam ettiresin, bana sevindirici şeyler nasip edesin, her türlü sakıncadan korunup kurtulmam için gözetimlerini sürdürdesin ve mükemmel bir sevinç ile feraha kavuşmam için lazım olan icraatlarını tamama erdiresin.

Vâcid ve Mevcûd olan **Allâh** ancak Sensin. Senden niyazım odur ki, isteğimi yerine getiresin ve bunun için bu ism-i şerîfin görevlisi olan meleği bana musahhar edesin, şüphesiz her şeye gücü yeten ancak Sensin.”

(Ahmed el-Bûnî, Şemsü'l-me'ârif, yazma nüsha, sh:1074, matbû' nüsha, 4/77; İmâm-ı Zerrûk, Şerhu Esmâillâhi'l-hüsnâ, sh:101; Yûsuf ibni İbrâhîm, Kazâu'l-hâcât ve teysîrû'l-mühimmât bi zikri esmâillâhi'l-hüsnâ, sh:46; Mâu'l-'Ayneyn, Fâtiku'r-ratk alâ Râtiki'l-fetk, sh:336; Muhammed Şebrâvî, Fevâidü'l-'izzî'l-esnâ fi şerhi esmâillâhi'l-hüsnâ, sh:73; Yûsuf en-Nebhânî, Se'âdetü'd-dâreyn, sh:520; Seyyid Süleyman el-Hüseynî, Kenzü'l-havâs, 1/134; 'Alî Hicâzî, en-Nûru'l-esnâ fi şerhi esmâillâhi'l-hüsnâ, sh:191-192, 531; İbni 'Acîbe, Tefsîru'l-Fâtihati'l-kebîr, sh:299-300)

ALTMİŞ YEDİNCİ İSM-İ ŞERÎF «الْوَّاحِدُ» İSM-İ ŞERÎFİ

İmâm-ı Zerrûk, Mâu'l-'Ayneyn, İmâm-ı Şebrâvî ve Yûsuf-u Nebhânî (Rahimehumül-lâh)ın beyanları vechile; «الْوَّاحِدُ» ism-i şerîfi “Bir ve tek olan, Zâtında, sıfatlarında, fillerinde ve ilminde Kendisine denk bir varlık olmayan, sonu olmayan bütün ilimlere sahip olan” demektir.

“Vâhid” ism-i şerîfi bölünmeyen ve parçalanmayan “Bir” anlamındadır, yoksa ikiden önceki sayı olan “Bir” anlamında değildir.

Bu ism-i şerîf Kur’ân-ı Kerîm’de tek olarak 15 yerde, Kakhâr ism-i şerîfiyle birlikte ise 6 defa zikrolunmuştur.

Bunlara misal verecek olursak:

﴿وَالْهُكْمُ إِلَهُ وَاحِدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ﴾

“(Ey insanlar!) **Sizin ilâhınız, bir tek ilâhtır. O’ndan başka hiçbir ilâh yoktur,** (çünkü O, esaslarıyla ve ayrıntılarıyla tüm nimetlerin sahibi olan bir) **Rahmândır,** (yaratıklarına çok acıyan bir) **Rahîm’dir.**” (Bakara Sûresi:163)

﴿إِنَّمَا اللَّهُ إِلَهُ وَاحِدٌ سُبْحَانَهُ أَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ﴾

“**Allâh ancak tek bir ilâh’tır. Kendisinin çocuğu olmasından tenzih O’na.**” (Nisâ Sûresi:171’den)

﴿وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا إِلَهُ وَاحِدٌ﴾

“**Hâlbuki bir tek ilâh’tan başka hiçbir ilâh yoktur.**” (Mâide Sûresi:73’den)

﴿قُلْ إِنَّمَا هُوَ إِلَهُ وَاحِدٌ وَإِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ﴾

“(Habibim! Sen o kâfirlere): ‘(Benim gerçek ilâh olduğuna şahitlik yaptığım) **O (Al-lâh-u Te’âlâ) ancak bir tek ilâhtır. Muhakkak ki ben sizin (O’na) ortak koşmakta olduğunuz şeylerden tamamıyla uzağım’ de.**” (En’am Suresi 19)

Bu ism-i şerîfin Kakhâr ism-i şerîfiyle birlikte zikredildiği yerlere misal olarak da şu âyet-i kerîmeleri zikredebiliriz:

﴿يَا صَاحِبِي السِّجْنِ أَرَبَابٌ مُتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ أَمْ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ﴾

“(Sizin altın, gümüş ve demir gibi madenlerden yapıp taptığınız) **ayrı ayrı bir sürü rabler mi (sizce) daha iyidir, yoksa (ilâhlık tek başına Kendisine mahsus olan) O Vâhid ve (karşısında kimsenin direnemeyeceği derecede Gâlip ve) Kakhâr olan Allâh mı?!**” (Yûsuf Sûresi:39)

﴿قُلْ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ﴾

“(Habibim!): ‘**Her şeyin yaratıcısı ancak Allâh’tır. (ilâhlıkta tek olan) Vâhid de, (istegini zorla da olsa yaptırabilen) Kakhâr da ancak O’dur’ de.**” (Ra’d Sûresi:16’dan)

“Ehad” ism-i şerîfi de aynı manadadır. O da Kur’ân-ı Kerîm’de şöylece zikredilmektedir:

﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾

“(Habibim!) **De ki: 'O** (bana vasıflarını sorduğunuz Rabbim), **Allâh'tır**, (O hiçbir yönden ikincisi olma ihtimali bulunmayan ve hiçbir vasfında hiçbir varlıkla ortaklığı olmayan bir) **Ehad'dir**.”

(Dolayısıyla çokluk, parçalara ihtiyaç, maddî olan-olmayan tüm cevherlerden ve unsurlardan birleşme gibi ikilik belirtisi olan şeyler O'nun Zât-ı İlâhîsi hakkında asla söz konusu olamaz. Bu itibarla O'nun, ne Zâtı, ne sıfatları, ne de filleri hususunda başkalarıyla herhangi bir ortak noktası bulunduğu düşünülemez.)” (ihlâs Sûresi:1)

Zücâcî (Rahimehullâh) bu ism-i şerîfin manası hakkında şöyle demiştir: “‘Ehad’ sözlükte Vâhid (bir) anlamındadır. ‘el-Vâhidu’l-Ehad’ Rahmân ve Rahîm sıfatları gibi genellikle birlikte kullanılır. Rahmân sıfatı yalnız **Allâh-u Te‘âlâ**’ya mahsus olduğu gibi ‘Ehad’ sıfatı da yalnız **Allâh-u Te‘âlâ**’ya mahsustur. Bu yüzden başkası için kullanılması caiz değildir. ‘Ehad’ yalnız **Allâh-u Te‘âlâ**’ya özel bir sıfat olması nedeniyle, Kur‘ân-ı Kerîm’de zikredilirken belirlilik takısı olan ‘-El’ kullanılmamış yani ‘el-Ehad’ yerine ‘Ehad’ ism-i şerîfi kullanılmıştır.”

Bu ism-i şerîfin çeşitli manalarından bir kaçını şöyle sıralayabiliriz:

1) Ezelde yalnız **Allâh-u Te‘âlâ** vardı, başka hiçbir şey yoktu. Nitekim **İmrân ibni Husayn** (Radyallâhu Anhümâ)dan rivayet edilen bir hadîs-i şerifte **Rasûlüllâh** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) bu manaya şöyle işaret etmiştir:

عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «كَانَ اللَّهُ وَلَمْ يَكُنْ شَيْءٌ غَيْرُهُ.»

“(Ezelde) **sadece Allâh vardı. O'ndan başka kimse yoktu.**” (Buhârî, Bed‘ü’l-halk:1, no:3019, 3/1166)

2) Bütün celâl ve kemâl sıfatları sadece **Allâh-u Te‘âlâ**’da bulunmaktadır. Bu yönüyle yalnız O, bir ve tektir.

3) Bütün varlıkları idare eden ve işlerini kimseye muhtaç olmadan yürüten yalnız **Allâh-u Te‘âlâ**’dır. Bir şeyi yaratmak ve yapmak için herhangi bir maddeye, süreye, âlete ve hazırlığa ihtiyacı yoktur.

Allâh-u Te‘âlâ’nın ism-i şerîfleri arasında yine aynı manaya gelen “Vitr” ism-i şerîfi “Çift olmayan tek” anlamındadır. Nitekim **Ebû Hureyre** (Radyallâhu Anh)dan rivayet edilen bir hadîs-i şerifte **Rasûlüllâh** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لِلَّهِ تِسْعَةٌ وَتِسْعُونَ اسْمًا مَنْ حَفِظَهَا دَخَلَ الْجَنَّةَ وَإِنَّ اللَّهَ وَثَرٌ يُحِبُّ الْوَثَرَ.»

“**Allâh’ın doksan dokuz ismi vardır ki, onları ezberleyen cennete girer, şüphesiz ki Allâh tektir, teki sever.**” (Müslim, Zikr:2, no:6985, 8/63)

Allâh-u Te'âlâ'nın Birliđinin Beyanına Gelince:

Allâh-u Te'âlâ'dan başka ezeli (öncersiz) olan başka bir varlık olmadığına göre, O'nun dışında tapılacak ve ibadet edilecek başka bir ilâh ve varlık da yoktur. Eğer O'nun dışında başka bir ilâha tapılırsa bu iki ilâhın var olduğunu kabul etmeyi zorunlu kılar. Oysa **Allâh-u Te'âlâ** tektir ve başka bir ortağı da yoktur.

Allâh-u Te'âlâ tevhîdi ispat sadedinde şöyle buyurmaktadır:

﴿لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا فَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ﴾

“Eğer o ikisinde (göklerde ve yerde) **Allâh'tan başka birtakım ilâhlar olsaydı, elbette o ikisi** (de, kendilerinde yaşayan tüm varlıklar da çoktan) **fesâda uğramış** (ve tümünden yıkılmış)tı.

(Nitekim iki veya daha fazla kişinin yönetimi hiçbir zaman düzenli yürümez. Âlemlerde görülen düzen ise şunu açıkça ifade etmektedir ki, ilâh ancak bir tanedir, bu nedenle de düzeni asla değiştirememektedir.) **Onların nitelemekte oldukları** (şirk ifade eden) **şeylerden tesbih** (ve arılık olsun) **O Arş'ın Rabbi olan Allâh'a.**” (Enbiyâ Sûresi:22)

Gerçek ilâh; gökleri, yeri ve varlıkları ayakta tutan, onların var olmasını ve varlıklarının devam etmesini sağlayandır. Ancak böyle bir gerçek ilâh, ilâh olarak kabul edilmelidir. Göklerde ve yerde **Allâh-u Te'âlâ'dan** başka ilâhların bulunduğu iddia edilirse, bu ilâhların hiçbiri gerçek ilâh kabul edilemez. Zira gerçek ilâhın eşi ve ortağı olmaz. Eşi, ortağı ve benzeri olan ilâhlar, gerçek ilâh olarak adlandırılmaz.

Eğer göklerde ve yerde **Allâh-u Te'âlâ'dan** başka ilâhlar olsaydı, gökyüzünün ve yeryüzünün düzeni bozulur, varlıklarını devam ettiremezlerdi. Göklerin ve yerin bir düzen içinde varlıklarını sürdürmeleri ve bozulmamaları, tek ve gerçek bir ilâhın varlığına delalet etmektedir. İşte O gerçek ilâh ancak **Allâh-u Te'âlâ'dır**. Zira bunu O'ndan başka iddia eden yoktur.

Olsaydı ondan **Allâh-u Te'âlâ'nın** yaptığı işlerin bir mislini veya tersini yapması istenecektir. Nitekim **İbrâhîm** (Aleyhisselâm) ilâhlık taslayan **Nemrud'u** güneşi batıdan getirme teklifiyle hapt etmiştir, halbuki âhir zamanda güneşi batıdan getirecektir. O halde başta gökler ve yer başta olmak üzere bütün varlıkların varlığı, tek ve Kahhâr olan **Allâh-u Te'âlâ'ya** dayanmaktadır.

Varlıkların varlığının benzer iki ilâha dayanması mümkün olmadığı gibi birbirine eşit iki ilâha dayanması da mümkün değildir.

Kulun tek bir ilâha ibadet etme ihtiyacı hakkında da şöyle söylenebilir:

Geride açıkladığımız gerçekleri öğrendikten sonra şu bilinmelidir ki, kulun eşi ve ortağı olmayan tek bir ilâha ibadet etmeye duyduğu ihtiyaç, bedeninin ruha ve gözünün ışığa duyduğu ihtiyaçtan daha fazladır. Hatta bu ihtiyacın kıyas edileceği bir şey yoktur.

Bu yüzden kul sevgide, korkuda, umutta, tevekkülde, amelde, yeminde, adakta, itaatte, ihtiyaçlarını iletmede, saygı duymada, yüceltmede, secde etmede ve kendisine yaklaşımda **Allâh-u Te'âlâ**'ya hiçbir ortak koşmamalıdır.

Kulun gerçeği, bedeni değil ruhu ve kalbidir. Ruh ve kalp ise, kendisinden başka ilâh olmayan gerçek ilâha ibadet etmedikçe düzelmez ve huzur bulamaz. İnsan bu dünyada ne kadar çabalarsa çabalasın, ne kadar mal ve mülk edinirse edinsin, **Allâh-u Te'âlâ**'nın adını anıp zikretmedikçe, yalnız O'nu sevip ibadet etmedikçe ve O'nun hoşnutluğunu kazanmaya çalışmadıkça mutlu ve huzurlu olması mümkün değildir.

Dünyevî zevk ve lezzetler, ne kadar çok ve çeşitli olursa olsun insana huzur vermez. Çünkü bu zevk ve lezzet sınırlıdır. Sonsuza kadar devam etme imkanı yoktur. İnsan belirli bir süre bunlardan yararlandıktan sonra hayatı son bulur. Öldükten sonra da yaptıklarının cezasını mutlaka çeker. **Allâh-u Te'âlâ**'yı tanımanın, O'nun varlığını, birliğini ve eşsizliğini müşâhede etmenin bazı faydaları işte bunlardır.

Kulun, **Allâh-u Te'âlâ**'nın Birliğine Şâhitlik Yapması Hakkında Şu Açıklamalar Yapılabilir:

Tevhid, **Allâh-u Te'âlâ**'nın bir ve tek olduğuna inanmaktır. Buna göre **Allâh-u Te'âlâ** mutlak yaratıcıdır. Dilediği bütün şeyleri yapmaya kâdirdir. Mutlak uygulama gücüne sahiptir. Bütün varlıkları var eden ve varlıklarını devam ettirmelerini sağlayan O'dur. Bütün varlıkların varlığı O'na bağlıdır. O'nun hükmü bütün varlıklar üzerinde geçerlidir. Ezelî ilmiyle belirlediği ve kaleminin yazdığı bir süre sonunda tüm varlıklar O'na döneceklerdir. Emretme ve yasaklama yetkisi yalnız O'na âittir.

Allâh-u Te'âlâ dilediği kuluna mükâfat, dilediğine de ceza verir. Ancak **Allâh-u Te'âlâ**'nın kullarını ödüllendirmesi veya cezalandırması, işledikleri amellere göredir. İyilik işleyenleri mükâfatlandırır, kötülük işleyenleri de cezalandırır. **Allâh-u Te'âlâ** mükâfat için iyilikleri, ceza için de kötülükleri bir sebep olarak takdir etmiştir. O'nun bu takdiri, kulların bilemeyeceği bir hikmet gereğidir.

Kulun, **Allâh-u Te'âlâ**'nın bir olduğunu, mutlak ve tek yaratıcı olduğunu, dilediği her şeyi yapmaya kâdir olduğunu, takdir ettiği her şeyin zamanı geldiğinde gerçekleştiğini müşâhede etmesi, onu daima **Allâh-u Te'âlâ**'ya sığınmaya, himâyesine girmeye ve ihtiyaçlarını O'na iletmeye sevk eder, her an **Allâh-u Te'âlâ**'ya muhtaç olduğunu görmesini sağlar ki böylece o, hayat, ölüm, diriliş, fayda ve zarar gibi her konuda hiçbir güce sahip olmadığını, **Allâh-u Te'âlâ**'nın kapısında yoksul, âciz ve miskin bir kul olduğunu anlar. O'na daha ziyâde bir içtenlik ve samimiyetle kulluk yapmaya çalışır.

Kulun, emretme ve yasaklama, ödüllendirme ve cezalandırma yetkisinin yalnız **Allâh-u Te'âlâ**'ya âit olduğunu müşâhede etmesi, onu **Allâh-u Te'âlâ**'ya hamd ve şükretmeye, emir ve yasaklarına titizlikle uymaya sevk eder.

Böyle bir kul bir hata işlediğinde kendisinin kusurlu olduğunu görür ve nefsini kınar. Kusuru başkasında değil kendisinde arar. Böylece **Allâh-u Te'âlâ**'ya doğru yaptığı mânevî yolculukta, hem **Rabb**inin mutlak üstünlüğünü, derin hikmetini, mükemmel gücünü, ezelî ilmini ve büyük ihsânını müşâhede eder, hem de kusurun kendisinde olduğunu görerek hatalarını düzeltmeye ve nefsini arındırmaya çalışır.

İşte ubûdiyet makamına çıkarılarak başarılı kılınmış, kendisine yardım edilmiş, lütuf ve ihsanlarda bulunulmuş kul budur. Böyle bir kul için muvaffakiyet yakînen ümit edilir. Tüm peygamberler ve rasüller bu sınıftandır. İnsanlığın atası **Âdem** (Aleyhisselâm):

﴿رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنفُسَنَا وَإِن لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾

“**Ey Rabbimiz! Biz** (emrine muhâlefet edip, kendimizi cennetten çıkartacak iş yaparak) **nefislerimize zulmettik. Eğer Sen bizim için** (günahlarımızı) **bağışlamada bulunmazsan ve bize acımazsan andolsun ki, elbette biz** (iki cihanda da en büyük zarar ve) **hüsrâna uğrayanlardan oluruz”** (A'râf Sûresi:23'den) diyerek kusuru kendisinde bulmuş ve **Allâh-u Te'âlâ**'nın mağfiretine, bağış ve ihsanına kavuşmuştur.

İnsanlığın ikinci atası olan **Nuh** (Aleyhisselâm) da:

﴿رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ
وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُنْ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾

“**Ey Rabbim! Muhakkak ben, kendisi**(ni istememin doğru olup olmaya-cağı) **hak- kında benim için hiçbir ilim bulunmayan bir şeyi Senden istememden Sana sığını- yorum. Eğer benim için** (bu uygunsuz isteğimi) **bağışlamada bulunmazsan ve bana acı**(yıp da makbul bir tevbe nasip etmezsen, bir de beni benzeri bir yanılığa düşmek- ten koru)**mazsan, (şüphesiz ki) ben** (zarar ve) **hüsrâna uğrayanlardan olurum”** (Hûd Sûresi:47'den) diyerek kusuru kendisinde bulmuş ve **Rabbinden** bağışlanma dilemiştir.

Haniflerin reisi ve nebîlerin üstadı **İbrâhîm** (Aleyhisselâm):

﴿الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ ﴿۱﴾ وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِ ﴿۲﴾ وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ ﴿۳﴾ وَالَّذِي يُمِيتُنِي ثُمَّ يُحْيِينِ ﴿۴﴾ وَالَّذِي أَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ﴾

“**O Zât ki beni yaratmıştır, artık O** (yarattığı her şeye yararlarını gösterdiği gibi) **beni** (de din ve dünya menfaatlerine) **hidayet etmektedir. Öyle bir Zât ki, beni yediren de, beni içiren de sadece O'dur. Hastalandığım zaman O bana şifa** (sihhat ve âfiyet) **vermektedir.**

Öyle Zât ki, beni (dünyada) öldürecektir, sonra beni (âhirette) diriltecektir. **O Zât ki, (evlâ olanı terk etme gibi yapabileceğim herhangi bir) hatamı ceza günü benim için bağışlayacağını ummaktayım”** (Şu'arâ Sûresi:78-82) diyerek **Rabbini** yüceltmiş ve O'ndan bağışlanma dilemiştir.

Rabbine:

﴿رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ آمِنًا وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ﴾

“Ey Rabbim! İşte bu (Mekke) şehri(ni) güvenli (bir yer) yap. Beni de, oğullarımı da putlara tapmamızdan uzak tut(maya devam et)” (İbrâhîm Sûresi:35'den) diye dua eden de yine odur.

İbrâhîm (Aleyhisselâm) bu duasıyla, kul ile puta tapma ve şirk koşma arasına ancak, Kendisinden başka hiçbir ilâh olmayan Allâh-u Te'âlâ'nın girebildiğine dikkat çekmekte ve bu yüzden O'ndan, kendisini ve soyunu puta tapmaktan uzak tutmasını istemektedir.

Mûsâ (Aleyhisselâm) da şu sözleriyle Rabbinden bağışlanma dilemektedir:

﴿أَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ الشُّفَهَاءُ مِنَّا إِنَّ هِيَ إِلَّا فِتْنَتُكَ تُضِلُّ بِهَا مَن تَشَاءُ وَتَهْدِي مَن تَشَاءُ
أَنْتَ وَلِيُّنَا فَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ﴾

“İçimizden o (buzağıya tapan müşriklerin ve evvelce şirkten sakındıkları halde şimdi sapıtan bu) beyinsizlerin yapmış olduğu bir şey yüzünden bizi helâk mi edeceksin?!

Bu ancak Senin bir fitnendir (imtihanındır) ki, (ezelde sapıklığı tercih edeceğini bile- rek, sapıtmasını) dilediğini onunla dalâlete düşürürsün, (ezelî ilminde hidayeti seç- ceğini bildiğinden, doğru yola iletmeyi) istediğini de hidâyete erdirirsin. Bizim (bütün işlerimizi yöneten) Velîmiz ancak Sensin. O halde (yaptığımız günahları) bizim için mağfiret buyur ve (her şeyi kaplayan rahmetinle) bize acı. Zaten bağışlayanların ha- yırlısı ancak Sensin.” (A'râf Sûresi:155'den)

Mûsâ (Aleyhisselâm) Allâh-u Te'âlâ'nın tek ilâh, mutlak yaratıcı ve hüküm sahibi ol- duğunu müşâhede edip buna karşılık beyinsizlerin yaptıklarını ve Allâh-u Te'âlâ'ya eş koşmalarını görünce, O'na izzet ve üstünlüğünü itiraf ederek yalvarmış, kusuru O'na değil, şirk suçunu onu işleyenlere izâfe etmiştir. Bir başka âyet-i kerîmede belirtildiği gibi Mûsâ (Aleyhisselâm) kendisini kusurlu görmüş ve:

﴿رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فاعْفِرْ لِي﴾

“Ey Rabbim! Gerçekten ben nefsimi zulmettim (kendime yazık ettim), artık be- nim için (hatamı) bağışla” (Kasas Sûresi:16'dan) diyerek dua etmiş, buna karşılık Allâh-u Te'âlâ da ona:

﴿فَغَفَرَ لَهُ إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾

“O da hemen onun için (zellesini) mağfiret etti. Şüphesiz ki O, (kullarının hatalarını çokça bağışlayan) Gafûr da, (mahcubiyet verecek halleri ortadan kaldırarak merha- metini gösteren) Rahîm de ancak O'dur” (Kasas Sûresi:16'dan) kavlı-şerîfiyle cevap ver- miştir.

Aynı şekilde Yunus (Aleyhisselâm) da kendisini kusurlu bulmuş, zulmü kendisine izâfe ederek Rabbini her türlü ayıptan tenzih etmiş ve:

﴿لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ﴾

“Senden başka hiçbir ilâh yoktur. (Haksız yere bir kuluna belâ vermekten ve beni kurtarmak dâhil herhangi bir şeyden âciz kalmaktan, uzaklık ve) **tesbih Sana. Gerçekten de ben** (Senden izinsiz ümmetimi bırakıp hicret ederek kendimi tehlikeye arz ettiğim için, nefsine yazık eden) **zâlimlerden oldum**” (Enbiyâ Sûresi:87'den) diyerek tevhidî öne çıkarmak sûreti ile dua etmiştir.

Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) “İstiğfarların efendisi” olarak tanımladığı duada kusurun kulda olduğunu, **Allâh-u Te'âlâ'nın** her türlü kusurdan uzak olduğunu vurgulamış ve **Şeddâd ibni Evs** (Radiyallâhu Anh)dan rivayet edilen bir hadîs-i şerifte şöyle buyurmuştur:

عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «سَيِّدُ الْإِسْتِغْفَارِ: اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ، أُبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ وَأُبُوءُ لَكَ بِذَنْبِي فَاغْفِرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ، إِذَا قَالَ حِينَ يُمْسِي فَمَاتَ دَخَلَ الْجَنَّةَ أَوْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَإِذَا قَالَ حِينَ يُصْبِحُ فَمَاتَ مِنْ يَوْمِهِ فَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ.»

“Seyyidü'l-istiğfâr (istiğfarların efendisi) şudur:

«اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ، أُبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ وَأُبُوءُ لَكَ بِذَنْبِي فَاغْفِرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ.»

‘Ey Allâh! Benim Rabbim ancak Sensin. Senden başka hiçbir ilah yoktur. Beni Sen yarattın. Ben Senin kulunum. Ben gücümün yettiği kadar Senin ahdin ve va'din (sözün ve müjden) üzere sâbitim.

Ben, Senin ihsan ettiğin nimetlerini itiraf ediyorum, günahlarımı da itiraf ediyorum. Öyleyse beni mağfired eyle. Şu muhakkak ki günahları Senden başkası bağışlayamaz. Yaptığım şeylerin şerrinden Sana sığı- nıyorum.’

İnsan akşama girerken bu duayı okuduğu zaman, o gece ölürse cennete girer yahut cennet ehlinden olur. Bu duayı sabaha girerken okuduğu zaman, o gün ölürse, o da cennet ehlinden olur.” (Buhârî, De'avât:15, no:5964, 5/2330; Ebû Dâvûd, Edeb:110, no:5072, 4/478)

Bu büyük istiğfar, **Allâh-u Te'âlâ'nın** mutlak ve tek yaratıcı olduğunu, her dilediğini yapmaya ve uygulamaya kâdir olduğunu ifade eden rubûbiyet tevhidi ile yalnız **Allâh-u Te'âlâ'ya** ibadet etmeyi ve O'nu sevmeyi ifade eden ulûhiyet tevhidini birlikte ihtiva etmektedir (kapsamaktadır.)

Kulun Bu İsm-i Şerîfle Tealluku (manasını bilip, o ism-i şerîfin sahibi olan Allâh-u Te'âlâ ile alâka kesbetmesi); tamamıyla **Allâh-u Te'âlâ'**ya yönelmesi ve O'ndan gayrıyla iştiğâli nefyetmesiyle olur.

Kulun Bu İsm-i Şerîfle Tehalluku (ahlâklanması); dünyada da, âhirette de **Allâh-u Te'âlâ'**dan başka hiçbir şeyi gönlüne koymamasıyla olur.

Nitekim bu manada şâir şöyle demiştir:

إِذَا كَانَ مَنْ تَهَوَّاهُ فِي الْحُسْنِ وَاحِدًا
فَكُنْ وَاحِدًا فِي الْحُبِّ إِنْ كُنْتَ تَهَوَّاهُ

**“Senin sevdiğin, (Senin nezdinde) güzellikte tek (eşsiz) ise,
Eğer onu gerçekten seviyorsan sen de tek onu sev.”**

Kulun Bu İsm-i Şerîfin Hakîkatiyle Tehakkuku (hemhal olması) ise; tevhid (her işte sadece Allâh-u Te'âlâ'yı görme) konusunda tamamen sağlamlaşmasıyla olur.

(İmâm-ı Zerrûk, Şerhu Esmâillâhi'l-hüsnâ, sh:101-103; Muhammed Şebrâvî, Fevâidü'l 'ızzî'l-es-nâ fi şerhi esmâillâhi'l-hüsnâ, sh:73-75; Mâu'l-'Ayneyn, Fâtiku'r-ratk alâ Râtiki'l-fetk, sh:336-337; Yûsuf en-Nebhânî, Se'âdetü'd-dâreyn, sh:521; Hâmid Ahmed et-Tâhir, el-Câmi'u li esmâillâhi'l-hüsnâ, sh:104-295-298; 'Ali Hicâzî, en-Nûru'l-esnâ fi şerhi esmâillâhi'l-hüsnâ, sh:192-194; İbni 'Acîbe, Tefsîru'l-Fâtihati'l-kebîr, sh:300-301)

«الْوَّاحِدُ» İSM-İ ŞERİFİNİN BAZI HAVÂSSİ

1) Bu ism-i şerîf mahlukatın sevgisinin kalpten çıkarılması için her gün 1000 kere okunursa, bu niyet hâsıl olur. Ayrıca bu kıraat her hangi birinden korkusu olana da (onun şerrinden korunması noktasında) kâfi gelir.

Burada zikrettiğimiz niyetlerin tahsili için bu ism-i şerîfin her gün 19, 111 ya da 313 kere okunabileceği de rivayetler arasındadır.

2) Bu ism-i şerîfin ifade ettiği mananın büyüklüğü ve onunla **Allâh-u Te'âlâ'**ya dua etmenin, kabulü kesinleştireceği hakkında **Büreyde** (Radiyallâhu Anh) şöyle anlatmıştır:

عَنْ بُرَيْدَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: دَخَلْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَسْجِدَ، وَيَدِي فِي يَدِهِ، فَإِذَا رَجُلٌ يُصَلِّي، يَقُولُ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ الصَّمَدُ الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «دَعَا اللَّهُ بِاسْمِهِ الْأَعْظَمِ الَّذِي إِذَا سُئِلَ بِهِ أُعْطِيَ، وَإِذَا دُعِيَ بِهِ أُجَابَ.»

“(Bir keresinde) **Rasûlüllâh** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) ile beraber, elim onun eli içerisinde bulunduğu bir vaziyette mescide girdim. Tam o sırada namaz kılan bir adam:

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ الصَّمَدُ الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ
وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ»

‘Ey **Allâh**! Muhakkak ki ben (dualarımın kabulünü) Senden istiyorum.

Şu (isimlerini zikretmeyi) vesîle (edinmek sûreti) ile ki; Sen Tek olan, bir olan, hiçbir kimseye muhtaç olmayan, doğurmamış, doğurulmamış ve Kendisine denk hiç kimse bulunmamış yüce **Allâh**’sın’ di(ye dua edi)yardı.

Bunun üzerine **Rasûlüllâh** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem): ‘(Bu kişi) **Allâh-u Te‘âlâ**’ya **İsm-i Âzam**’ı (en büyük ismi) ile dua etti ki, onunla istenildiği zaman (Allâh-u Te‘âlâ) verir ve onunla Kendisine dua edilince kabul eder’ buyurdu.” (Beğavî, Şerhu’s-sünne, 2/391; İshak ibni Râhûye, el-Müsned, 5/185)

3) Bu ism-i şerîf Ehad ism-i şerîfiyle birlikte «يَا وَاحِدُ! يَا أَحَدُ» şeklinde zikredilirse **Allâh-u Te‘âlâ** zikreden kuluna nurlarıyla ve mânevî fetihleriyle tecelli eder.

(İmâm-ı Zerrûk, Şerhu Esmâillâhi’l-hüsnâ, sh:101-103; Yûsuf ibni İbrâhîm, Kazâu’l-hâcât ve teysîrû’l-mühimmât bi zikri esmâillâhi’l-hüsnâ, sh:46; Mâu’l-‘Ayneyn, Fâtiku’r-ratk alâ Râtiki’l-fetk, sh:336-337; Muhammed Şebrâvî, Fevâidü’l-‘izzî’l-esnâ fi şerhi esmâillâhi’l-hüsnâ, sh:73-75; Yûsuf en-Nebhânî, Se‘âdetü’l-dâreyn, sh:521; ‘Ali Hicâzî, en-Nûru’l-esnâ fi şerhi esmâillâhi’l-hüsnâ, sh:192-194, 531; İbni ‘Acîbe, Tefsîru’l-Fâtihati’l-kebîr, sh:300-301)

ESMÂ-İ HÜSNÂ MANZÛMELERİ VE HAVÂSSI

AHMED ED-DERDİR HAZRETLERİ’NE AİT ESMÂ-İ HÜSNÂ MANZÛMESİ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

35. Beyt-i Şerîf

أَعِدْنَا بِنُورٍ يَا مُعِيدُ وَأَحِينَا
عَلَى الدِّينِ يَا مُحْيِي الْأَنَامِ مِنَ الْفَنَاءِ

“Ey **Mu‘îd**! Sen bizi (îman ve mârifet gibi) bir nur ile (âhirete) iâde eyle. Ey yaratıkları yokluktan dirilten! Sen bizi din (ve îman) üzere ihyâ eyle.”

Bu Beyt-i Şerîfin Bazı Havâssi

Bu beyt-i şerîf, dünyada îmanla yaşayıp âhirette de o îman, mârifet ve sâlih amellerin nuruyla dirilip Sırat’ı o nur ile geçmek ve nurları önlerinde ve sağ taraflarında kendilerinden önce koşanlar arasına girmek için 124 kere okunur.

36. Beyt-i Şerîf

مُمِيتُ أَمْنِي مُسْلِمًا وَمَوْجِدًا
وَشَرَّفَ بِنَا قَدْرِي كَمَا أَنْتَ رَبُّنَا

**“Ey öldüren! Sen beni Müslüman ve tevhid ehli olarak öldür.
Bununla benim itibarımı şereflendir, çünkü benim Rabbim ancak Sensin.”**

Bu Beyt-i Şerîfin Bazı Havâssı

Bu beyt-i şerîf, îmanı kurtararak tevhid ve İslâm-ı kâmil üzere vefat etmek ve bu şerefle iki cihanda yücelmek için 490 kere okunur.

37. Beyt-i Şerîf

وَيَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ قَوْمِ أُمُورِنَا
وَيَا وَاجِدُ أَنْتَ الْغَنِيُّ فَأَغْنِنَا

**“Ey Hayy ve ey Kayyûm! (iki cihandaki) işlerimizi dosdoğru ve düzgün eyle.
Ey Vâcid! Gerçek zengin Sensin, Sen bizi zengin eyle.”**

Bu Beyt-i Şerîfin Bazı Havâssı

Bu beyt-i şerîf, dünya ve âhiretteki bütün işlerin mûtedil, müstakîm, güzel ve düzgün olması ve iki cihanda kimseye muhtaç olmamak için 156 kere okunur.

38. Beyt-i Şerîf

وَيَا مَا جِدُّ شَرَّفَ بِمَجْدِكَ قَدْرَنَا
وَيَا وَاحِدُ فَرِّجْ كُرُوبِي وَغَمَّنَا

**“Ey Mâcid! Ululuğun ile (tecellî ederek) bizim kadrimizi şereflendir,
Ey Vâhid! Sıkıntılarımı ve kederlerimizi tamâmen açiver.”**

Bu Beyt-i Şerîfin Bazı Havâssı

Bu beyt-i şerîf, iki cihanda şeref ve izzet sahibi olmak ve dünya-âhiret sıkıntılarından kurtulmak için 48 kere okunur. (Ahmed es-Sâvî, Şerhu'l-Manzûmeti'd-Derdîriyye, sh:129-130)

ABDÜLKÂDIR EL-GEYLÂNÎ HAZRETLERİ'NİN
ESMÂ-İ HÜSNÂ MANZÜMESİ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

35. Beyt-i Şerîf

وَيَا وَاجِدَ الْأَنْوَارِ أَوْجِدْ مَسْرَتِي
وَيَا مَا جِدَ الْأَنْوَارِ كُنْ لِي مُعَوَّلًا

**“Ey nurlara sâhip olan Vâcid! Sen bana sevinç îcad eyle,
Ey nurları ulu olan Mâcid! Sen benim için îtimadgâh (dayanak) ol.”**

Bu Beyt-i Şerîfin Bazı Havâssı

- 1) Bu beyt-i şerîf îmânın ve takvânın kalbe yerleşmesi ve böylece kalbin nurlanması için 14 kere okunur.
- 2) Bu beyt-i şerîf şerefın artması, gönlün mânen ferahlaması ve mânevî nurlara gark olmak için 48 kere okunur.

36. Beyt-i Şerîf

وَيَا وَاحِدٌ مَا تَمَّ إِلَّا وَجُودُهُ
وَيَا صَمَدٌ أَمْرُ الْوُجُودِ بِهِ عَلَا

**“Ey O Vâhid ki hakîkatte O'nun varlığından başkası yoktur,
Ey O Samed ki varlık âleminin işleri
ancak O'nunla (Kaim olup, başkasına ihtiyaçtan) yücelmiştir.”**

Bu Beyt-i Şerîfin Bazı Havâssı

- 1) Bu beyt-i şerîf her hangi bir yaratığa karşı olan korkunun izâlesi (giderilmesi) ve ondan muhâfaza olunmak için 19 kere okunur.
- 2) Bu beyt-i şerîf kimseye muhtaç olmayarak ihtiyaçların giderilmesi ve kötü huy-ların izâlesi için 134 kere okunur.

37. Beyt-i Şerîf

وَيَا قَادِرٌ ذَا الْبَطْشِ أَهْلِكَ عَدُونَا
وَمُقْتَدِرٌ قَدَّرَ لِحُسَّادِنَا الْبَلَا

**“Ey üstün güç sahibi Kâdir! Düşmanlarımızı helâk eyle,
Ey Muktedir! Bize haset edenlere belâlar takdir eyle.”**

Bu Beyt-i Şerîfin Bazı Havâssı

1) Bu beyt-i şerîf güç kuvvet bulmak, düşmanların helâki ve başlarına bela açılması için 305 kere okunur.

2) Bu beyt-i şerîf bütün amellere kolayca muvaffak olabilmek için 744 kere okunur.

38. Beyt-i Şerîf

وَقَدِّمْ لِسِرِّي يَا مُقَدِّمَ عَافِنِي
مِنَ الضَّرِّ فَضْلًا يَا مُؤَخِّرَ ذَا الْعَلَاءِ

**“Ey Mukaddim! Sen benim iç âlemimi (mânevî âlemde) öne geçir,
Ey yücelik sahibi olan Muehhir! Lütfunla bana zararlardan âfiyet ver.”**

Bu Beyt-i Şerîfin Bazı Havâssı

1) Bu beyt-i şerîf çok yüce mertebelere nâil olmak, belâlardan âfiyete kavuşmak ve kadr-ü kıymetin artması için 184 kere okunur.

2) Bu beyt-i şerîf birçok mânevî hallere ulaşmak için 846 kere okunur.

(Seyyid İsmâ'îl ibni Seyyid Muhammed Sa'îd el-Kâdirî, el-Füyûzâtü'r-Rabbâniyye fi'l-meâsiri ve'l-evrâdi'l-Kâdiriyye, sh:55-56; Seyyid Muhammed Ali en-Nakşebendî el-Kâdirî, et-Tâil mine'l-füyûzât ve'd-delâil, sh:214-215)

ESMÂ-İ HÜSNÂ İÇERİSİNDEN SEÇİLMİŞ BAZI İSM-İ ŞERİFLERDEN DERLENEN ON ADET ENMÂT-İ ŞERİFENİN YEDİNCİSİ

YEDİNCİ TERKİB-İ ŞERİF VE HAVÂSSI

«الْحَلِيمُ، الرَّؤُوفُ، الْوَدُودُ، الْعَفُورُ، الْحَنَّانُ،
الْلَطِيفُ، الْحَفِيفُ، الرَّقِيبُ، الْبُرُّ، الشَّافِي.»

**“Acele Davranmayan, Çok Esirgeyen, (Dostlarını) Çok Seven,
(Tevbe Edenleri) Çokça Bağışlayan, Çok Acıyan, Çok Lütufkâr,
Hakkıyla Koruyan, Görüp Gözeten, İyilik Eden, Şifa Veren!”**

Mâü'l-'Ayneyn (Kuddise Sirruhû) bu terkîb-i şerîf hakkında şöyle demiştir: “Bu terkîp-
teki on ism-i şerîfin hârikulâde tesirleri vardır. Özellikle de nefret edici olan kalpleri
İslâm'a ısındırma ve ruhları celbetme hususunda çok tesirlidirler. Bu ism-i şerîflerin
zikrine devam edenin hatta o kişiyi görenlerin gönlüne rahmet vasfı yerleşir.

Ayrıca sıkıntıların feraha tebdil olması, şiddetli dertlerin dinmesi, cinlerin ve insanların şerlerinden korunmak, hakiki hayâyı kazanmak, beden ve dînen sıhhatli olmak ve hayırlara vesile olmak da bu ism-i şerîflerin hâssalarındandır.” (Mâû'l-'Ayneyn, Na'tü'l-bidâyât ve tavsîfü'n-nihâyât, sh:624)

BU TERKÎB-İ ŞERİFTEKİ ESMÂ-İ HÜSNÂNIN HAVÂSSİ

«الْحَلِيمُ، الرَّؤُوفُ»

“Acele Davranmayan! Çok Esirgeyen!”

- Tevbenin en âcil şekilde kabûlü hususunda bu iki ism-i şerîf gibisi yoktur. Bu ism-i şerîfleri zikreden kişi eğer bir günah içerisinde bulunuyorsa, **Allâh-u Te'âlâ** hemen kendisine tevbe etmeyi ilham ederek onun tevbesini kabul eder, böylece o kişi o günah içerisindeyken ölmez ve bir daha günaha düşmez.

«الْوَدُودُ، الْغَفُورُ»

“(Dostlarını) Çok Seven! Çokça Bağışlayan!”

- Bu iki ism-i şerîfi zikretmeye devam eden kişiye karşı mahlûkatın kalpleri ısınır ve onu çok severler, hatta kendilerinden daha fazla ona değer verirler.

- Her kim sabah-akşam bu ism-i şerîfleri zikretmeye devam ederse, hayatı boyunca hiçbir düşmanla karşılaşmaz ve onu gören herkes o kişiyi çok sever.

- Bir kimse bu ism-i şerîflerin teksir yolu ile aşağıda yazılı olan vefk-i şerîfini ayın parlak kısmının artmaya döndüğü, yani yeni hicri ayın ilk yarısının ikinci haftasında cumaya denk gelen bir gün ceylan derisi üzerine yazıp, etrafına da:

﴿وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا﴾

“Bir de Allâh'ın, üzerinizde bulunan (iyilik ve) nimetini hatırlayın. Hani siz (câhiliyet döneminde uzun yıllar birbiriyle savaştığınız) **düşmanlar iken O**, (sizi İslâm ile şerefletirerek) **kalpleriniz arasında bir** (kaynaşma ve birbirine karşı ısınma yaratarak) **ülfet meydana getirmişti de, hemen siz O'nun** (bu) **nimetiyle** (birbirini çok seven) **kardeşler oluvermiştiniz”** (Âli 'Imrân Sûresi:103'den) âyet-i kerîmesini yazar, sonra da bu iki ism-i şerîfi zikrederek bu ceylan derisini sağ pazısına bağlayıp üzerinde taşırsa, **Allâh-u Te'âlâ** o kişinin muhabbetini bütün insanların ve cinlerin kalplerine yerleştirir. Ayrıca bu uygulama tevbenin kabûlü hakkında da çok tesirlidir.

Zikri geçen vefk-i şerîf şöyledir:

ر	و	ف	غ	د	و	د	و
د	غ	و	ف	د	و	و	ر
د	ف	و	و	و	غ	ر	د
و	و	غ	و	ر	ف	د	د

- el-Vedûd ism-i şerîfinin sıkıntılarının uzaklaştırılması hakkında çok önemli bir hâssa-sı vardır ki, **İbni Hacer el-'Askalâni** (*Rahimehullâh*) "**el-İsâbe fi temyizi's-sahâbe**" isimli eserinde bunu şöyle nakletmiştir:

Enes ibni Mâlik (*Radiyallâhu Anh*)dan rivayet edildiğine göre; **Rasûlüllâh** (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*)in ashâbından **Ebû Mi'lak** künyesiyle anılan tâcir bir sahâbî vardı. Takvâ ve verâ sahibi bir zattı. Bir keresinde (ticaret için) dışarı çıktığında eli silahlı bir hırsızla karşılaştı, hırsız ona: "Elindeki eşyaları bırak, çünkü seni öldüreceğim" dedi. Bunun üzerine o sahâbî: "Malımı almak istemiyor musun?" dediğinde, o hırsız: "Hayır, sadece kanını istiyorum" dedi.

O sahâbî: "Beni bırak da namaz kılayım" deyince, hırsız: "Tamam dilediğin kadar kıl" dedi. O zat da abdest alıp namaza durdu ve ardından:

«يَا وَدُودُ! يَا ذَا الْعَرْشِ الْمَجِيدِ! يَا فَعَالًا لِمَا يُرِيدُ! أَسْأَلُكَ بِعِزَّتِكَ الَّتِي لَا تُرَامُ،
وَمُلْكِكَ الَّذِي لَا يُضَامُ، وَبِنُورِكَ الَّذِي مَلَأَ أَرْكَانَ عَرْشِكَ، أَنْ تَكْفِينِي شَرَّ هَذَا
اللَّيْصِ، يَا مُعِيْثُ! أَعِثْنِي، يَا مُعِيْثُ! أَعِثْنِي، يَا مُعِيْثُ! أَعِثْنِي.»

"Ey Vedûd! Ey büyük Arş'ın sahibi! Ey dilediğini (istediği şekilde) mübâlağayla yapan! (Yıkılması) kastedilemeyen o yüce izzetin, eksiltilemeyen (mesi asla düşünül)emeyen o mükemmel mülkün ve Arş'ının direklerini dolduran o mûazzam nûrun hürmetine, bu hırsızın şerrine karşı bana kâfi gelmeni Senden istiyorum. Ey Muğîs! Bana yardım et. Ey Muğîs! Bana yardım et. Ey Muğîs! Bana yardım et" diye dua etti.

Tâcir böyle dua edince elinde mızrak olan bir atlı belirip o hırsızı öldürdü. Tâcir o adama: "Sen de kimsin ki, **Allâh** seni bana yardımcı gönderdi?" dedi.

O atlı da: "Ben dördüncü kat semâdan gelen bir meleğim ki, sen dua edince gök kapılarından gelen bir gürültü işittim. İkinci kere dua ettiğinde semâ ehlinin feryâdını duydum. Üçüncü kere **Allâh-u Te'âlâ**'ya nidâ ettiğinde ise semâda: 'Bu, darda kalmış birisinin duasıdır' denildi. Ben de **Allâh-u Te'âlâ**'dan onu öldürme işini bana vermesini istedim (ve işte gelip hırsızı öldürdüm).

Şunu iyi bil ki, her kim abdest alıp dört rekat namaz kıldıktan sonra bu dua ile **Allâh-u Te'âlâ**'ya yalvarırsa -dara düşmüş olsun ya da olmasın- duası kabul olur (ve içinde bulunduğu sıkıntıdan kurtulur)" dedi. (İbni Hacer el-'Askalânî, el-İsâbe fî temyîzi's-sahâbe, no:10551, 7/379)

«الْحَنَّانُ»

"Çok Acıyan"

- Bu ism-i şerîfi zikreden kişiyi her gören sever, katı kalpliler bile ona acır.
- Bu ism-i şerîf (misk, zâferan ve gül suyu karışımından yapılan bir mürekkeple) temiz bir kaba yazılır ve bu yazı yumurtanın aklıyla bozular da ateşe düşüp yanmış kişinin vücuduna bu ak sürülürse, **Allâh-u Te'âlâ**'nın izniyle o kişi o anda iyileşir.
- Bu ism-i şerîfin zikri ateşli hastalıkların şifası için çok faydalıdır.

«اللطيف»

"Çok Lütufkâr"

- Bu ism-i celîlin icâbet ve etkileri çok çabuk görülür. Bu ism-i şerîfi zikretmek sıkıntıların savuşturulması hususunda çok tesirlidir. Sıkıntı halinde bu ism-i şerîfi zikreden kişi mutlaka o zorluğun dağıldığını müşâhede eder. Her kim bu ism-i şerîfi zikretmeye devam ederse, **Allâh-u Te'âlâ** o kişiye takdir ettiği zorlu kaderleri ona uykusunda (göreceği rüyalarda) yaşatır (gerçekte yaşatmaz). İşte buna, akılların idrak edemeyeceği derecede lütf-u hafî (gizli lütuf) adı verilir. Bunun için bu ism-i şerîfin her gün 160 kere zikredilmesi gerekir.

- Bu ism-i şerîfin aşağıda yazılı olan adedî vefki, temiz bir kağıda yazılıp bu kağıt nuska yapılarak taşınır ya da bu vefk-i şerîf akik bir yüzüğün taşına yazılıp taşınırsa, bu kişi zâhirî ve bâtinî bütün işlerinde birçok lütfâ nâil olur.

Zikredilen vefk-i şerîf şöyledir:

۸.	۱.	۹	۳.
۳.	۸.	۱.	۹
۹	۳.	۸.	۱.
۱.	۹	۳.	۸.

«الْحَفِيفُ»

"Hakkıyla Koruyan"

- Bu ism-i celîl çok büyüktür. Bu ism-i şerîfi zikreden kişiyi, **Allâh-u Te'âlâ** gecesinde, gündüzünde, uykusunda ve uyanıklık halinde sürekli muhafaza eder. Bir kimse bu ism-i şerîfi zikrederken bir şehri yahut evi veya ailesini ya da herhangi bir şeyi düşürse (ona niyet ederse) **Allâh-u Te'âlâ** o şeyi de muhafaza eder.

- Her kim bu ism-i şerîfin harf ve aded olarak vefkini gümüş bir yüzüğe yazdırıp bunu kullanırsa, cinlerden, insanlardan ve zehirli hayvanlardan hiçbir şey ona zarar veremez.

Zikredilen vefk-i şerîfler şöyledir:

٩..	١.	٨.	٨	ظ	ي	ف	ح
٨	٩..	١.	٨.	ح	ظ	ي	ف
٨.	٨	٩..	١.	ف	ح	ظ	ي
١.	٨.	٨	٩..	ي	ف	ح	ظ

«الرَّقِيبُ»

“Görüp Gözeten”

- Bu ism-i şerîf kalplerin huşû ve huzû sahibi olması için büyük bir sır (taşımakta)dır.
- Bu ism-i şerîfi zikreden kişi **Allâh-u Te'âlâ**'ya karşı gizli-âşikâr tüm hallerinde zâhiren ve bâtinen (hem görüntüsünde, hem iç âleminde) çok edepli olur ve hayâ (utanma) hali ondan ayrılmaz.

«الْبِرُّ»

“İyilik Sahibi”

- Bu ism-i şerîf çok büyük bir sırdır, bunu zikreden kişiye çok bereketler yağar, onun hakkında hayırlar ardı ardına gelir ve **Allâh-u Te'âlâ** kullarını aracı yaparak ona bol nimetler ve ihsanlar gönderir.

«الشَّافِي»

“Şifa Veren”

- Bu ism-i şerîf hastalıkların şifası, illet ve elemelerin kaybolması hususunda çok çabuk tesir eden büyük bir isimdir. Bu ism-i şerîfi zikreden kişiye **Allâh-u Te'âlâ** her dertten şifa verir, her beladan âfiyet verir ve onun her hastalığını iyi eder. Kişi bu ism-i şerîfi zikrettiği müddetçe bedenine hastalıklar yol bulamaz.

Her kim (hasta olduğunda veya) bir hastanın yanında 7 kere Fâtiha Sûresi'ni okuduktan sonra bu ism-i şerîfi 422 kere zikreder, ardında da:

«اللَّهُمَّ اشْفِ أَنْتَ الشَّافِي لَا شِفَاءَ إِلَّا شِفَاؤُكَ،
اللَّهُمَّ شِفَاءَ لَا يُغَادِرُ سَقَمًا وَلَا أَلْمًا.»

“Ey Allâh! Şifa ver, (çünkü) şifa veren ancak Sensin. Senin şifandan başka hiçbir şifa yoktur. Ey Allâh! Öyle bir şifâ ver ki hiçbir hastalık ve acı bırakmasın” duasını okursa, Allâh-u Te’âlâ’nın izniyle o hasta şifa bulur.

İmâm-ı Bûnî (*Rahimehullâh*) bu terkibi tatbik etmesini cüzzam hastalığına tutulan birisine tavsiye ettiğini ve on beş gün geçmeden o kişinin bağlardan kurtulmuş gibi iyileştiğini rivayet eder.

- Her kim bu ism-i şerîfin aşağıda yazılı olan adedî vefk-i şerîfini (misk, zâferan ve gül suyu karışımından yapılan bir mürekkeple) temiz bir kaba yazıp, bu yazıyı Zemzem’le ya da yağmur suyuyla bozduktan sonra üç gün peşpeşe bir hastaya aç karnına içirirse, **Allâh-u Te’âlâ** o kişiye hastalığından şifa verir.

Zikredilen vefk-i şerîf şöyledir:

١.	٨.	١	٣..
٣..	١.	٨.	١
١	٣..	١.	٨.
٨.	١	٣..	١.

(*Mâû'l-'Ayneyn, Na'tü'l-bidâyât ve tavsîfü'n-nihâyât, 2/640-643; Ebû Muhammed el-Yâfi'î, ed-Dürü'n-nazîm fî Havâssi'l-Kur'âni'l-'Azîm, sh:61-64*)